

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

Právnická fakulta

Katedra trestního práva

Evropský zatýkací rozkaz

Diplomová práce

Zuzana Škripková

Vedoucí diplomové práce:

Doc. JUDr. Jaroslav Fenyk, Ph.D., DSc.

Praha, leden 2009

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci zpracovala samostatně a že jsem v ní vyznačila všechny prameny, z nichž jsem čerpala, způsobem ve vědecké práci obvyklým.

Podpis

V Praze 15. ledna 2009

Zuzana Škripková

Poděkování

Děkuji panu doc. JUDr. Jaroslavu Fenykovi, Ph.D., DSc., vedoucímu mé diplomové práce za cenné připomínky a účinnou pomoc při zpracování.

Podpis

V Praze 15. ledna 2009

Zuzana Škripková

Obsah:

Úvod.....	3
1. Mezinárodní justiční spolupráce v trestních věcech	5
2. Vydávací řízení – extradice	8
3. Rámcová rozhodnutí, právní nástroj spolupráce ve třetím pilíři Evropské unie ...	12
3.1 Obecná charakteristika právních nástrojů třetího pilíře	12
3.2 Rámcová rozhodnutí dle čl. 34 odst. 2 písm. b) Smlouvy o Evropské unii....	13
3.3 Nepřímý účinek rámcových rozhodnutí	15
3.4 Vztah rámcových rozhodnutí a mezinárodních smluv	17
3.5 Závěr	18
4. Vývoj v oblasti vydávání mezi členskými státy Evropské unie. Přijetí Rámcového rozhodnutí o evropském zatýkacím rozkazu.	20
4.1 Spolupráce v rámci Rady Evropy	20
4.2 Evropská politická spolupráce a Schengenský systém	21
4.3 Spolupráce v Evropské unii	23
5. Rámcové rozhodnutí o evropském zatýkacím rozkazu	29
5.1 Definice evropského zatýkacího rozkazu	29
5.2 Podmínky aplikace evropského zatýkacího rozkazu	30
5.2.1 Prolomení zásady přezkoumávání oboustranné trestnosti	31
5.2.2 Možnosti odmítnutí výkonu evropského zatýkacího rozkazu.	34
5.2.3 Zásada speciality	36
5.2.4 Přímý styk a příslušnost justičních orgánů	37
5.3 Postup předávání.....	37
5.3.1 Konkurence evropských zatýkacích rozkazů.....	37
5.3.2 Doručování evropského zatýkacího rozkazu	38
5.3.3 Práva vyžádané osoby.....	40
5.3.4 Lhůty pro rozhodnutí o výkonu evropského zatýkacího rozkazu.....	41
5.3.5 Lhůty pro předání vyžádané osoby	42
5.3.6 Předání odložené nebo podmíněné	43
5.3.7 Průvoz vyžádané osoby	43
5.4 Vztah Rámcového rozhodnutí k jiným právním nástrojům.....	44
5.5 Závěr	45
6. Transpozice Rámcového rozhodnutí o evropském zatýkacím rozkazu v České republice.....	48
6.1 Transpozice do právního řádu České republiky	48
6.1.1 Novelizace vnitrostátních právních předpisů.....	49
6.1.2 Vyloučení aplikace Evropské úmluvy o vydávání	51
6.2 Úprava předávacího řízení v trestním řádu.....	51
6.2.1 Řízení o předání do České republiky	53
6.2.2 Postup předání z České republiky.....	55
6.3 Předávání občanů České republiky	58
6.4 Využití evropského zatýkacího rozkazu	60
6.5 Závěr	61
7. Evropský zatýkací rozkaz ve světle nálezu Ústavního soudu České republiky	63
8. Transpozice Rámcového rozhodnutí o evropském zatýkacím rozkazu v některých členských státech Evropské unie	68
8.1 Polsko.....	68

8.2 Německo	70
8.3 Belgie	72
8.4 Kypr	74
Závěr	75
Seznam zkratk	78
Použitá literatura	80
Seznam příloh	89
Příloha č. 1	90
Příloha č. 2	91
Příloha č. 3	93
Resumé	95

Úvod

Evropský zatýkací rozkaz představuje jeden ze zásadních kroků směřujících k vytváření a rozvíjení prostoru svobody, bezpečnosti a práva v prostoru Evropské unie. Je vyjádřením existence vysoké míry vzájemné důvěry mezi členskými státy a zájmu na prosazování společných postupů ve výkonu trestní jurisdikce. V mnoha aspektech přináší zásadní průlom do institutu extradice a je předpokladem dynamické a efektivní spolupráce mezi členskými státy. Přijetí Rámcového rozhodnutí o evropském zatýkacím rozkazu a jeho aplikace v činnosti justičních orgánů členských států je významným progresivním krokem a zahájením nové éry justiční spolupráce v trestních věcech.

Myšlenka nahrazení tradičního extradičního řízení flexibilnějším nástrojem byla, jako několikaletý předmět úvah a diskusí, vyjádřena v bodě 35 Závěrů ze zasedání Evropské rady v Tampere v říjnu 1999. Impulzem pro další kroky a rozvoj této myšlenky se staly teroristické útoky na Světové obchodní centrum v New Yorku dne 11. září 2001. Evropská rada se na svém mimořádném zasedání dne 21. září 2001 dohodla na zavedení evropského zatýkacího rozkazu, výsledkem čehož bylo přijetí Rámcového rozhodnutí Rady ze dne 13. června 2002 o evropském zatýkacím rozkazu a postupech předávání mezi jednotlivými členskými státy. Institut evropského zatýkacího rozkazu, ačkoli byl přijat v bezprostřední reakci na teroristické útoky, rámec boje proti terorismu přesahuje a vztahuje se i na jiné druhy trestné činnosti.

Cílem této práce je přiblížit okolnosti přijetí evropského zatýkacího rozkazu, vymežit jeho principy a provést jeho charakteristiku v souladu s Rámcovým rozhodnutím o evropském zatýkacím rozkazu, analyzovat jeho transpozici v České republice a v některých členských státech a přiblížit jeho praktické uplatnění a využití mezi členskými státy Evropské unie.

V úvodu práce se budu věnovat stručnému vymezení mezinárodní justiční spolupráce v trestních věcech. Následovat bude kapitola věnována rámcovým rozhodnutím jako právním nástrojům třetího pilíře Evropské unie, jejich právní povaze, účinkům a vztahu k smluvním instrumentům mezinárodního práva. Poté se zaměřím na základní charakteristiku extradice a její vývoj v evropském prostoru, přes instrumenty přijaté na půdě Rady Evropy, Schengenský systém a v rámci

Evropské unie až po přijetí Rámcového rozhodnutí o evropském zatýkacím rozkazu. V další části bude věnována pozornost rozboru Rámcového rozhodnutí o evropském zatýkacím rozkazu, jeho charakteristice, podmínkám aplikace, procesní stránce předávání, vztahům k jiným právním nástrojům a dalším souvisejícím otázkám. Poté se zaměřím na analýzu provedení rámcového rozhodnutí do právního řádu České republiky, samostatná podkapitola bude věnována předávání českých občanů na základě evropského zatýkacího rozkazu. Ústavněprávní aspekty transpozice Rámcového rozhodnutí o evropském zatýkacím rozkazu v České republice i v některých dalších členských státech, jako i přiblížení některých aspektů provedení Rámcového rozhodnutí do jejich vnitrostátních právních řádů, budou analyzovány v závěrečných kapitolách.

Práce je zpracována podle právního stavu ke dni 15. ledna 2009.

1. Mezinárodní justiční spolupráce v trestních věcech

V podmínkách současné globální společnosti se spolupráce států v oblasti trestního řízení stala nezbytným předpokladem pro vedení úspěšného boje s kriminalitou, zejména s organizovaným zločinem. Formy, metody a nástroje mezinárodní justiční spolupráce v trestních věcech podléhají dynamickému vývoji, jejich efektivita a míra schopnosti pružně reagovat na aktuální požadavky podmiňuje celkový úspěch mezinárodního společenství v boji s trestnou činností. Jako aktuální se proto ukazuje potřeba neustálého posilování mezinárodní spolupráce orgánů činných v trestním řízení na poli trestního práva.

Mezinárodní justiční spolupráce v trestních věcech spočívá ve vzájemné spolupráci, justiční pomoci a styku příslušných orgánů různých států v trestních věcech s cílem zabezpečit efektivní trestněprávní postih pachatelů trestních činů. Těžiště právní úpravy je obsaženo na poli mezinárodního práva, především ve formě dvoustranných a mnohostranných úmluv. Vnitrostátní právní úprava je ve vztahu k úpravě mezinárodní pouze subsidiární.

Spolupráce mezi státy se uskutečňuje na smluvním, případně na bezesmluvním základě. Upravuje-li vztahy mezi státy mezinárodní smlouva, příslušné orgány jednotlivých států se stýkají způsobem, který vyplývá z příslušné aplikovatelné mezinárodní smlouvy. Spolupráce se realizuje zpravidla na základě podnětu, např. žádosti nebo dožádání, kdy jeden ze států je státem dožadujícím a druhý dožádaným. V zásadě lze rozlišovat styk diplomatickou cestou, konzulární, meziministerský a přímý styk:

- diplomatický styk se uskutečňuje prostřednictvím zvláštního aktu diplomatického zastoupení dožadujícího státu na ministerstvu zahraničních věcí dožádaného státu nebo aktem ministerstva zahraničních věcí dožadujícího státu na diplomatickém zastoupení dožádaného státu;
- konzulární styk spočívá v tom, že spolupráci mezi justičními orgány obou států zprostředkuje konzul dožadujícího státu;¹

¹ Tato forma styku se v trestním řízení uskutečňuje pouze výjimečně, podklad musí mít v mezinárodní smlouvě.

- v případě meziministerského styku se spolupráce realizuje prostřednictvím ministerstev spravedlnosti dotčených států;
- přímý styk se uskutečňuje bezprostředně mezi příslušnými justičními orgány dotčených států.

V případě, že spolupráce spočívá pouze na bezsmluvním základě, státy se stýkají diplomatickou cestou a k poskytnutí spolupráce dochází zpravidla pouze za podmínky vzájemnosti. Podstatou této podmínky je ujištění dané státu, který je dožádán o spolupráci, že v obdobných případech a za obdobných podmínek bude vůči žádosti jeho orgánů postupováno obdobně.²

V této oblasti mezinárodní spolupráce má Česká republika uzavřenou řadu mezinárodních multilaterálních a bilaterálních smluv. Lze zmínit především Evropskou úmluvu o vydávání a její dva protokoly, Evropskou úmluvu o vzájemné pomoci ve věcech trestních, Evropskou úmluvu o předávání trestního řízení, Úmluvu o předávání odsouzených osob, Evropskou úmluvu o dohledu nad podmíněně odsouzenými a podmíněně propuštěnými pachateli a řadu dalších.³

Ustanovení o mezinárodní justiční spolupráci v trestních věcech jsou ve vnitrostátní právní úpravě obsažena v hlavě XXV. trestního řádu, nazvané „Právní styk s cizinou“. Realizována je zejména prostřednictvím Nejvyššího státního zastupitelství v přípravném řízení, dále prostřednictvím Ministerstva spravedlnosti v řízení před soudem a v případě extradice, přímým právním stykem mezi justičními orgány a někdy také prostřednictvím orgánů Ministerstva zahraničních věcí.^{4,5} Současná koncepce právní úpravy je již v mnoha směrech nevyhovující, v návrhu věcného záměru trestního řádu se proto pro budoucnost počítá s existencí

² Podmínka vzájemnosti je v České republice pro oblasti mezinárodní spolupráce v trestních věcech upravena v § 376 trestního řádu. Podle tohoto ustanovení v případě, že právní styk mezi Českou republikou a dožadujícím státem není upraven mezinárodní smlouvou, bude žádosti vyhověno pouze pokud dožadující stát poskytne záruku vzájemnosti, tj. že vyhoví obdobné žádosti orgánu České republiky. Ujištění o vzájemnosti přitom může být poskytnuto přímo v žádosti, případně až dodatečně. V České republice je k poskytnutí záruky příslušné Ministerstvo spravedlnosti, v přípravném řízení Nejvyšší státní zastupitelství. Poskytování právní pomoci v trestním řízení na bezsmluvním základě za podmínky vzájemnosti odpovídá zásadě stanovené pro justiční orgány v § 56 zákona o mezinárodním právu soukromém a procesním.

³ Oficiální seznam smluv, kterými je Česká republika vázána, je k dispozici na internetových stránkách Ministerstva zahraničních věcí dostupném z WWW: <<http://www.mzv.cz>> a Ministerstva spravedlnosti dostupném z WWW: <<http://portal.justice.cz>>.

⁴ Tj. konzuláty a velvyslanectví; a to především tam, kde není dostatek pozitivní úpravy vzájemných vztahů v trestních věcech.

⁵ FENYK, J., KLOUČKOVÁ, S. *Mezinárodní justiční spolupráce v trestním řízení*. Praha : Linde, 2005, s. 44 - 45.

samostatného zvláštního zákona o mezinárodní justiční spolupráci v trestních věcech.⁶

V hlavě XXV. trestního řádu se rozlišují následující podoby mezinárodní justiční spolupráce v trestních věcech:

1. obecná ustanovení (§ 375-§ 382);
2. vydávání (§ 383-§ 402);
3. zvláštní ustanovení pro předávání osob mezi členskými státy Evropské unie na základě evropského zatýkacího rozkazu (§ 403-§ 422);
4. průvoz pro účely řízení v cizině (§ 423-§ 424);
5. dožádání (§ 425-§446);
6. převzetí a předávání trestních věcí (§ 447-§ 448);
7. výkon rozhodnutí ve vztahu k cizině (§ 449-§ 460);
8. zvláštní ustanovení o uznávání a výkonu rozhodnutí o zajištění majetku nebo důkazního prostředku mezi členskými státy Evropské unie (§ 460a – 460n).

Názory na to, jaké jsou základní formy mezinárodní justiční spolupráce v trestních věcech, se v literatuře různí. Lze se však ztotožnit s názorem,⁷ podle kterého se od ostatních podob mezinárodní justiční spolupráce v trestních věcech svými specifiky odlišuje extradice. Bližší pojednání o mezinárodní spolupráci v oblasti extradice, především na úrovni členských států Evropské unie, bude podáno v následujících kapitolách.

⁶ Viz návrh věcného záměru o trestním řízení soudním (trestní řád). Dostupný z WWW: <<http://portal.justice.cz/ms/ms.aspx?j=33&o=23&k=4980&d=281460>>.

⁷ Zastávaným například B. S. Willebrandem nebo D. Fontanaudem. Blíže viz FENYK, J., KLOUČKOVÁ, S. *Mezinárodní justiční spolupráce v trestním řízení*. Praha : Linde, 2005, s. 46 - 48.

2. Vydávací řízení – extradice

Jednou ze stěžejných forem mezinárodní justiční spolupráce v trestních věcech je vydávání pachatelů trestných činů – extradice. Již Hugo Grotius zastával názor, že povinností státu je buď potrestat nebo vydat („aut dedere aut punire“) pachatele, který se zdržuje na jeho území a který spáchal trestný čin v cizině. Tato zásada, přestože se nestala obecnou zásadou mezinárodního obyčejového práva, je dnes vtělena do mnoha mezinárodních smluv týkajících se vydávání, jakož i do trestněprávních předpisů řady států.

Pod pojmem extradice rozumíme akt spočívající v odevzdání osoby, jež je v jurisdikci státu, na jehož území se nachází (stát dožadovaný), státu příslušnému ji stíhat nebo na ní vykonat trest (stát dožadující), na jehož území a v jehož jurisdikci byla tato osoba obviněna nebo pravomocně odsouzena pro trestný čin.⁸ Hlavním smyslem a účelem extradice je vyloučit možnost, aby pachatel trestného činu unikl spravedlnosti tím, že opustí stát, na jehož území čin spáchal, umožnit dožadujícímu státu prakticky realizovat jeho trestní jurisdikce a zabránit vynesení rozsudku v nepřítomnosti. Vydáním pachatele se dožadovaný stát ve výsledku vzdává své vlastní jurisdikce ve prospěch dožadujícího státu.⁹

Podle dr. Rogera Errery, čestného člena francouzské Státní rady, extradiční právo tvoří od 19. století dva základní prvky. Prvním je nutnost organizovat spolupráci mezi jednotlivými státy, aby bylo zabráněno nepotrestání hledaných nebo odsouzených osob, a zajistit jakousi všudypřítomnost trestní represe. Druhým prvkem je nutnost chránit práva hledané osoby.¹⁰

Prameny extradičního práva tvoří zejména mezinárodní smlouvy, dvoustranné nebo mnohostranné, které se zabývají spoluprací v oblasti vydávání v rámci úpravy justiční spolupráce nebo v rámci úpravy boje proti některým zvláště vymezeným formám trestné činnosti a kdy extradice je jen jednou z upravovaných

⁸ Srov. KAMLACH, M., REPÍK, B. *Mezinárodní spolupráce v trestním a občanskoprávním řízení*. Praha : Panorama, 1990, s. 134.

⁹ FENYK, J., KLOUČKOVÁ, S. *Mezinárodní justiční spolupráce v trestním řízení*. Praha : Linde, 2005, s. 50.

¹⁰ Blíže viz ERRERA, R. Extradice a lidská práva. *EMP*. 1998, č. 7, s. 3-11.

otázek.¹¹ V oblasti vydávání se rovněž uplatňuje několik ustálených mezinárodních právních obyčejů. Dalším významným pramenem je evropské unijní právo, o kterém bude podán výklad v následující kapitole. Vnitrostátní prameny mají pouze subsidiární charakter.¹²

Extradici je tedy možno uskutečnit:

- a) bez smluvního podkladu;
- b) na základě mezinárodní smlouvy, a to:
 - aa) jedné nebo více mnohostranných smluv;
 - bb) jedné nebo více mnohostranných smluv a dvoustranné smlouvy;
 - cc) dvoustranné smlouvy.¹³

Vydání předpokládá, že pobyt osoby, o jejíž vydání jde, je znám a že se osoba nachází v moci jednoho státu, tj. na území nebo v místech podléhajících suverénní moci tohoto státu a předává se do suverénní moci druhého státu za účelem trestního stíhání proti této osobě nebo výkonu trestu. Mezinárodní smlouvy upravují konkrétní podmínky pro vydání dožádané osoby, okruh trestných činů, na které se vztahuje povinnost vydání, možnosti odmítnutí vydání, základní zásady a procedury extradice, styk orgánů příslušných států a další otázky s tím spojené.

U extradice se rozlišují dva základní prvky: materiální a formální. Materiální (hmotný) prvek extradice označuje podmínky, jejichž splnění je předpokladem pro umožnění vydání hledané osoby. Samotná procesní realizace vydání je náplní formálního (procesního) prvku extradice.¹⁴

Okruh trestných činů podléhajících extradici je v moderních smlouvách stanoven podle výše hrozící trestní sazby uvedené v trestních předpisech a v případech extradice za účelem výkonu trestu, výši uloženého trestu. Vydání se zpravidla připouští pro trestné činy, za které může být uložen trest odnětí svobody ve

¹¹ Do první kategorie lze zařadit zejména Evropskou úmluvu o vydávání z roku 1957 a dále řadu dvoustranných smluv o právní pomoci ve věcech trestních. Do druhé kategorie smluv patří např. Úmluva o potlačení protiprávního zmocnění se letadel z roku 1970, Úmluva proti braní rukojmí z roku 1979, Mezinárodní úmluva o potlačování financování terorismu z roku 1999, Úmluva OSN proti nadnárodnímu organizovanému zločinu z roku 2000 a mnohé další.

¹² V České republice je extradice upravena v § 383 až 402 trestního řádu.

¹³ Blíže viz CÍSAŘOVÁ, D. a kol. *Trestní právo procesní*. Praha : Linde, 2006. s. 778-787.

¹⁴ Blíže viz FENYK, J., KLOUČKOVÁ, S. *Mezinárodní justiční spolupráce v trestním řízení*. Praha : Linde, 2005, s. 52 a n. nebo CÍSAŘOVÁ, D. a kol. *Trestní právo procesní*. Praha : Linde, 2004. s. 778-799.

výši nejméně jednoho roku.¹⁵ V České republice je umožněno vydání osoby pro trestné činy, za které lze uložit podle trestního zákona České republiky trest odnětí svobody ve výši nejméně jednoho roku, v případě vydání za účelem výkonu trestu, nebo jestliže byl osobě uložen trest nebo ochranné opatření spojené s omezením osobní svobody v délce nejméně čtyř měsíců.¹⁶ Z extradice jsou zpravidla vyloučeny trestné činy politické, vojenské, fiskální a tiskové.

Uznávanou zásadou extradičního práva je zásada speciality. Podle ní je dožadující stát, nezíská-li dodatečný souhlas od vydávajícího státu, oprávněn vykonávat svou trestní jurisdikci nad vydanou osobou jen pro jednání, pro které mu byla vydána. Porušení zásady speciality je porušením mezinárodní zásady „pacta sunt servanda“.

Mezi další tradiční materiální prvky extradice patří podmínka oboustranné trestnosti činu, podle které extradiční čin musí být trestný podle práva dožadujícího i dožádaného státu a podmínka reciprocity, tedy požadavek vzájemného vyhovění žádostem v obdobných případech. V státech kontinentální Evropy byla dále tradičně vyloučena možnost vydání vlastních občanů.

Druhým základním prvkem extradice je její procedurální stránka. Extradiční řízení může probíhat v jednotlivých státech na základě různých modelů. Správní a soudní orgány jsou do extradiční procedury zapojeny v různé míře. Podle tohoto kritéria můžeme v současné době rozlišit systém ryze správní, soudní, smíšený a systém zkráceného vydávacího řízení.¹⁷ V České republice má vydávací řízení svou administrativní a justiční fázi. V rámci justiční fáze se uskutečňuje činnost státního zástupce a soudu, který rozhoduje o přípustnosti vydání, v administrativní fázi rozhoduje ministr spravedlnosti o vydání, resp. nevydání hledané osoby. Za určitých okolností se uplatní postup zkráceného vydávacího řízení, ve kterém odpadá justiční fáze řízení. Při střetu extradičních žádostí má zpravidla přednost žádost státu, jehož státním příslušníkem je hledaná osoba, nikoli stát místa činu. Extradiční řízení se zpravidla uskutečňuje na základě meziministerského styku orgánů jednotlivých států.

Mezinárodní smlouvy o vydávání zpravidla nezakotvují povinnost vydání pachatelů trestných činů. Extradice je v souladu se zásadou „aut dedere aut punire“

¹⁵ FENYK, J., KLOUČKOVÁ, S. *Mezinárodní justiční spolupráce v trestním řízení*. Praha : Linde, 2005, s. 53.

¹⁶ § 392 odst. 1, 2 trestního řádu.

¹⁷ FENYK, J., KLOUČKOVÁ, S. *Mezinárodní justiční spolupráce v trestním řízení*. Praha : Linde, 2005, s. 73-74.

pouze alternativou, zůstává na rozhodnutí státu, který způsob trestněprávního postihu pachatele zvolí.

3. Rámcová rozhodnutí, právní nástroj spolupráce ve třetím pilíři Evropské unie

3.1 Obecná charakteristika právních nástrojů třetího pilíře

Oblast policejní a justiční spolupráce v trestních věcech tvoří základ třetího pilíře Evropské unie. Ten je na rozdíl od prvního, tzv. komunitárního pilíře charakterizován svou mezivládní povahou. Spolupráce v oblasti třetího pilíře slouží k naplnění cílů vytyčených Smlouvou o Evropské Unii¹⁸, která ve znění Amsterdamské smlouvy, vymezuje jako jeden ze samostatných cílů rozvíjení prostoru svobody, bezpečnosti a práva.¹⁹

Právní nástroje třetího pilíře tvoří dvě základní skupiny instrumentů. Na prvním místě to jsou primární prameny, tedy ustanovení Smlouvy o EU, která ovšem nejsou pouhým doplněním a změnou zakládajících smluv Evropských společenství (články 1-7 a 29-53 Smlouvy o EU). Sekundární právo tvoří akty orgánů Evropské unie. Mezi ně řadíme v souladu s čl. 34 Smlouvy o EU společné postoje, rámcová rozhodnutí, rozhodnutí, úmluvy, opatření nezbytné k provedení rozhodnutí na úrovni Evropské unie a opatření k provedení úmluv. Sekundární prameny musí být v souladu s prameny primárními, jelikož se zde uplatňuje hierarchie pramenů práva.

V oblasti třetího pilíře nedochází, na rozdíl od pilíře komunitárního - supranacionálního, k přenosu svrchovaných pravomocí z členských států na orgány Evropské unie.²⁰ Z tohoto důvodu právní nástroje třetího pilíře postrádají základní specifika typické pro komunitární právo: přímý účinek a nadřazenost vnitrostátním právním předpisům. Mezivládní povaha spolupráce v třetím pilíři tak ovlivňuje i charakter jeho právních nástrojů, které mají mezinárodněprávní charakter. Nutno však poznamenat, že u právních nástrojů třetího pilíře lze spatřovat určité prvky charakteristické pro komunitární prameny, které se u typických mezinárodněprávních

¹⁸ Dále jen Smlouva o EU.

¹⁹ Čl. 2 odrážka 4 Smlouvy o EU: „Unie si stanoví tyto cíle: Zachovávat a rozvíjet Unii jako prostor svobody, bezpečnosti a práva, ve kterém je zaručen volný pohyb osob ve spojení s vhodnými opatřeními týkajícími se kontroly na vnějších hranicích, práva azylu, přistěhovalectví a předcházení a potírání zločinnosti.“

²⁰ V literatuře se lze setkat i s opačnými názory: např. MARŠÁLKOVÁ, Z., BŘÍZA, P. Vztah rámcových rozhodnutí a mezinárodních smluv. *Právní rozhledy*. 2006, č. 20, s. 742-750.

pramenů nevyskytují. Je to například hierarchie pramenů třetího pilíře nebo jejich nepřímý účinek.²¹ Mezivládní povaha spolupráce se dále promítá do procesu rozhodování v oblasti třetího pilíře, který je, až na určité výjimky, charakterizován jednomyslností.²²

3.2. Rámcová rozhodnutí dle čl. 34 odst. 2 písm. b) Smlouvy o Evropské unii

Rámcová rozhodnutí přijímá v souladu s článkem 34 odst. 2 písm. b) Smlouvy o EU Rada Evropské unie z podnětu některého z členských států nebo Evropské komise za účelem sblížení právních předpisů členských států. Podobně jako směrnice jsou pro členské státy závazná co do výsledku, kterého má být dosaženo, volba forem a prostředků je ponechána na uvážení vnitrostátních orgánů. Explicitně je přitom vyloučen jejich přímý účinek.²³ Přijetí rámcového rozhodnutí Radou Evropské unie tak vytváří povinnost pro členský stát transponovat jej ve stanovené lhůtě do svého vnitrostátního právního řádu.

V ustanovení čl. 34 odst. 2 písm. b) Smlouvy o EU nejsou vymezeny konkrétní oblasti, ve kterých lze rámcové rozhodnutí pro účely sblížení právních úprav členských států užit. Bližší vymezení můžeme najít v člancích 29 a 31 Smlouvy o EU.²⁴ Lze souhlasit s názorem, že právní nástroje třetího pilíře je možno

²¹ K nepřímému účinku rámcových rozhodnutí viz výklad níže v podkapitole 3.3. Nepřímý účinek rámcových rozhodnutí.

²² Právní nástroje třetího pilíře, vyjma opatření nezbytných k provedení rozhodnutí na úrovni Evropské unie (kde postačuje kvalifikovaná většina) a opatření k provedení úmluv (rozhodování dvouřetinovou většinou hlasů smluvních stran), přijímá jednomyslně Rada Evropské unie z podnětu členského státu nebo Evropské komise.

²³ Přímý účinek je vedle zásady přednosti (nadřazenosti) komunitárního práva jedním z principů, jimiž se řídí postavení komunitárního práva v členských státech. Přímý účinek znamená bezprostřednou závaznost normy komunitárního práva ve vztahu k subjektům práva členských států. Jednotlivec je oprávněn dovolat se přímo textu komunitární normy. Tato zásada byla vymezena a formulována v několika rozhodnutích ESD, zejména ve věci Van Gend en Loos 26/62, Grad 9/70, Van Duyn 41/74 a dalších.

²⁴ Článek 29 Smlouvy o EU: „Aniž jsou dotčeny pravomoci Evropského společenství, klade si Unie za cíl poskytovat svým občanům v prostoru svobody, bezpečnosti a práva vysokou úroveň ochrany tím, že rozvíjí společný postup členských států v oblasti policejní a soudní spolupráce v trestních věcech, a tím, že předchází rasismu a xenofobii a potírá je. Tohoto cíle se dosáhne předcházením organizované i neorganizované trestné činnosti a bojem proti ní, ... , prostřednictvím:

- užší spolupráce policejních, celních a jiných příslušných orgánů členských států přímo nebo prostřednictvím Evropského policejního úřadu (Europolu) v souladu s články 30 a 32;
- užší spolupráce soudních a jiných příslušných orgánů členských států, též prostřednictvím Evropské jednotky pro soudní spolupráci (Eurojust), v souladu s články 31 a 32;

užívat paralelně ve všech oblastech spadajících do třetího pilíře, přičemž volba příslušného nástroje by měla odrážet účel sledované právní úpravy a možnosti konkrétního právního nástroje.²⁵ V této souvislosti lze poukázat na rozsudek Evropského soudního dvora (dále též jen „ESD“) ze dne 3. května 2007, C_303/05,²⁶ v řízení mezi belgickou neziskovou organizací *Advocaten voor de Wereld* a Radou ministrů o zrušení belgického vnitrostátního předpisu transponujícího závazky vyplývající z Rámcového rozhodnutí o evropském zatýkacím rozkazu.²⁷ Jednou z předběžných otázek, kterými se ESD zabýval, bylo vymezení přípustné oblasti úpravy rámcového rozhodnutí. Soud dospěl k závěru, podle kterého: „Článek 34 odst. 2, ani žádné jiné ustanovení hlavy VI Smlouvy o EU nerozlišuje mezi druhy aktů, které mohou být přijaty v závislosti na předmětu, kterého se týká společný postup v oblasti spolupráce v trestních věcech. Článek 34 odst. 2 rovněž tak nezavádí pořadí přednosti mezi jednotlivými nástroji, které jsou v tomto ustanovení vyjmenovány, takže není vyloučeno, že Rada může volit mezi několika nástroji pro úpravu téže oblasti, s výhradou mezí stanovených povahou zvoleného nástroje. Za těchto podmínek nemůže být čl. 34 odst. 2 v rozsahu, ve kterém vyjmenovává a obecně definuje jednotlivé druhy právních nástrojů, které mohou být použity pro „dosažení cílů Unie“ uvedených v hlavě VI Smlouvy o EU, vykládán tak, že vylučuje, aby se sblížování právních předpisů členských států přijetím rámcového rozhodnutí na základě uvedeného odst. 2 písm. b) mohlo týkat jiných oblastí, než které jsou uvedeny v čl. 31 odst. 1 písm. e).“²⁸

- sblížováním předpisů trestního práva členských států v souladu s čl. 31 písm. e), je-li to nezbytné.“
Článek 31 odst. 1 Smlouvy o EU: „Společný postup v oblasti soudní spolupráce v trestních věcech zahrnuje:

- a) usnadňování a urychlování spolupráce příslušných ministerstev a soudních nebo obdobných orgánů členských států v řízení a při výkonu rozhodnutí, a to též prostřednictvím Eurojustu, jeví-li se to účelné;
- b) usnadňování vydávání mezi členskými státy;
- c) zajišťování slučitelnosti příslušných předpisů členských států, pokud je to nezbytné ke zlepšení této spolupráce;
- d) předcházení kompetenčním konfliktům mezi členskými státy;
- e) postupně přijímání opatření k zavedení minimálních pravidel o znacích skutkových podstat trestných činů a trestech v oblasti organizované trestné činnosti, terorismu a nedovolenému obchodu s drogami.“

²⁵ POLÁK, P. Rámcová rozhodnutí a zásada vzájemného uznávání rozhodnutí v trestních věcech. Praha : LexisNexis CZ, 2007, s.52.

²⁶ Rozsudek ESD je dostupný z WWW: <<http://curia.europa.eu/jurisp/cgi-bin/form.pl?lang=CS&Submit=rechercher&numaff=C-303/05>>.

²⁷ Evropský zatýkací rozkaz dále též jen EZR. Blíže viz. níže v kapitole věnované transpozici Rámcového rozhodnutí o EZR v Belgii.

²⁸ Bod 36 až 38 Rozsudku.

3.3. Nepřímý účinek rámcových rozhodnutí

Jak již bylo zmíněno výše, Smlouva o EU výslovně vylučuje přímý účinek rámcových rozhodnutí. Transpozice rámcového rozhodnutí do vnitrostátního práva přitom není vynutitelná v řízení u ESD. Jeho jurisdikce je v oblasti třetího pilíře omezena na rozhodování o předběžných otázkách za podmínek uvedených v čl. 35 Smlouvy o EU a na rozdíl od prvního pilíře nezahrnuje řízení o porušení Smlouvy členským státem.²⁹ Pravomoc ESD rozhodovat o předběžných otázkách týkajících se platnosti a výkladu rámcových rozhodnutí je dána za podmínky, že členský stát učiní prohlášení, kterým uzná pravomoc ESD o nich rozhodovat. V prohlášení přitom členský stát uvede, že:

- a) každý soud tohoto členského státu, jehož rozhodnutí nelze napadnout opravnými prostředky podle vnitrostátního práva, nebo
- b) každý soud tohoto členského státu

může požádat o rozhodnutí o předběžné otázce, která se v řízení před ním vyskytla, považuje-li je za nezbytné k vydání svého rozsudku.³⁰

Absence přímého účinku neznamená vyloučení jiného vnitrostátního působení rámcového rozhodnutí. O jiných účincích rámcových rozhodnutí se Smlouva o EU dále nezmiňuje. Průlomem v otázce působení aktů třetího pilíře v členských státech se stalo rozhodnutí ESD ve věci *Maria Pupino* ze dne 16. června 2005, C-105/03.³¹ ESD v něm přiznal rámcovým rozhodnutím tzv. nepřímý účinek, tedy povinnost eurokonformního výkladu vnitrostátního práva, a to i za situace, kdy nedošlo k řádné transpozici rámcového rozhodnutí. Konstatoval, že národní soudy členských států jsou povinny vykládat vnitrostátní právo v co největším možném rozsahu „ve světle textu a cíle rámcového rozhodnutí“. Zásada eurokonformního výkladu³² spočívá v povinnosti příslušných vnitrostátních orgánů členských států vzít

²⁹ V prvním pilíři je úprava řízení o porušení Smlouvy o ES obsažena v čl. 226 až 228 Smlouvy.

³⁰ Česká republika uznala jurisdikci ESD v řízení o předběžných otázkách třetího pilíře pouze ve vztahu k soudům, proti jejichž rozhodnutí není přípustný opravný prostředek (Prohlášení 26 Aktu o přistoupení České republiky k Evropské unii).

³¹ Rozsudek ESD je dostupný z WWW: <<http://curia.europa.eu/jurisp/cgi-bin/form.pl?lang=CS&Submit=rechercher&numaff=C-105/03>>.

³² Označován též jako nepřímý účinek, pasivní účinek, harmonický výklad, atp.

v úvahu všechna relevantní ustanovení vnitrostátního práva za účelem posouzení, v jakém rozsahu mohou být použita, aby nedošlo k výsledku, který by byl v rozporu s cílem sledovaným rámcovým rozhodnutím. Lze souhlasit, že: „Požadavek eurokonformního výkladu vyplývá z obecné implementační povinnosti členských států, která je v právu komunitárním i právu unijním podobná: učinit ustanovení evropského práva působící součástí vnitrostátního právního řádu, efektivně vynutitelnou jeho procesními nástroji.“³³

Soud nepřímý účinek rámcových rozhodnutí dovedl především ze zásady loajality členských států podle čl. 10 Smlouvy o založení Evropského společenství.³⁴ Smlouva o EU sice na rozdíl od Smlouvy o ES neobsahuje výslovnou formulaci zásady loajality členských států, o niž především byla opřena povinnost eurokonformního výkladu v komunitárním právu.³⁵ Policejní a soudní spolupráce v trestních věcech je ale obdobně zcela založena na spolupráci členských států a v rámci třetího pilíře je tato zásada také uplatňována. Jiný výklad by byl překážkou efektivního plnění poslání Evropské unie. ESD zároveň omezil povinnost národního soudu k eurokonformnímu výkladu při interpretaci vnitrostátního práva a vyslovil se pro dodržování veškerých omezení doktríny nepřímého účinku, jak byla vymezena v jeho dřívější judikatuře.^{36, 37} Limity nepřímého účinku jsou tak dány v obecných právních zásadách, zejména v zásadě právní jistoty a zákazu retroaktivity a z toho plynoucího zákazu zpřísnění nebo založení trestněprávní odpovědnosti v důsledku použití eurokonformního výkladu. ESD tím zamezil, aby postavení osob, jež jednaly v rozporu s rámcovým rozhodnutím, bylo posuzováno nezávisle na vnitrostátním transpozičním předpisu.³⁸ Nepřímý účinek rámcového rozhodnutí rovněž nesmí vést

³³ ZEMÁNEK, J., MONNET, J. *Vnitrostátní účinky právních aktů Evropské unie (včetně mezinárodních smluv) uzavíraných dle Smlouvy o EU a možnosti kontroly jejich ústavnosti Ústavním soudem ČR RM 01/12/05* [online]. [cit. 2008-12-15]. Dostupný z WWW: <www.mzv.cz/servis/soubor.asp?id=26934>.

³⁴ Dále jen Smlouva o ES.

³⁵ Zásada loajality je v Smlouvě o ES formulována v čl. 10: „Členské státy přijmou veškerá vhodná obecná i zvláštní opatření k plnění závazků, která vyplývají z této smlouvy nebo jsou důsledkem činnosti orgánů Společenství. Usnadňují mu plnění jeho poslání. Zdrží se jakýchkoli opatření, jež by mohla ohrozit dosažení cílů této smlouvy.“

³⁶ Lze zmínit rozhodnutí ESD ve věci Von Colson (14/83), Harz (79/83), Marleasing (C-106/89), Wagner Miret (C-334/92), Arcaro (168/95) a jiné.

³⁷ Blíže viz zejména body 44 až 47 Rozhodnutí.

³⁸ ZEMÁNEK, J., MONNET, J. *Vnitrostátní účinky právních aktů Evropské unie (včetně mezinárodních smluv) uzavíraných dle Smlouvy o EU a možnosti kontroly jejich ústavnosti Ústavním soudem ČR RM 01/12/05* [online]. [cit. 2008-12-15]. Dostupný z WWW: <www.mzv.cz/servis/soubor.asp?id=26934>.

k interpretaci vnitrostátního předpisu contra legem, národní soud má hledat slučitelný výklad v rámci celého právního řádu. Zároveň nesmí dojít k oslabení práv účastníků trestního řízení na spravedlivý proces ve smyslu čl. 6 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod.³⁹

3.4. Vztah rámcových rozhodnutí a mezinárodních smluv

Problematika justiční spolupráce v trestních věcech je ve velké míře upravena mezinárodními smlouvami. Řada z nich byla přijatá na půdě Rady Evropy.⁴⁰ Spolupráce členských států v rámci Evropské unie na tyto smlouvy navázala. Zpočátku byly hlavním instrumentem spolupráce i nadále převážně mezinárodní smlouvy,⁴¹ jen postupně byly nahrazovány sekundárními akty unijního práva v oblasti třetího pilíře. Ve sféře vydávacího řízení představuje zásadní průlom Rámcové rozhodnutí Rady o EZR a postupech předávání mezi členskými státy ze dne 13. června 2002.

Rámcová rozhodnutí jsou jako akty třetího pilíře přijímány jednomyslně Radou Evropské unie. Jsou aktem orgánu Evropské unie, projevem jeho rozhodovací pravomoci, nikoli mezinárodní smlouvou.⁴² Někteří autoři je označují za jednostranné akty sui generis, mající nejbližší k jednostranným aktům mezinárodních nevládních organizací.⁴³ Ve vztahu k mezinárodněprávním závazkům členských států

³⁹ Text Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod je dostupný z WWW: <<http://www.echr.coe.int/NR/rdonlyres/82E3CE7F-5D3D-46EB-8C13-4F3262F9E20B/0/CzechTch%C3%A8que.pdf>>

⁴⁰ Například Evropská úmluva o vydávání z roku 1957, Evropská úmluva o vzájemné pomoci ve věcech trestních z roku 1959, Evropská úmluva o potlačování terorismu z roku 1977 nebo Úmluva o praní, vyhledávání, zadržování a konfiskaci výnosů ze zločinu z roku 1990

⁴¹ Mezi nimiž lze zmínit Úmluvu o zjednodušeném vydávacím řízení mezi státy Evropské unie z roku 1995, Úmluvu o vydávání mezi členskými státy Evropské unie z roku 1996, Úmluvu o vzájemné pomoci v trestních věcech mezi členskými státy Evropské unie z roku 2000. Blíže viz níže v kapitole 4.

⁴² Podle čl. 2 odst. 1 písm. a) Vídeňské úmluvy o smluvním právu je smlouva „mezinárodní dohoda uzavřená mezi státy písemnou formou, řídící se mezinárodním právem, sepsaná v jediné nebo ve dvou či více souvisících listinách, ať je její název jakýkoliv.“ Podle definice mezinárodní smlouvy vyplývající z obvyčejového mezinárodního práva je smlouva ujednáním dvou nebo více subjektů mezinárodního práva, které má z vůle těchto subjektů mezinárodněprávní účinky a řídí se mezinárodním právem. (Viz MALENOVSKÝ, J. *Mezinárodní právo veřejné – jeho obecná část a poměr k jiným právním systémům, zvláště k právu českému*. Brno : Doplněk, 2008.). K této problematice viz blíže POLÁK, P. *Rámcová rozhodnutí a zásada vzájemného uznávání rozhodnutí v trestních věcech*. Praha : LexisNexis CZ, s. 58 a n.

⁴³ Blíže viz POLÁK, P. *Rámcová rozhodnutí a zásada vzájemného uznávání rozhodnutí v trestních věcech*. Praha : LexisNexis CZ, s. 58.

lze dospět k závěru, že rámcová rozhodnutí vytváří vedle závazku k přijetí řádné vnitrostátní právní úpravy závazek státu vyloučit aplikaci dřívějších mezinárodních smluv, a to buď v souladu s příslušnou mezinárodní smlouvou nebo na základě obecných pravidel mezinárodního práva.⁴⁴ Samotná povinnost k transpozici rámcového rozhodnutí však není důvodem pro neplnění existujících mezinárodních závazků a tedy důvodem porušení zásady „pacta sunt servanda“. Mezinárodní závazky státu mohou být vyloučeny pouze v souladu s pravidly mezinárodního práva. Vymezení vztahu rámcového rozhodnutí a mezinárodní smlouvy však může být založeno na vzájemném doplnění, prohloubení a rozšíření spolupráce v příslušné oblasti. Vztahu Rámcového rozhodnutí o EZR k příslušným mezinárodním závazkům je věnována pozornost níže v podkapitole 5.4.

3.5. Závěr

Na závěr této části je možno se zmínit o perspektivě budoucího vývoje rámcových rozhodnutí. Smlouva o Ústavě pro Evropu, o které lze předpokládat, že se přes své odmítnutí v některých členských státech stane alespoň východiskem dalšího směřování Evropské unie, důkazem čehož je i znění Lisabonské smlouvy ze dne 13. prosince 2007, usilovala o plné sjednocení právních nástrojů v oblasti policejní a justiční spolupráce v trestních věcech s akty komunitárního práva v rámci vytváření jednotného prostoru svobody, bezpečnosti a práva. Počítala s plnou komunitarizací těchto oblastí, namísto dosavadní mezivládní spolupráce. S existencí rámcových rozhodnutí Smlouva o Ústavě pro Evropu nadále nepočítala. Právní akty třetího pilíře měly zaniknout; nahrazeny měly být nově zavedenými šesti právními akty. Povaze rámcových rozhodnutí se blížily evropské rámcové zákony. Otázky spadající do problematiky vytváření prostoru svobody, bezpečnosti a práva mohly být řešeny také tzv. evropskými zákony, odpovídající dnešním nařízením. Lisabonská smlouva pozměňující Smlouvu o EU a Smlouvu o ES, podepsaná dne 13. prosince 2007, nazývaná též Reformní smlouva, téměř zcela přejímá změny předpokládané Smlouvou o Ústavě pro Evropu. Pro oblast rámcových rozhodnutí je podstatné, že

⁴⁴ Při transpozici Rámcového rozhodnutí o EZR Česká republika vyloučila aplikaci Evropské úmluvy o vydávání z roku 1957 prohlášením ze dne 14. ledna 2005 podle článku 28 odst. 3 Evropské úmluvy o vydávání.

s evropskými rámcovými zákony a evropskými zákony již nepočítá, zachovány mají být dosavadní označení nařízení, směrnice a rozhodnutí. V oblasti policejní a justiční spolupráce v trestních věcech Lisabonská smlouva usnadní v některých případech tzv. posílenou spolupráci. Skupina minimálně devíti členských států bude moci postupovat v integraci rychleji a nezávisleji na ostatních státech.

Budoucnost rámcových rozhodnutí jako právních nástrojů třetího pilíře Evropské unie je po neúspěchu Smlouvy o Ústavě pro Evropu a nejisté budoucnosti Lisabonské smlouvy stále otevřena. V každém případě lze předpokládat, že spolupráce v rámci třetího pilíře bude vedena snahou o jeho komunitarizaci, která by přinesla zefektivnění spolupráce mezi členskými státy v této oblasti, dynamičnost a odpovídající nástroje k dosažení cílů sledovaných Hlavou VI Smlouvy o EU.

4. Vývoj v oblasti vydávání mezi členskými státy Evropské unie. Přijetí Rámcového rozhodnutí o evropském zatýkacím rozkazu.

4.1 Spolupráce v rámci Rady Evropy

K zásadnímu obratu v oblasti vydávání došlo v evropském regionu v průběhu padesátých let dvacátého století. Dosavadní prameny extradiční spolupráce byly obsaženy převážně v dvoustranných úmluvách, případně v regionálních dohodách.⁴⁵ V padesátých letech bylo na půdě Rady Evropy přistoupeno k přijetí multilaterální mezinárodní smlouvy o vydávání, sjednocující postupy vydávání mezi jejími členskými státy. *Evropská úmluva o vydávání* ze dne 13. prosince 1957 (dále též jen „Úmluva“) se tak stala první evropskou úmluvou o extradici. Dodatkové protokoly k Úmluvě byly přijaty dne 15. října 1975 a 17. března 1978.

Úmluva vedla k harmonizaci a modernizaci extradičního řízení a práva v Evropě. Členskými státy stanovuje obecnou povinnost vydávání osob, až na stanovené výjimky.⁴⁶ Důvody pro odmítnutí žádosti o vydání vymezuje Úmluva jednak jako obligatorní, ke kterým patří překážka *rei iudicate*, promlčení trestního stíhání a udělení amnestie pro daný trestný čin⁴⁷ a jednak jako fakultativní.⁴⁸ Povinnost vydání se zásadně vztahuje na trestné činy, za které právní řád obou zúčastněných států stanoví trest odnětí svobody, resp. ochranné opatření, jehož horní hranice je nejméně jeden rok. V případě extradice za účelem výkonu trestu, resp. ochranného opatření, byly-li uloženy v délce nejméně čtyř měsíců. Členský stát však může učinit výhradu, na základě které vyloučí z povinnosti extradice určité druhy trestné činnosti, případně kterou stanoví seznam trestných činů, pro které bude povolovat vydání.⁴⁹

⁴⁵ Např. Dohody mezi státy Beneluxu nebo Skandinávie.

⁴⁶ Čl. 2 Úmluvy.

⁴⁷ Čl. 9 a 10 Úmluvy a Druhý dodatkový protokol k Úmluvě.

⁴⁸ Mez fakultativní důvody odmítnutí žádosti o vydání patří dle Úmluvy například právo odmítnout vydání svých státních příslušníků, právo odmítnout vydání osoby pro trestný čin spáchaný zcela nebo zčásti na jejím území nebo v případě vynesení rozsudku v nepřítomnosti. Blíže viz Čl. 6 až 9 odst. 1 Úmluvy, čl. 11 a Druhý dodatkový protokol k Úmluvě.

⁴⁹ Blíže viz čl. 2 Úmluvy.

Na poli Rady Evropy bylo v průběhu dvacátého století přijato několik dalších mnohostranných úmluv, které se alespoň dílčím způsobem věnovaly problematice extradice.⁵⁰ Evropská úmluva o vydávání svým komplexním řešením problematiky vydávání představovala po dlouhé období základ extradiční spolupráce mezi státy evropského regionálního prostoru.

4.2 Evropská politická spolupráce a Schengenský systém

Justiční spolupráce v trestních věcech mezi členskými státy Evropské unie má své kořeny v tzv. evropské politické spolupráci, která se uskutečňovala od sedmdesátých let dvacátého století mimo rámec Evropských společenství. Evropská politická spolupráce měla mezivládní povahu, v jejím rámci byly sjednávány mezinárodní smlouvy. Původní systém Evropských společenství neobsahoval právní základy pro spolupráci v této oblasti. Činnost Společenství se soustředila na oblast vnitřního trhu a ekonomických svobod. Potřeba posílení spolupráce i na poli justice se ukázala nezbytnou v souvislosti se vznikajícími problémy v oblasti bezpečnosti a kriminality, jež vyplynuly především z koncepce plného zrušení vnitřních hranic, rozšíření volného pohybu osob, zavedení občanství Evropské unie, z rušení kontrol na vnitřních hranicích v rámci Schengenského systému a ze šíření hrozeb terorismu a organizovaného zločinu obecně.⁵¹

Ze smluv přijatých v rámci evropské politické spolupráce nenabyla žádná většího významu, zájem států o jejich ratifikaci byl minimální.⁵² V roce 1989 byla v San Sebastianu přijata *Dohoda* mezi 12 členskými státy Evropských společenství ze dne 26. května 1989 *o zjednodušení a modernizaci způsobů doručování žádostí o vydání*, která umožnila zaslání žádostí o vydání faxem.

⁵⁰ Lze zmínit např. Evropskou úmluvu o potlačování terorismu z roku 1977 nebo Trestněprávní úmluvu o korupci z roku 1999.

⁵¹ Blíže viz PIKNA B. *Vnitřní bezpečnost a veřejný pořádek v evropském právu: oblast policejní a justiční spolupráce*. Praha : Linde, 2006. a TICHÝ, L. a kol. *Evropské právo*. Praha : C.H. Beck, 2006, s. 793 a n.

⁵² Z uzavřených smluv lze zmínit Dohodu o aplikaci Úmluvy Rady Evropy o předávání odsouzených osob mezi členskými státy Evropských společenství z 25. května 1987, Dohodu mezi členskými státy Evropských společenství o zjednodušení a modernizaci metod předávání žádostí o vydání z 26. května 1989 nebo Úmluvu mezi členskými státy Evropských společenství o výkonu cizozemských trestních rozsudků ze 13. listopadu 1991.

Nejvýraznější úpravu v oblasti vydávání v období před uzavřením Maastrichtské smlouvy představovaly tzv. *Schengenské dohody*. Dne 14. června 1985 byla uzavřena *Dohoda mezi vládami států Hospodářské unie Beneluxu, Spolkové republiky Německo a Francouzské republiky o postupném odstraňování kontrol na společných hranicích*, tzv. *Schengenská dohoda*. K jejímu provedení byla dne 19. června 1990 přijata *Úmluva, kterou se provádí Schengenská dohoda ze dne 14. června 1985 o postupném zrušení kontrol na společných hranicích* (dále jen „Schengenská prováděcí úmluva“). Schengenské dohody stály původně mimo systém evropského práva. Amsterdamská smlouva v tomto směru přinesla zásadní změnu. Schengenský systém, tj. Schengenské dohody a právní akty vydané na jejich základě, byly na základě Protokolu o převzetí Schengenského systému do rámce Evropské unie, který byl podepsán současně s Amsterdamskou smlouvou, začleněny do právního rámce Evropské unie. V části obsahově spadající do prvního pilíře, týkajícího se volného pohybu osob, byl Schengenský systém inkorporován do Smlouvy o ES a ve zbývajících částech, týkajících se policejní a justiční spolupráce v trestních věcech, do Smlouvy o EU.⁵³ Schengenský systém lze označit za předchůdce třetího pilíře Evropské unie a skutečný podnět k zintenzivnění spolupráce v této oblasti.

Schengenská prováděcí úmluva upravovala v článcích 59 až 66 extradici a svými ustanoveními doplňovala Evropskou úmluvu o vydávání z roku 1957 a Smlouvu o vydávání a právní pomoci ve věcech trestních mezi státy Beneluxu z roku 1962. Její ustanovení o vydávání již byla, až na jisté výjimky, nahrazena dalšími dokumenty Evropské unie. Na tomto místě bych alespoň stručně zmínila určité aspekty této úpravy.

Článek 60 umožnil aplikaci Evropské úmluvy o vydávání z roku 1957 mezi dvěma smluvními stranami Schengenské prováděcí úmluvy, z nichž jedna není stranou této Úmluvy. Podle článku 64 má záznam o osobě v Schengenském informačním systému stejné účinky jako žádost o předběžné zadržení ve smyslu

⁵³ V Smlouvě o ES byly příslušná ustanovení Schengenských úmluv začleněny do nově vzniklé IV. Hlavy Smlouvy, a to spolu s částí agendy třetího pilíře (vízová, azylová, přistěhovalecká a jiné politiky). Začlenění Schengenského systému do evropského *acquis* přitom respektovalo zvláštní postavení Dánska a dále též to, že Irsko a Velká Británie nejsou smluvními stranami Schengenských dohod. Dánsko si ponechalo zvláštní postavení spočívající v tom, že uplatní-li námitky vůči začlenění kterékoli části Schengenského systému do práva Evropského společenství, budou vůči němu tato ustanovení považována za nástroje práva Evropské unie.

článku 16 Úmluvy (resp. čl. 15 Smlouvy mezi státy Beneluxu). Schengenská prováděcí úmluva umožnila širší použití výše uvedených smluv. Překážkou vydání osoby, kromě určitých případů, již nebude amnestie vyhlášená dožádanou stranou, vydávání rozšířila i na některé fiskální trestné činy.⁵⁴

4.3 Spolupráce v Evropské unii

Milníkem pro spolupráci členských států v oblasti justiční spolupráce v trestních věcech, a tedy i v oblasti extradice, bylo přijetí *Maastrichtské smlouvy* dne 7. února 1992, která vstoupila v platnost 1. listopadu 1993, mezi jejímiž cíli výslovně zmínila rozvíjení těsné spolupráce v oblasti justice a vnitra. Maastrichtská smlouva tak představuje smluvní zakotvení vůle členských států při prosazování jednotné trestněprávní politiky.⁵⁵ Vytvořila základ pro justiční spolupráci v trestních věcech ve třetím pilíři Evropské unie. Spolupráce v oblastech justice a vnitra byla konstituována jako třetí pilíř chrámové struktury Evropské unie. Dosavadním snahám vyvíjeným v rámci evropské politické spolupráce byl poskytnut jednotný institucionální a právní rámec.⁵⁶

Dominujícím právním nástrojem zůstaly po přijetí Maastrichtské smlouvy i nadále mezinárodní smlouvy, uzavírané na základě Smlouvy o EU. Právní akty sekundárního unijního práva byly využívány spíše okrajově. Přijaté smluvní instrumenty usilovaly o navázání na existující právní úpravu mezinárodní justiční spolupráce v trestních věcech a o její zdokonalení. Povaha mezinárodních smluv se všemi výhodami a nevýhodami v podstatné míře utvářela povahu justiční spolupráce v trestních věcech mezi členskými státy Evropské unie v tomto období.⁵⁷

V následujícím období byly přijaty i některé úmluvy týkající se problematiky extradice, a to *Úmluva o zkráceném vydávacím řízení mezi členskými státy Evropské unie* ze dne 10. března 1995 a *Úmluva o vydávání mezi členskými státy Evropské unie* ze dne 27. září 1996. Tyto úmluvy doplňovaly Evropskou úmluvu o vydávání z

⁵⁴ Čl. 62 odst. 2 Schengenské prováděcí úmluvy.

⁵⁵ NOVOTNÁ, J. Per aspera ad astra při nové úpravě mezinárodní justiční spolupráce v trestních věcech. *Trestněprávní revue*. 2006, č. 9, s. 253-259.

⁵⁶ POLÁK, P. *Rámcová rozhodnutí a zásada vzájemného uznávání rozhodnutí v trestních věcech*. Praha : LexisNexis CZ, 2007, s.19.

⁵⁷ POLÁK, P. *Rámcová rozhodnutí a zásada vzájemného uznávání rozhodnutí v trestních věcech*. Praha : LexisNexis CZ, 2007, s.20.

r. 1957 s jejími dodatkovými protokoly. Přinesly změnu některých principů vydávacího řízení, omezily zásadu oboustranné trestnosti, odstranily pojem politický trestný čin, přinesly průlom i do zásady nevydávání vlastních občanů. Nebyly však ratifikovány dostatečným počtem členských států a byť dosud nevstoupily v platnost,⁵⁸ již byly zcela nahrazeny Rámcovým rozhodnutím o evropském zatýkacím rozkazu.

Důležitou roli na cestě k přijetí EZR představuje projekt *Corpus Juris*.⁵⁹ *Corpus Juris*, zpracován v roce 1997, počítal se zřízením tzv. Evropské justiční oblasti v trestních věcech a se zavedením principu evropské trestní teritoriality jako předpokladu jejího fungování. V roce 2000 vznikla přepracovaná verze *Corpu Juris*, tzv. *Corpus Juris 2000*, označována též jako Florentská verze,⁶⁰ která, vedle jiných zdokonalení původního projektu, zavádí několik nových institutů, včetně EZR.

Evropská justiční oblast ve věcech trestních má být dle tohoto projektu založena na trestněprávní jurisdikci společné členským státům Evropské unie ve vztahu k osmi skutkovým podstatám trestných činů poškozujícím finanční zájmy Evropských společenství, které vymezuje ve své hmotněprávní části v člancích 1 až 8.⁶¹ Základními nástroji k dosažení cílů sledovaných zavedením Evropské justiční oblasti v trestních věcech by měly být zásady asimilace, kooperace a harmonizace.⁶²

Myšlenka zavedení EZR jako jednoho z prvků Evropské justiční oblasti se objevuje v *Corpu Juris 2000*. V projektu je označen jako tzv. evropský příkaz

⁵⁸ Mezi některými členskými státy se ale aplikovaly.

⁵⁹ *Corpus Juris* je souborem hmotněprávních a procesněprávních ustanovení, jakýmsi modelovým trestním zákoníkem a trestním řádem, jehož účelem je trestněprávní ochrana finančních zájmů Evropských společenství. Na jeho přípravě se od první poloviny 90. let podílela pracovní skupina nejvýznamnějších představitelů trestního práva z jednotlivých členských států. Projekt sestává ze dvou částí – hmotněprávní a procesní. Zásada evropské teritoriality je definována v procesní části projektu.

⁶⁰ Podle konference konané ve Florencii v květnu 1999, na které byly diskutovány návrhy přepracování projektu, jejichž výsledkem bylo znění *Corpu Juris 2000*.

⁶¹ Jak stanoví článek 18 *Corpu Juris 2000*, členské státy Unie tvoří jednotnou právní oblast „pro potřeby vyšetřování, trestního stíhání, řízení před soudem a výkon trestů“ činů zaměřených proti Společenství a výkon rozhodnutí v trestních věcech. Mezi tyto trestné činy patří: podvod proti rozpočtu Evropských společenství, podvod ve sféře volné soutěže, korupce, zneužití úřední povinnosti, zpronevěra, vyzrazení služebního tajemství, praní a přechovávání majetkových hodnot získaných z nepoctivých zdrojů a zločinné spolčení.

⁶² V projektu se počítá i se zřízením úřadu Evropského veřejného žalobce – prokurátora, který by byl odpovědný za vyšetřování, trestní stíhání, podání a zastupování obžaloby a výkon rozsudků těchto trestných činů.

k zatčení. Projekt předpokládá jeho vydání soudcem svobod na základě žádosti Evropského veřejného žalobce. Je platný po celém území Evropské unie.⁶³

Dalším posunem ve vzájemné spolupráci v trestních věcech a v oblasti extradice bylo přijetí *Amsterdamské smlouvy* dne 2. října 1997, která vstoupila v platnost 1. května 1999. Území členských států Evropské unie bylo deklarováno prostorem svobody, bezpečnosti a práva, ve kterém je zaručen volný pohyb osob ve spojení s vhodnými opatřeními týkajícími se kontroly na vnějších hranicích, práva azylu, přistěhovalectví a prevence a boje proti trestné činnosti, v jehož rámci má být rozvíjen společný postup a užší spolupráce členských států v oblasti justiční spolupráce v trestních věcech.⁶⁴ Společný postup v oblasti třetího pilíře podle článku 31 odst. 1 písm. b) Smlouvy o EU zahrnuje kromě jiného i „usnadňování vydávání mezi členskými státy“. Amsterdamská smlouva přinesla výrazné strukturální změny třetího pilíře, když zúžila jeho obsahovou náplň, oblasti bezprostředně související s volným pohybem osob⁶⁵ byly přesunuty do prvního (komunitárního) pilíře a do pilíře třetího tak dále náleží pouze policejní a justiční spolupráce v trestních věcech. Ve třetím pilíři se zabezpečila širší účast orgánů Evropské unie, určité změny přinesla i ohledně právních aktů třetího pilíře. Novými legislativními formami používanými v rámci třetího pilíře se stala rámcová rozhodnutí,⁶⁶ když mezinárodní smlouvy jako právní akty mezivládní spolupráce se neukázaly při ovlivňování postupů v rámci třetího pilíře úspěšnými a dostatečně efektivními. Lze souhlasit s názorem, že spolupráce ve třetím pilíři se posunula od čistě mezivládní formy k určitému přechodnému stavu mezi mezivládní a nadnárodní spoluprací.⁶⁷

Problematikou extradice se v navazujícím období zabýval *Akční plán Rady a Komise o nejlepších způsobech provádění ustanovení Amsterdamské smlouvy o vytvoření prostoru svobody, bezpečnosti a spravedlnosti*, tzv. Vídeňský akční plán,

⁶³ Procesní postup jeho vydání je blíže upraven v čl. 25 *Corpu Juris* 2000. Blíže k problematice *Corpu Juris* viz FENYK, J. Projekt modelového trestního práva *Corpus Juris* a právo na spravedlivý proces. *Acta Universitatis Carolinae. Iuridica*. 2006, č. 1, s. 35-43; FENYK, J., SVÁK, J. *Europeizace trestního práva*. Bratislava : Bratislavská vysoká škola práva, 2008 nebo CÍSAŘOVÁ, D. a kol. *Trestní právo procesní*. Praha : Linde, 2006, s. 760 a n.

⁶⁴ Čl. 2 a čl. 29 Smlouvy o EU.

⁶⁵ Kontroly na vnějších hranicích, azylová politika, problematika uprchlíků a přistěhovalecká politika, části vízové politiky a justiční spolupráce v civilních věcech.

⁶⁶ Čl. 34 odst. 2 písm. b) Smlouvy o EU.

⁶⁷ ŠPICAR, P. *Vývoj, institucionální rámec a instrumenty III. pilíře Evropské unie*. Praha : Justiční akademie ČR, 2005, s. 17.

který byl vypracován na základě výzvy Evropské rady z jejího zasedání z Cardiffu a přijat Radou dne 3. prosince 1998. Za jednu z priorit spolupráce mezi členskými státy bylo označeno zjednodušení vydávání osob mezi členskými státy Evropské unie a zahájení procesu vedoucího k usnadnění vzájemného uznávání rozhodnutí a výkonu rozhodnutí v trestních věcech. Cílem pro oblasti justiční a policejní spolupráce v trestních věcech byla širší, účinnější, rychlejší a pružnější spolupráce mezi dotčenými orgány.

Ve dnech 15. a 16. října 1999 se ve *finském Tampere* konalo *mimořádné zasedání Evropské rady* zaměřené výhradně na otázky spolupráce mezi členskými státy ve věcech trestních, na podporu vytvoření prostoru svobody, bezpečnosti a práva. Na zasedání byly schváleny důležité politické závěry a cíle pro období nejbližších pěti let. V závěrech ze zasedání se konstatuje potřeba dosáhnout větší kompatibility a vyšší míry konvergence právních řádů členských států, snaha dosáhnout uznání a výkonu rozhodnutí v celé Evropské unii za současného zajištění právní jistoty lidí a ekonomických subjektů a potřeba učinit kroky k tomu, aby zločinci neměli možnost využívat rozdílnosti justičních systémů členských států. Zásada vzájemného uznávání soudních rozhodnutí a nezbytné sblížení legislativy by se mělo stát základním kamenem justiční spolupráce, jak v občanských, tak i trestních záležitostech.⁶⁸ Zásada vzájemného uznávání by se měla vztahovat i na rozhodnutí předcházející vlastnímu řízení před soudem, zejména na ta, která by příslušným orgánům umožňovala rychle zajistit důkazní prostředky a snadno přemístitelné hodnoty.⁶⁹ Významným z hlediska extradice je bod 35 Závěrů, ve kterém byl vysloven požadavek, aby byl zrušen formální postup vydávání osob, které se po vynesení rozsudku vyhýbají spravedlnosti a aby byl urychlen postup vydávání osob podezřelých ze spáchání trestné činnosti.⁷⁰ K provedení zásady vzájemného uznávání soudních rozhodnutí ve věcech trestních přijala Rada Evropské unie dne

⁶⁸ Bod 33 Závěrů.

⁶⁹ Bod 36 Závěrů.

⁷⁰ Evropská rada: „je toho názoru, že formální vydávací řízení týkající se osob, které se po konečném vynesení rozsudku vyhýbají spravedlnosti, by mělo být mezi členskými státy zrušeno a nahrazeno zjednodušeným vydáním takových osob v souladu s článkem 6 Smlouvy o EU. Pozornost by měla být věnována i urychleným postupům vydávání osob, se zachováním jejich práva na spravedlivý proces.“

30. listopadu 2000 v souladu s bodem 37 Závěrů⁷¹ *Program opatření*, který se zabývá problematikou vzájemného výkonu zatýkacích rozkazů.⁷²

Na snahu zavést princip vzájemného uznávání do oblasti trestního práva bylo zpočátku nahlíženo s jistou dávkou nedůvěry. Závěry ze zasedání Evropské rady v Tampere deklarují zásadu vzájemného uznávání justičních rozhodnutí jako základní kámen justiční spolupráce mezi členskými státy a představují významný posun v systému stávající justiční spolupráce a vydávání mezi členskými státy. Uznáváním se přitom nerozumí proces, jehož výsledkem je formální exequatur, ale respektování rozhodnutí justičního orgánu jednoho státu orgány státu druhého. V případě extradičního řízení zásada vzájemného uznávání znamená, že v řízení o vydání každý justiční orgán rozhodnutí v trestní věci jiného členského státu uzná ipso facto a vykoná. Vztahy tradiční spolupráce by tak měly být nahrazeny systémem volného pohybu soudních rozhodnutí v trestních věcech, a to jak předcházejících odsouzení, tak i konečných rozhodnutí justičních orgánů členských států. Zavedení těchto požadavků bezpochyby vytváří předpoklady efektivní a dynamické justiční spolupráce v trestních věcech mezi členskými státy, zároveň je i projevem zvýšeného zájmu a snahy Evropské unie prosazovat společnou trestní politiku v oblastech, které byly až dosud téměř výhradně předmětem vnitrostátních úprav, zejména v souvislosti se zájmem členských států zachovat tyto otázky předmětem svých suverénních pravomocí.

Na Závěry z Tampere bezprostředně navazují závěry ze zasedání Evropské rady v Bruselu ve dnech 4. a 5. listopadu 2004, tzv. *Haagský program*. Jeho cílem je mimo jiné dále prohloubit vzájemné uznávání justičních rozhodnutí a osvědčení v civilních i trestních věcech a přijmout opatření za účelem uplatňování a usnadnění zásady vzájemného uznávání.

Bezprostředním podnětem pro další kroky se staly teroristické útoky na Světové obchodní centrum v New Yorku dne 11. září 2001. Na mimořádném zasedání Evropské rady dne 21. září 2001 byl dosažen konsenzus na zavedení EZR. Výsledkem tohoto vývoje bylo přijetí *Rámcového rozhodnutí Rady ze dne 13. června 2002 o evropském zatýkacím rozkazu a postupech předávání mezi jednotlivými*

⁷¹ Podle bodu 37 Závěrů má Rada Evropské unie a Evropská komise do konce roku 2000 přijmout program opatření k realizaci principu vzájemného uznávání soudních rozhodnutí.

⁷² Programme of measures to implement the principle of mutual recognition of decisions in criminal matters, Úřední věstník C 12, 15.1.2001, s. 10-22.

členskými státy (2002/584/JVV),⁷³ které do institutu extradice přineslo řadu významných změn a dynamických prvků směřujících k realizaci cílů a zásad deklarovaných ve výše zmíněných dokumentech a právních nástrojích a které je průlomem do dosavadního pojetí extradice. Je prvním konkrétním opatřením v rámci trestního práva provádějícím zásadu vzájemného uznávání a má pro vydávání osob mezi členskými státy zcela mimořádný význam. Dne 18. července 2002 bylo Rámcové rozhodnutí publikováno v oficiální sbírce Evropských společenství The Official Journal of the European Communities a od 1. ledna 2004 nahrazuje stávající smlouvy nebo jejich odpovídající ustanovení použitelná v oblasti vydávání mezi členskými státy Evropské unie.

V následujících kapitolách bude podán bližší rozbor Rámcového rozhodnutí a aspektů jeho provádění v České republice a v členských státech Evropské unie.

⁷³ Dále též jen Rámcové rozhodnutí.

5. Rámcové rozhodnutí o evropském zatýkacím rozkazu

Již v roce 1930 Charles Raphaël, soudce soudu prvního stupně v Briey, prohlásil, že pokud jde o extradici, mělo by být přistoupeno k opuštění zásady nevydávání vlastních státních příslušníků, k přijetí principu, podle kterého by právní kvalifikace skutku měla být na soudním orgánu dožádaného státu a k opuštění vyřizování extradice diplomatickou cestou ve prospěch přímého styku mezi příslušnými orgány států.⁷⁴ Tyto požadavky se ve větší či menší míře podařilo naplnit zavedením institutu EZR.

5.1 Definice evropského zatýkacího rozkazu

Rámcové rozhodnutí podává ve svém článku 1 odst. 1 definici tohoto nového nástroje spolupráce v oblasti vydávání mezi členskými státy Evropské unie. Vymezuje ho jako justiční rozhodnutí, které vydal některý členský stát proto, aby jiný členský stát zatkl a předal vyžádanou osobu za účelem trestního stíhání nebo výkonu trestu odnětí svobody nebo ochranného opatření spojené s odnětím osobní svobody. Členský stát je povinen EZR vykonat na základě zásady vzájemného uznávání rozhodnutí.⁷⁵

Přestože Rámcové rozhodnutí definuje EZR jako „justiční rozhodnutí“, jedná se o zvláštní druh žádosti státu o zatčení a předání hledané osoby, jehož podkladem vždy musí být vykonatelný rozsudek, zatýkací rozkaz nebo jiné vykonatelné soudní rozhodnutí se stejným účinkem,⁷⁶ tedy vnitrostátní rozhodnutí justičního orgánu tohoto státu, na základě kterého může dojít k omezení osobní svobody vyžádané osoby.⁷⁷ Vydáním EZR se vykonatelnost těchto vnitrostátních rozhodnutí rozšiřuje

⁷⁴ RAPHAEL, C. *Raport*. In: Actes du Congrès Pénal et pénitenciaire international de Prague 1930, s. 137-161.

⁷⁵ Čl. 1 odst. 2 Rámcového rozhodnutí.

⁷⁶ Což vyplývá v souladu s článkem 1 odst. 2 Rámcového rozhodnutí ze zásady vzájemného uznávání rozhodnutí a rovněž z článku 8 odst. 1 písm. c) Rámcového rozhodnutí.

⁷⁷ Předpokladem vydání EZR v České republice je podle § 405 odst. 2 písm. c) trestního řádu vykonatelný rozsudek ukládající trest odnětí svobody, příkaz k zatčení podle § 69 trestního řádu, mezinárodní zatýkací rozkaz podle § 384 trestního řádu nebo jiné vykonatelné rozhodnutí mající týž účinek. Takovýmto rozhodnutím bude i rozhodnutí o uložení ústavního ochranného léčení a ochranné výchovy.

na základě zásady vzájemného uznávání rozhodnutí na území dalších členských států Evropské unie bez dalšího.

EZR není přímo vykonatelný na území jiného členského státu, jeho výkon musí podléhat dostatečné kontrole. Není možné, aby na jeho základě byl někdo zatčen a bez jakéhokoli rozhodování vnitrostátních orgánů členského státu předán do jiného členského státu. O předání hledané osoby musí vždy rozhodnout soudní orgán členského státu, ve kterém byla osoba zatčena.

Podmínky aplikace EZR, jeho obsahové a formální náležitosti jsou blíže vymezeny v jednotlivých člancích a v příloze k Rámcovému rozhodnutí. EZR musí být přeložen do úředního jazyka nebo jednoho z úředních jazyků vykonávajícího členského státu, pokud členský stát neuvede v prohlášení, které uloží na generálním sekretariátu Rady, že bude akceptovat překlad do jednoho nebo více úředních jazyků institucí Evropských společenství.⁷⁸ V souladu s formulářem uvedeným v příloze k Rámcovému rozhodnutí EZR musí obsahovat údaje, které mají za cíl identifikovat osobu, která má být předána, tak aby nemohla být zaměněna s jinou osobou, popsat skutek, ohledně něhož má být předání realizováno, označit pravomocné a vykonatelné rozhodnutí, které je podkladem pro vydání EZR a usnadnit a urychlit jeho výkon poskytnutím údajů pro přímou komunikaci mezi orgány dotčených států. Vzor formuláře EZR je uveden v Příloze č. 1 diplomové práce.⁷⁹

5.2 Podmínky aplikace evropského zatýkacího rozkazu

Podmínky pro vydání a aplikaci EZR jsou podrobně vymezeny v jednotlivých člancích Rámcového rozhodnutí.

Jak již bylo zmíněno v předchozí kapitole, nezbytným předpokladem vydání EZR je existence pravomocného a vykonatelného rozhodnutí, které je vydáno podle vnitrostátních trestněprocesních předpisů státu a přikazuje omezení osobní svobody hledané osoby.

⁷⁸ Čl. 8 odst. 2 Rámcového rozhodnutí.

⁷⁹ Podle vzoru uvedeném v příloze č. 1 vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 258/2006 Sb., kterou se stanoví vzor evropského zatýkacího rozkazu a vzor osvědčení o vydání příkazu k zajištění majetku nebo důkazního prostředku. Vzor formuláře podle vyhlášky odpovídá vzoru uvedenému v Rámcovém rozhodnutí.

Nepřekročitelnou podmínkou je stanovená délka trestu odnětí svobody, případně ochranného opatření spojeného s omezením osobní svobody, které osobě, jež má být předána na základě EZR, hrozí, nebo již jí byly uloženy. V souladu s článkem 2 odst. 1 Rámcového rozhodnutí lze EZR vydat v případech jednání, za která lze podle právních předpisů vystavujícího státu uložit trest odnětí svobody nebo ochranné opatření spojené s omezením osobní svobody s horní hranicí sazby v délce nejméně 12 měsíců nebo, je-li hledání osoba již odsouzena, byl-li již uložen trest odnětí svobody nebo uloženo ochranné opatření v délce nejméně 4 měsíců.

5.2.1 Prolomení zásady přezkoumávání oboustranné trestnosti

Významným krokem, které Rámcové rozhodnutí přináší a které představuje zásadní změnu v porovnání s dosavadním extradičním řízením, je prolomení zásady oboustranné trestnosti ve vybraných případech. Prolomení tohoto tradičního principu vydávacího řízení značnou mírou přispívá k dosažení účelu sledovaného Rámcovým rozhodnutím, k efektivnímu průběhu trestního řízení proti osobám, které se vyhýbají trestní spravedlnosti. V článku 2 odst. 2 vymezuje kategorie trestných činů, které, v případě, že je lze ve vystavujícím státě potrestat trestem odnětí svobody nebo ochranným opatřením spojeným s odnětím svobody s horní hranicí sazby v délce nejméně 3 roky, jsou důvodem pro předání na základě EZR a bez ověření oboustranné trestnosti činu. Jedná se o tyto kategorie trestných činů:

- účast na zločinném spolčení,
- terorismus,
- obchod s lidmi,
- pohlavní zneužívání dětí a dětská pornografie,
- nedovolený obchod s omamnými drogami a psychotropními látkami,
- nedovolený obchod se zbraněmi, střelivem a výbušninami,
- korupce,
- podvody, včetně podvodů postihujících zájmy Evropských společenství ve smyslu Úmluvy ze dne 26. července 1995 o ochraně finančních zájmů Evropských společenství,
- praní výnosů z trestné činnosti,
- padělání měny včetně eura,

- počítačová trestná činnost,
- trestná činnost proti životnímu prostředí, včetně nedovoleného obchodu s ohroženými druhy živočichů a ohroženými druhy a odrůdami rostlin,
- napomáhání při nedovoleném překročení státní hranice a nedovoleném pobytu,
- vražda, těžké ublížení na zdraví,
- nedovolený obchod s lidskými orgány a tkáněmi,
- únos, omezování osobní svobody a braní rukojmí,
- rasismus a xenofobie,
- organizovaná nebo ozbrojená loupež,
- nedovolený obchod s kulturními statky, včetně starožitností a uměleckých děl,
- podvod,
- vydírání a vymáhání peněz za ochranu,
- výroba padělků a nedovolených napodobenin,
- padělání veřejných listin a obchodování s nimi,
- padělání platebních prostředků,
- nedovolený obchod s hormonálními látkami a jinými prostředky na podporu růstu,
- nedovolený obchod s jadernými a radioaktivními materiály,
- obchod s odcizenými vozidly,
- znásilnění,
- žhářství,
- trestné činy spadající do příslušnosti Mezinárodního trestního soudu,
- únos letadla nebo plavidla,
- sabotáž.

Seznam trestných činů uvedených v odstavci 2 je taxativní, jeho zúžení či rozšíření o nová jednání je závislé na rozhodnutí Rady Evropské unie o novelizaci Rámcového rozhodnutí.

Samotná formulace jednání, která byla zařazena na seznam v čl. 2 odst. 2, respektuje rozdíly v hmotněprávních předpisech členských států. Záměrně nepodává právní kvalifikaci jednání, daným označením se pouze podává snaha vystihnout

podstatu jednání, za nějž je osoba trestněprávně odpovědná.⁸⁰ Členskými státy bylo toto ustanovení Rámcového rozhodnutí transponováno různě. Některé v podstatě převzaly seznam jednání, jiné se pokusily přiřadit k jednotlivým kategoriím vlastní konkrétní skutkové podstaty.⁸¹ Zda-li v konkrétním případě jednání odpovídá jednání uvedenému v Rámcovém rozhodnutí a zakotvenému do právních řádů členských států, bude posuzováno orgánem vyžadujícího státu. Dožádaný orgán není oprávněn toto posouzení přezkoumávat,⁸² je však oprávněn vyžádat si dodatkové informace.⁸³

V jiných případech, tj. v případech trestných činů nevyjmenovaných v čl. 2 odst. 2 Rámcového rozhodnutí nebo postihovaných právním řádem vystavujícího státu trestem odnětí svobody nebo ochranným opatřením s horní hranicí sazby v délce nižší než 3 roky, zásada oboustranné trestnosti zůstává nedotčena a vykonávající členský stát může předání hledané osoby podmínit přezkoumáním oboustranné trestnosti skutku, tedy přezkoumat, že jednání je rovněž soudně trestné podle jeho právního řádu. Většina členských států v těchto případech přezkoumání vyžaduje. V praxi je tak podmínka oboustranné trestnosti v zásadě zachována, s výjimkou 32 vyjmenovaných trestných jednání, pokud jsou tyto postihovány trestem odnětí svobody nebo ochranným opatřením s horní hranicí sazby v délce vyšší než 3 roky.⁸⁴

Zrušení podmínky oboustranné trestnosti u vybraných kategorií jednání patří k jedním z nejvíce kontroverzních elementů realizujících zásadu vzájemného uznávání v trestním právu. Otázka souladu čl. 2 odst. 2 Rámcového rozhodnutí se stala předmětem řízení před ESD ve věci *Advocaten voor de Wereld*,⁸⁵ který je rozebrán níže v kapitole osmé. Na tomto místě lze zmínit, že ESD neshledal rozpor tohoto ustanovení se zásadou legality.⁸⁶

⁸⁰ ŠÁMAL, P. a kol. Trestní řád: komentář. Díl II, (§ 180 až § 471). Praha : C.H.Beck, 2005, s. 2614.

⁸¹ Česká republika patří ke státům, které seznam jednání převzaly.

⁸² Ledaže by s tím souhlas vyžadující orgán. Viz ŠÁMAL, P. a kol. Trestní řád: komentář. Díl II, (§ 180 až § 471). Praha : C.H.Beck, 2005, s. 2614.

⁸³ Má-li například pochybnosti o tom, zda skutek není ve vyžadujícím státě promlčen, zda spadá pod některou z vyjmenovaných kategorií nebo zda je popsán dostatečně určitě a nezaměnitelně s jiným skutkem. Viz FENYK, J., KLOUČKOVÁ, S.. *Mezinárodní justiční spolupráce v trestním řízení*. Praha : Linde, 2005, s. 198-199.

⁸⁴ WOUTERS, J., NAERT, F. Of arrest warrants, terrorist offences and extradition deals: An appraisal of the EU's main criminal law measures against terrorism after „11 September“. *Common Market Law Review*. 2004, č. 41, s. 912-913.

⁸⁵ Rozsudek ESD C_303/05 ze dne 3. května 2007, dostupný z WWW:

<<http://curia.europa.eu/jurisp/cgi-bin/form.pl?lang=CS&Submit=rechercher&numaff=C-303/05>>.

⁸⁶ ESD argumentuje především tím, že Rámcové rozhodnutí nebylo přijato za účelem harmonizace hmotného práva. Definice trestných činů, u kterých je vyloučeno přezkoumávání oboustranné

Této otázce se ve svém nálezu Pl. ÚS 66/04 ze dne 3. května 2006 věnoval i Ústavní soud České republiky. Při posuzování souladu předmětného ustanovení trestního řádu⁸⁷ s ústavním pořádkem dospěl k obdobným závěrům jako ESD. Dotčený výčet trestných činů navíc podle Soudu obecně odpovídá jednáním, která jsou trestná i podle českého práva, byť tomu přesně neodpovídá název příslušného trestného činu.⁸⁸ Domnívám se, že právě vzhledem k této skutečnosti, může kvalifikace trestněprávního jednání pod jednu z kategorií jednání, u kterých je vyloučeno přezkoumání oboustranné trestnosti, činit v praxi nemalé problémy.

5.2.2 Možnosti odmítnutí výkonu evropského zatýkacího rozkazu.

V zájmu naplnění cílů sledovaných v Rámcovém rozhodnutí a efektivního působení EZR ukládá Rámcové rozhodnutí členským státům obecnou povinnost vyhovět EZR. Výjimky z této povinnosti jsou vymezeny v člancích 3 a 4 Rámcového rozhodnutí. Podstatou těchto důvodů jsou právní překážky či principy trestního řízení, které by ve svém důsledku mohly vést k nepřipustnosti trestního stíhání v členských státech.⁸⁹

Článek 3 taxativním způsobem stanovuje obligatorní důvody odmítnutí výkonu EZR. Těmito důvody jsou:

- případy, kdy se na trestný čin, pro který je EZR vydán, vztahuje ve vykonávajícím členském státě amnestie, pokud je tento členský stát příslušný podle svých trestněprávních předpisů ke stíhání tohoto trestného činu;
- jestliže byl vykonávající justiční orgán informován, že vyžádaná osoba byla pravomocně odsouzená za tentýž skutek členským státem a trest byl vykonán, je vykonáván nebo ho již nelze vykonat – tedy v případech realizace zásady *ne bis in idem*;

trestnosti a použitelné tresty proto spadají do práva vyžadujícího členského státu. Blíže viz odůvodnění rozsudku.

⁸⁷ § 412 odst. 2 trestního řádu.

⁸⁸ Bod 103 Nálezu. Blíže viz níže v kapitole sedmé.

⁸⁹ Rámcové rozhodnutí zároveň stanoví, že žádné jeho ustanovení nelze vykládat tak, že zakazuje odmítnutí předání osoby, existují-li objektivní důvody domnívat se, že EZR byl vydán za účelem stíhání nebo výkonu trestu z důvodu pohlaví, rasy, náboženství, etnického původu, státní příslušnosti, jazyka, politického přesvědčení nebo sexuální orientace nebo že by postavení této osoby mohlo být pro některý z těchto důvodů zhoršeno. Nikdo nesmí být rovněž odsunut, vykázán nebo vydán do třetího státu, kde existuje vážné nebezpečí, že by mu mohl hrozit trest smrti, mučení nebo jiné nelidské či ponižující zacházení.

- vyžádaná osoba není pro nedostatek věku trestně odpovědná za jednání, pro které byl EZR vydán, podle právních předpisů vykonávajícího státu.

Fakultativní důvody, pro které členský stát může odmítnout výkon EZR, jsou upraveny taxativně v článku 4 Rámcového rozhodnutí. Je na rozhodnutí členského státu, zda a které z těchto možností transponuje do svého právního řádu. Článek 4 vymezuje následující důvody:

- nedostatek oboustranné trestnosti v případě, že členský stát podmínil v souladu s článkem 2 odst. 4 předání osoby splněním právě této podmínky – pokud nejde o druh trestné činnosti vyjmenovaný v článku 2 odst. 2 anebo pokud je takový druh trestné činnosti postihovaný právním řádem vystavujícího státu trestem odnětí svobody nebo ochranným opatřením s horní hranicí sazby v délce nižší než 3 roky;
- vyžádaná osoba je ve vykonávajícím členském státě stíhána za tentýž skutek jako je trestný čin, pro který byl EZR vydán;
- pokud justiční orgány vykonávajícího členského státu rozhodly ne zahájit trestní stíhání kvůli trestnému činu, pro který byl EZR vydán nebo trestní stíhání zastavit a v případě překážky dalšího trestního stíhání;
- promlčení trestního stíhání nebo výkonu trestu vyžádané osoby podle právních předpisů vykonávajícího členského státu;
- jestliže vykonávající justiční orgán byl informován, že vyžádaná osoba byla pravomocně odsouzená za tentýž skutek třetím státem a trest byl vykonán, je vykonáván nebo ho již nelze vykonat;
- vyžádaná osoba se zdržuje ve vykonávajícím členském státě, je jeho státním příslušníkem nebo zde má trvalé bydliště, EZR byl vydán za účelem výkonu trestu odnětí svobody nebo ochranného opatření spojeného s omezením osobní svobody a tento stát se zavázal provést výkon trestu odnětí svobody nebo ochranného opatření spojeného s omezením osobní svobody v souladu se svými vnitrostátními právními předpisy;
- EZR se vztahuje na trestné činy, které jsou považovány podle právních předpisů vykonávajícího členského státu za spáchané zcela nebo zčásti na jeho území nebo na místě, které se za toto území považuje; nebo byly spáchány mimo území členského státu, který EZR vydal, a právní předpisy vykonávajícího členského státu nedovolují stíhání za tytéž trestné činy

spáchané mimo jeho území - tato možnost byla stanovena zejména pro potřeby členských států uplatňujících angloamerický systém trestního řízení a které neuplatňují v trestním řízení zásadu aktivní personality (např. Velká Británie).

Každé odmítnutí výkonu EZR musí být podle článku 17 odst. 6 Rámcového rozhodnutí odůvodněno.

I když příslušný orgán vykonávajícího členského státu neshledal důvody pro odmítnutí výkonu EZR, může v určitých případech podmínit předání osoby poskytnutím záruk ze strany vyžadujícího státu, jedná se o tzv. předání s výhradou.⁹⁰

5.2.3 Zásada speciality

V předávacím řízení na základě EZR je obecně uplatňována zásada speciality. Osobu, která byla předána, tak nelze stíhat, odsoudit nebo jinak zbavit svobody za jiný trestný čin spáchaný před jejím předáním než ten, pro který byla předána.⁹¹ Výjimky z této zásady jsou blíže vymezeny v článku 27 Rámcového rozhodnutí. Lze zmínit případy, kdy se vyžádaná osoba výslovně zřekla uplatnění zásady speciality, dále když trestný čin nelze potrestat trestem odnětí svobody nebo ochranným opatřením spojeným s omezením osobní svobody nebo když vykonávající justiční orgán, který osobu předal, na žádost dožadujícího členského státu, která musí mít stejné obsahové náležitosti jako EZR, dá svůj souhlas s rozšířením důvodů předání.⁹²

Rámcové rozhodnutí koncipuje zásadu speciality jako ochranu osoby předané do druhého členského státu na základě EZR a jednak v návaznosti na suverenitu státu, který se vzdává své trestní jurisdikce ve prospěch jiného státu, který může předanou osobu postihnout v tom rozsahu, v jakém se předávající stát své jurisdikce vzdal. Zásada speciality je také jedním z významných nástrojů, který může být uplatněn státem v zájmu ochrany svých vlastních státních příslušníků, jenž vydává jinému členskému státu na základě EZR.⁹³

Otázky spojené s právem vyžádané osoby vzdát se práva na uplatnění zásady speciality jsou rozebrány níže na str. 40 v části věnované právům vyžádané osoby.

⁹⁰ Blíže viz čl. 5 Rámcového rozhodnutí.

⁹¹ Čl. 27 odst. 2 Rámcového rozhodnutí.

⁹² Přičemž souhlas je možné odmítnout pouze ze stejných důvodů jako výkon EZR a rozhodnutí o udělení či neudělení souhlasu musí být přijato nejpozději do 30 dnů po obdržení žádosti.

⁹³ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní řád: komentář. Díl II, (§ 180 až § 471)*. Praha : C.H.Beck, 2005, s. 2594.

5.2.4 Přímý styk a příslušnost justičních orgánů

Základní zásadou a významnou změnou, které Rámcové rozhodnutí o EZR zavádí, a to vůbec poprvé v rámci tohoto druhu mezinárodní justiční spolupráce, je přímý právní styk mezi justičními orgány členských států. Role centrálních orgánů je omezena na praktickou a administrativní pomoc při doručování a převzetí EZR a další úřední korespondence, pokud je to nutné kvůli organizaci vnitrostátního soudního systému členského státu. Každý členský stát přitom může určit jeden nebo více ústředních orgánů, které budou nápomocny příslušným justičním orgánům. O provedeném výběru je povinen provést sdělení Generálnímu sekretariátu Rady.⁹⁴

Příslušnost justičních orgánů členských států pro vydání a výkon EZR je upravena v článku 6 Rámcového rozhodnutí. Pro vydání EZR je příslušný justiční orgán vystavujícího členského státu podle jeho vnitrostátních právních předpisů (tzv. vystavující justiční orgán). K výkonu EZR je příslušný justiční orgán vykonávajícího členského státu podle jeho vnitrostátních právních předpisů (tzv. vykonávající justiční orgán). O tom, který justiční orgán je příslušný podle práva členského státu, je členský stát povinen informovat Generální sekretariát Rady. Seznam zahraničních justičních orgánů příslušných k vydání EZR je uveden v příloze č. 5 Instrukce Ministerstva spravedlnosti ze dne 24. srpna 2007, č.j. 66/2004-MO-J/155, o postupu soudů ve styku se členskými státy Evropské unie ve věcech trestních.⁹⁵

5.3 Postup předávání

5.3.1 Konkurence evropských zatýkacích rozkazů

V rámci předávacího řízení na základě EZR mohou nečíska nastat případy tzv. konkurence evropských zatýkacích rozkazů více členských států nebo EZR a žádostí o vydání ze strany třetích států. Na tyto situace Rámcové rozhodnutí pamatuje v článku 16.

⁹⁴ Čl. 7 Rámcového rozhodnutí.

⁹⁵ Dále jen Instrukce Ministerstva spravedlnosti.

V případě souběhu více EZR, kdy je na vyžádanou osobu vydán zatykač dvěma nebo více členskými státy, musí justiční orgán vykonávajícího státu rozhodnout o tom, který z těchto EZR bude vykonán. Je přitom povinen zvážit všechny okolnosti, zejména závažnost a místo spáchání trestného činu, data vydání EZR a to, a o jaký druh EZR se jedná, tedy zda byl vydán za účelem trestního stíhání nebo výkonu trestu či ochranného opatření. Při tomto rozhodování může požádat o stanovisko Eurojust (Evropskou jednotku pro soudní spolupráci).⁹⁶

Okolnosti zmíněné v předchozím odstavci je příslušný orgán vykonávajícího státu povinen zvážit také v situaci souběhu EZR a žádosti o vydání, kterou předložila třetí země, přihlédnout musí i k příslušným závazkům vyplývajícím z použitelných mezinárodních smluv o vydávání. Po zvážení všech okolností příslušný orgán vykonávajícího státu rozhodne o tom, zda má přednost EZR nebo žádosti o vydání. EZR není při tomto rozhodování nijak upřednostněn.

5.3.2 Doručování evropského zatýkacího rozkazu

Styk při doručování EZR do státu vykonávajícího je zásadně přímý. Pokud je známo místo pobytu hledané osoby, vydávající justiční orgán může doručit EZR přímo příslušnému vykonávajícímu justičnímu orgánu.⁹⁷ Členský stát však může v souladu s článkem 7 Rámcového rozhodnutí prohlásit svůj ústřední orgán za příslušný k doručování a přijímání EZR a k souvisejícímu písemnému styku. Další

⁹⁶ Eurojust – Evropská jednotka pro soudní spolupráci - byl zřízen Rozhodnutím Rady ze dne 28. února 2002 o zřízení Evropské jednotky pro soudní spolupráci za účelem posílení boje proti závažné trestné činnosti. Do obecné působnosti Eurojustu spadají závažné formy trestné činnosti a deliktů, zejména terorismus, nedovolený obchod s drogami, praní peněz, ekologická trestní činnost, obchod s lidmi, organizované loupeže a jiné závažné formy mezinárodní organizované trestné činnosti. Na žádost členského státu může pomáhat při vyšetřování a stíhání i jiných forem trestné činnosti. Eurojust sestává z kontaktních míst členských států a působí prostřednictvím národních členů, kteří pracují přímo v sídle Eurojustu. Jeho role je především koordinační, není vybaven operativní působností na území členských států. Dle čl. 31 odst. 2 Smlouvy o EU má Rada umožnit, aby Eurojust přispíval k dobré koordinaci mezi orgány členských států činných v trestním řízení, podporovat pomoc poskytovanou Eurojustem při vyšetřování závažné přeshraniční trestné činnosti a usnadňovat úzkou spolupráci Eurojustu s Evropskou justiční sítí, zejména proto, aby byl usnadněn výkon dožádání a žádosti o vydání. (Evropská justiční síť – Síť kontaktních míst mezi členskými státy – je zřizována z příslušných ústředních orgánů. V každém členském státě se zřizuje jedno nebo více kontaktních míst. Vztah Eurojustu a Evropské justiční sítě je založen na vzájemném doplnění a kooperaci. Blíže viz Společná akce ze dne 29. června 1998 o vytvoření Evropské justiční sítě (98/428/JVV)). Blíže viz PIKNA B. *Vnitřní bezpečnost a veřejný pořádek v evropském právu: oblast policejní a justiční spolupráce*. Praha : Linde, 2006; ZEMAN, P. Eurojust – evropská instituce pro justiční spolupráci. *Acta Universitatis Carolinae. Iuridica*. 2005, č. 2, s. 73-90; CÍSAŘOVÁ, D. a kol. *Trestní právo procesní*. Praha : Linde, 2006. s. 775 a n.

⁹⁷ Čl. 9 odst. 1 Rámcového rozhodnutí.

možností je v souladu s článkem 9 odst. 2 kdykoli rozhodnout o pořízení záznamu o vyžádané osobě v Schengenském informačním systému (dále jen „SIS“) podle článku 95 Úmluvy ze dne 19. června 1990 k provedení Schengenské dohody o postupném odstraňování kontrol na společných hranicích ze dne 14. června 1985. Pořízení záznamu v SIS přitom bude rovnocenné EZR, za předpokladu, že SIS bude schopen předat všechny údaje stanovené v článku 8 odst. 1 Rámcového rozhodnutí. Během přechodného období, tj. dokud SIS nebude schopen předávat všechny tyto údaje, bude pořízení záznamu v SIS rovnocenné EZR až do doby, dokud vykonávající justiční orgán neobdrží v řádné a náležité formě originál EZR.⁹⁸

Rámcové rozhodnutí nestanovuje žádnou lhůtu pro doručení originálu EZR vykonávajícímu státu v případě, že došlo k omezení osobní svobody vyžádané osoby. Stanovení této lhůty zůstalo na uvážení každého členského státu a jednotlivé úpravy se tak značně liší. EZR musí být pod hrozbou propuštění vyžádané osoby doručen s překladem do příslušného jazyka justičnímu orgánu předávajícího státu ve lhůtě podle sdělení jednotlivých členských států. Členské státy stanovily tuto lhůtu velmi různě, pro příklad lze uvést Finsko nebo Švédsko, které vyžadují doručení originálu EZR co nejdříve jak je to možné, do 6 pracovních dnů je to ve Francii či Lucembursku, do 40 dnů v České republice,⁹⁹ Maďarsku, Německu a Rakousku.¹⁰⁰

Samotné doručení EZR do vykonávajícího státu lze provést různými způsoby. Nelze-li použít služeb SIS, o doručení lze požádat Interpol, jeho role je však zde pouze podpůrná. Doručení je možno provést i prostřednictvím bezpečného telekomunikačního systému Evropské soudní sítě nebo jakýmkoli jinými bezpečnými prostředky, které umožňují vyhotovení písemného záznamu tak, aby měl vykonávající členský stát možnost ověřit pravost takového záznamu.

V případě, že je EZR doručen nepřislušnému orgánu, postoupí jej orgánu, který je příslušný a podá o tom informaci vystavujícímu justičnímu orgánu.¹⁰¹

Podle Zprávy Evropské Komise o provádění rámcového rozhodnutí o EZR od roku 2005 ze dne 11. července 2007¹⁰² byl v roce 2005 doručitelem EZR především

⁹⁸ Čl. 9 odst. 3 Rámcového rozhodnutí.

⁹⁹ § 403 odst. 3 ve spojení s § 396 odst. 5 trestního řádu.

¹⁰⁰ Blíže viz FENYK, J., KLOUČKOVÁ, S.. *Mezinárodní justiční spolupráce v trestním řízení*. Praha: Linde, 2005, s. 203-204.

¹⁰¹ Čl. 10 odst. 6 Rámcového rozhodnutí.

¹⁰² Zpráva Komise o provádění rámcového rozhodnutí Rady ze dne 13. června 2002 o evropském zatýkacím rozkazu a postupech předávání mezi členskými státy od roku 2005 ze dne 11. července 2007 [SEK(2007) 979].

Interpol (58 % z celkového počtu vydaných rozkazů) nebo byly doručeny prostřednictvím SIS (52 %).¹⁰³ V ostatních případech rozkazy doručily nejčastěji přímo dotčené členské státy.

5.3.3 Práva vyžádané osoby

Pokud dojde na základě EZR k zadržení vyžádané osoby, Rámcové rozhodnutí ukládá členským státům, aby jí v souladu se svými vnitrostátními právními předpisy zajistily určitá základní práva vyjmenovaná v článku 11; jmenovitě:

- právo na právního zástupce, tj. právo na obhajobu,
- právo na tlumočníka,
- právo být informován o obsahu EZR,
- právo být informován o možnosti souhlasit s předáním vystavujícímu justičnímu orgánu.

Uvede-li zatčená osoba, že souhlasí s předáním vystavujícímu členskému státu, musí být tento souhlas vyjádřen před justičním orgánem vykonávajícího členského státu v souladu s jeho vnitrostátními právními předpisy.¹⁰⁴ Udělení souhlasu s předáním má za důsledek zkrácené předávací řízení, pravomocné rozhodnutí o výkonu EZR by podle článku 17 odst. 2 mělo být přijato do 10 dnů od vyjádření tohoto souhlasu. O těchto důsledcích má být vyžádaná osoba rovněž poučena. Vyžádaná osoba by měla být také co nejdříve informována o možnosti vzdát se práva na uplatnění zásady speciality a o důsledcích tohoto souhlasu.

Príslušné souhlasy se zaznamenají do protokolu, ze kterého musí být zřejmé, že vyžádaná osoba svůj souhlas vyjádřila dobrovolně a s plným vědomím důsledků.¹⁰⁵ Souhlas v zásadě nelze odvolat.¹⁰⁶

V České republice je zásada speciality a s ní spojené otázky v rámci předávacího řízení upravena v § 406 trestního řádu. Podmínky kladené na prohlášení

¹⁰³ Součet 58 % a 52 % přesahuje 100 %, neboť stejný zatýkací rozkaz může přijít různými cestami.

¹⁰⁴ Čl. 13 odst. 1 Rámcového rozhodnutí.

¹⁰⁵ Čl. 13 odst. 2 Rámcového rozhodnutí.

¹⁰⁶ Členský stát však může stanovit možnost odvolání se vůči udělenému souhlasu v souladu se svými vnitrostátními právními předpisy. O využití této možnosti musí informovat Generální sekretariát Rady při přijetí Rámcového rozhodnutí a sdělit postupy, kterými lze souhlas odvolat, a jejich případné změny. Čl. 13 odst. 4 Rámcového rozhodnutí.

osoby o vzdání se práva na uplatnění zásady speciality blíže vymezuje § 406 odst. 2 trestního řádu. Osoba, která byla předána do České republiky, musí toto prohlášení učinit do protokolu před soudem, který vydal EZR a za přítomnosti obhájce, v přípravném řízení soud provede postup na návrh státního zástupce. Soud je povinen poučít vyžádanou osobu o důsledcích prohlášení a o tom, že jej nelze vzít zpět. O učiněném prohlášení následně informuje příslušný orgán vykonávajícího státu.

Jestliže zatčená osoba se svým předáním nesouhlasí, má právo být vyslechnuta justičním orgánem vykonávajícího členského státu v souladu s jeho vnitrostátními právními předpisy.¹⁰⁷

Po zatčení osoby na základě EZR, justiční orgán vykonávajícího státu rozhodne, zda tato osoba bude v souladu s jeho vnitrostátním právem vzata do předběžné vazby. Z této vazby může být zatčená osoba kdykoli propuštěna za podmínky, že příslušný orgán tohoto státu přijme veškerá nezbytná opatření k zamezení jejího útěku.¹⁰⁸ Doba, po kterou byla vyžádaná osoba v souvislosti s výkonem EZR ve vazbě nebo ve výkonu trestu odnětí svobody ve vykonávajícím členském státě, jí musí být započtena do celkové doby odnětí svobody, která má být vykonána ve vystavujícím členském státě na základě rozhodnutí spojeného s odnětím osobní svobody. Příslušné orgány vykonávajícího členského státu jsou za tímto účelem povinny poskytnout vystavujícímu státu při předání veškeré informace týkající se trvání omezení osobní svobody vyžádané osoby.¹⁰⁹

5.3.4 Lhůty pro rozhodnutí o výkonu evropského zatýkacího rozkazu

O předání osoby vyžádané na základě EZR je justiční orgán vykonávajícího členského státu povinen rozhodnout za podmínek a ve lhůtách stanovených v Rámcovém rozhodnutí. Pokud informace, obdržené ze strany vystavujícího členského státu, považuje za nedostatečné pro přijetí rozhodnutí o předání, je oprávněn vyžádat si jejich doplnění a stanovit vystavujícímu státu lhůtu k jejich dodání.¹¹⁰

¹⁰⁷ Čl. 14 Rámcového rozhodnutí.

¹⁰⁸ Čl. 12 Rámcového rozhodnutí.

¹⁰⁹ Čl. 26 Rámcového rozhodnutí.

¹¹⁰ Čl. 15 Rámcového rozhodnutí.

Z důvodu zajištění rychlosti předávacího řízení klade Rámcové rozhodnutí důraz na poměrně krátké lhůty pro rozhodování soudu v řízení o předání vyžádané osoby na základě EZR do vystavujícího členského státu. Článek 17 odst. 1 Rámcového rozhodnutí výslovně říká, že EZR „se projednává a vykonává jako neodkladná záležitost“. V případě zkráceného předávacího řízení, kdy vyžádaná osoba souhlasí se svým předáním, má být pravomocné rozhodnutí o předání přijato do 10 dnů od poskytnutí tohoto souhlasu, v ostatních případech do 60 dnů od zatčení vyžádané osoby. Ve výjimečných případech, nelze-li rozhodnout v těchto lhůtách, vykonávající justiční orgán o tom neprodleně uvědomí vystavující justiční orgán spolu s uvedením důvodů, přičemž stanovené lhůty lze prodloužit o dalších 30 dnů. Rozhodnutí o výkonu EZR by tak mělo být přijato nejpozději do 40 dnů v případě zkráceného předávacího řízení, jinak do 90 dnů od zadržení vyžádané osoby.

Takto stanovené krátké lhůty jsou nepochybně ku prospěchu vyžádané osoby, ovšem se zde vytváří zvýšená potřeba důsledně dbát, aby veškeré procedury spojené s rozhodováním o výkonu EZR byly provedeny striktně při respektování práv vyžádané osoby stanovených zákonem a příslušnými mezinárodními závazky.

Pokud členský stát nemůže za výjimečných okolností dodržet lhůty stanovené pro vydání rozhodnutí o předání, má na základě článku 17 odst. 7 Rámcového rozhodnutí povinnost informovat o tom Eurojust s uvedením důvodů prodloužení. Kromě toho, členský stát, který má opakovaně problémy s prodloužením při výkonu EZR ze strany jiného členského státu, může o tom informovat Radu, aby se mohlo posoudit a vyhodnotit provádění Rámcového rozhodnutí na úrovni jednotlivých členských států.

5.3.5 Lhůty pro předání vyžádané osoby

Rámcové rozhodnutí stanovuje kromě lhůt pro rozhodnutí o výkonu EZR taky lhůty, v rámci kterých má dojít k předání vyžádané osoby. Stejně jako v případě lhůt pro rozhodnutí, mají i tyto lhůty přispět k rychlosti předávacího řízení a dosažení efektivity trestní represe. Zároveň je však kladen zvýšený důraz na ochranu práv

vyžádané osoby, která, jestliže se nachází po uplynutí lhůt určených v Rámcovém rozhodnutí pro její předání ještě ve vazbě, musí být propuštěna.¹¹¹

Jakmile justiční orgán vystavujícího státu učinil rozhodnutí o předání, má být vyžádaná osoba předána co nejdříve, v den, který smluví dotyčné orgány, nejpozději do 10 dnů od přijetí pravomocného rozhodnutí o výkonu EZR. Pokud by tuto lhůtu nebylo možné dodržet pro okolnosti, které nejsou pod kontrolou členských států, justiční orgány vystavujícího a vykonávajícího členského státu si dohodnou nové datum předání. Vyžádaná osoba pak musí být předána nejpozději do 10 dnů od dohodnutí tohoto nového data.¹¹²

Ze závažných důvodů humanitární povahy může být předání dočasně odloženo, zejména pokud je odůvodněno domnívat se, že předání by mohlo ohrozit život nebo zdraví vyžádané osoby. Jakmile tyto důvody pominou, dotyčné justiční orgány dohodnou datum předání a vyžádaná osoba bude předána nejpozději do 10 dnů od dohodnutí tohoto data.¹¹³

5.3.6 Předání odložené nebo podmíněné

Jestliže vykonávající justiční orgán rozhodne o výkonu EZR, může odložit předání vyžádané osoby. Takové rozhodnutí lze učinit, pokud je to potřebné pro to, aby vyžádaná osoba mohla být stíhána ve vykonávajícím členském státě, popřípadě, byla-li již odsouzena, aby mohla na jeho území vykonat trest za jiný trestný čin, než pro který byl vydán EZR.¹¹⁴ Místo odložení předání může vykonávající justiční orgán rozhodnout rovněž o dočasném předání vyžádané osoby vystavujícímu členskému státu. Podmínky dočasného předání musí být stanoveny v písemné dohodě uzavřené mezi vykonávajícím a vystavujícím justičním orgánem. Podmínky dohody jsou závazné pro všechny orgány vystavujícího členského státu.¹¹⁵

5.3.7 Průvoz vyžádané osoby

¹¹¹ Čl. 23 odst. 5 Rámcového rozhodnutí.

¹¹² Čl. 23 Rámcového rozhodnutí.

¹¹³ Čl. 23 odst. 4 Rámcového rozhodnutí.

¹¹⁴ Čl. 24 odst. 1 Rámcového rozhodnutí.

¹¹⁵ Čl. 24 odst. 2 Rámcového rozhodnutí.

Problematikou průvozu vyžádané osoby do vystavujícího státu přes území dalších členských států se zabývá článek 25 Rámcového rozhodnutí. Členským státům obecně ukládá povinnost povolit průvoz vyžádané osoby, za podmínky, že bude informován o:

- totožnosti a státní příslušnosti osoby, na kterou se EZR vztahuje,
- existenci EZR,
- povaze a právní kvalifikaci trestného činu,
- okolnostech trestného činu, včetně doby a místa jeho spáchání.

Členský stát může odmítnout průvoz vlastního státního příslušníka nebo osoby s trvalým pobytem na jeho území v případě průvozu za účelem výkonu trestu odnětí svobody nebo ochranného opatření spojeného s omezením osobní svobody. V případě průvozu takové osoby za účelem jejího trestního stíhání může členský stát průvoz podmínit tím, že osoba bude po vyslechnutí vrácena do státu průvozu, aby zde vykonala trest odnětí svobody nebo ochranného opatření spojeného s omezením osobní svobody uložený státem vystavujícím EZR.

5.4 Vztah Rámcového rozhodnutí k jiným právním nástrojům

Rámcové rozhodnutí o EZR přináší v oblasti vydávání osob a mezinárodní justiční spolupráce mezi členskými státy Evropské unie v trestních věcech výrazné změny. Ve vztazích mezi členskými státy od 1. ledna 2004 nahrazuje odpovídající ustanovení několika mezinárodních úmluv a dohod:

- Evropskou úmluvu o vydávání ze dne 13. prosince 1957, její Dodatkový protokol ze dne 15. října 1975 a Druhý dodatkový protokol ze dne 17. března 1978,
- Evropskou úmluvu o potlačování terorismu ze dne 27. ledna 1977, pokud jde o vydávání,
- Dohodu mezi 12 členskými státy Evropských společenství ze dne 26. května 1989 o zjednodušení a modernizaci způsobů doručování žádostí o vydání,
- Úmluvu ze dne 10. března 1995 o zjednodušeném postupu vydávání mezi členskými státy Evropské unie,
- Úmluvu ze dne 27. září 1996 o vydávání mezi členskými státy Evropské unie,

- hlavu III kapitoly 4 Úmluvy ze dne 19. června 1990, kterou se provádí Schengenská dohoda ze dne 14. června 1985 o postupném odstraňování kontrol na společných hranicích.¹¹⁶

Ve vztazích členských států k třetím zemím není uplatňování těchto úmluv a dohod nijak dotčeno.¹¹⁷

Členské státy však mohou i nadále uplatňovat mezinárodní dohody nebo ujednání, které byly platné v době přijetí Rámcového rozhodnutí, pokud tyto umožňují prohloubení nebo rozšíření cílů vytyčených Rámcovým rozhodnutím a napomáhají dále zjednodušovat nebo usnadňovat postupy předávání osob na základě EZR. Za obdobných podmínek mohou členské státy po vstupu Rámcového rozhodnutí v platnost uzavírat nové dvoustranné nebo mnohostranné dohody nebo ujednání. Veškeré nově uzavřené dohody a ujednání jsou členské státy povinny do tří měsíců od jejich podpisu oznámit Radě Evropské unie a Evropské komisi. Do tří měsíců od vstupu Rámcového rozhodnutí v platnost¹¹⁸ byly členské státy rovněž povinny oznámit, které stávající dohody a ujednání si přejí nadále uplatňovat.¹¹⁹

5.5 Závěr

Rámcové rozhodnutí o EZR je prvním konkrétním opatřením na poli trestního práva provádějícím zásadu vzájemného uznávání, v souladu se závěry ze zasedání Evropské rady v Tampere, „základního kamene“ soudní spolupráce, majícím pro vydávání osob mezi členskými státy zcela mimořádný význam. Dne 18. července bylo Rámcové rozhodnutí publikováno v oficiální sbírce Evropských společenství The Official Journal of the European Communities a od 1. ledna 2004 nahrazuje mezi členskými státy dosavadní procedury v oblasti vydávacího řízení. Povinností členských států bylo transponovat příslušná ustanovení Rámcového rozhodnutí nejpozději do 31. prosince 2003. Tato lhůta však byla dodržena pouze osmi členskými státy (Belgie, Dánsko, Irsko, Finsko, Portugalsko, Španělsko, Švédsko a

¹¹⁶ Čl. 31 odst. 1 Rámcového rozhodnutí.

¹¹⁷ Čl. 31 odst. 1 Rámcového rozhodnutí.

¹¹⁸ Rámcové rozhodnutí Rady ze dne 13. června 2002 o evropském zatýkacím rozkazu a postupech předávání mezi jednotlivými členskými státy vstoupilo v platnost dvacátým dnem po jeho vyhlášení v Úředním věstníku Evropských společenství, dne 7. srpna 2002.

¹¹⁹ Čl. 31 odst. 2 Rámcového rozhodnutí.

Velká Británie). Česká republika provedla transpozici Rámcového rozhodnutí až jako předposlední z tehdejších 25 členských států.¹²⁰

Uplatňování Rámcového rozhodnutí v jednotlivých členských státech je pravidelně vyhodnocováno Evropskou komisí, která je zároveň oprávněna podávat případné legislativní návrhy.¹²¹ Ve své Zprávě o provádění rámcového rozhodnutí o EZR od roku 2005 ze dne 11. července 2007¹²² Komise vyslovuje spokojenost s fungováním předávacího řízení v praxi a poukazuje na rostoucí využívání a důležitost používání EZR, zejména vzhledem k možnosti dosáhnout předání v závazných a krátkých termínech. Na základě údajů z 23 členských států bylo za rok 2005 vydáno téměř 6900 zatýkacích rozkazů, což je v porovnání s rokem 2004 dvojnásobek. Ve více než 1770 případech vedlo vydání EZR k nalezení a zatčení vyžádané osoby, z čehož více než 86 % bylo předáno vystavujícímu členskému státu. Více než polovina předaných osob byla přitom předána s jejich souhlasem a více než 20 % z celkového počtu předaných osob tvořili státní příslušníci, případně osoby, které mají trvalé bydliště na území členského státu, který s jejich předáním vyslovil souhlas. Zpráva dále konstatuje zásadní zkrácení celkové doby předávacího řízení ve srovnání s dřívějšími postupy. Průměrná doba provedení jedné žádosti se tak v roce 2005 zkrátila přibližně z jednoho roku v případě původního vydávacího řízení na méně než šest týdnů a v případě zkráceného předávacího řízení (tedy v případě předání za souhlasu vyžádané osoby) dokonce na 11 dnů.

Vzhledem k nesporným přínosům, které zavedení EZR přineslo a obecnému zlepšení v provádění Rámcového rozhodnutí, je možno členským státům vytknout určité nedostatky při jeho transpozici do vnitrostátních právních řádů, na které ve svých zprávách upozorňuje i Evropská komise. Lze zmínit nedostatky související s předáváním vlastních státních příslušníků, jako je například znovuzavedení prověřování oboustranné trestnosti, zavedení lhůty týkající se předání (jako příklad lze uvést Českou republiku, kde čeští státní příslušníci, kteří spáchali trestné činy před 1. listopadem 2004, mohou být předáni pouze na základě Evropské úmluvy o

¹²⁰ Jako poslední členská země převedla Rámcové rozhodnutí do svého vnitrostátního právního řádu Itálie ke dni 22. dubna 2005, s platností od 14. května 2005 (s ohledem na počet členských států v té době).

¹²¹ Čl. 34 odst. 3 Rámcového rozhodnutí.

¹²² Zpráva Komise o provádění rámcového rozhodnutí Rady ze dne 13. června 2002 o evropském zatýkacím rozkazu a postupech předávání mezi členskými státy od roku 2005 ze dne 11. července 2007 [SEK(2007) 979].

vydávání a jejich dvou protokolů a kde použití EZR nepřichází v úvahu) nebo konverze uloženého trestu spáchaného státními příslušníky v jiném členském státě, dále lze uvést chybějící maximální lhůty pro rozhodování nejvyšších soudů nebo překročení stanovených lhůt, rozšiřování důvodů pro odmítnutí výkonu EZR, vyžadování dodatečných podmínek v případě předání s výhradou a některé další.

Na tomto místě lze zmínit, že skupina členských států (Slovinsko, Francie, Česká republika, Švédsko, Slovenská republika, Velká Británie a Německo) podala podnět k přijetí rámcového rozhodnutí Rady o výkonu rozhodnutí vynesovaných v nepřítomnosti, kterým se mění i Rámcové rozhodnutí o EZR.¹²³ Přijetí navrhované úpravy je odůvodňováno neuspokojivým a nekonsistentním řešením otázky vzájemného uznávání rozhodnutí vynesovaných v nepřítomnosti, kdy dotyčná osoba nemohla být o soudním řízení informována a potřebou přijetí jasného a společného základu pro neuznání takových rozhodnutí. V podnětu se navrhuje zejména přijetí nového článku 4a stanovujícího a upřesňujícího podmínky pro možnost odmítnutí výkonu EZR vydaného za účelem výkonu trestu v případě, že rozsudek byl vynesoven v nepřítomnosti. Podnět byl projednán na zasedání Rady Evropské unie v Lucemburku dne 18. dubna 2008, která vyslovila zájem na dosažení dohody v této otázce.¹²⁴

Přes určité potíže při provádění Rámcového rozhodnutí v členských státech lze konstatovat, že EZR dosud přinesl výrazné zlepšení, urychlení a zjednodušení v oblasti vydávání osob mezi členskými státy Evropské unie a postupně tak naplňuje cíle vytyčené Rámcovým rozhodnutím. Jeho příznivé působení v oblasti mezinárodní justiční spolupráce v trestních věcech bude nepochybně posíleno po tom, co všechny členské státy učiní nezbytné kroky k plnému vyhovění požadavkům Rámcového rozhodnutí.

¹²³ Dostupném z WWW: <http://eur-lex.europa.eu/Result.do?code=52008IG0226%2801%29&Submit=Hledat&RechType=RECH_celex&submit=Hledat>.

¹²⁴ Viz Tisková zpráva Rady Evropské unie z 2863. zasedání Rady pro spravedlivost a vnitřní věci v Lucemburku dne 18. dubna 2008. C/08/96.

6. Transpozice Rámcového rozhodnutí o evropském zatýkacím rozkazu v České republice

S ohledem na závazky, které pro Českou republiku vyplývají ze Smlouvy o EU a k právní povaze rámcových rozhodnutí jako právního nástroje III. pilíře Evropské unie, jejichž povaha byla blíže objasněna v samostatné kapitole výše, byla Česká republika povinna provést transpozici Rámcového rozhodnutí do vnitrostátního právního řádu, aby tak bylo dosaženo konformity s vnitrostátní právní úpravou a případnými mezinárodními právními závazky.

Lhůta pro transpozici Rámcového rozhodnutí o EZR byla stanovena v jeho článku 34. Podle ní byly členské státy povinny přijmout veškerá nezbytná opatření pro dosažení souladu s Rámcovým rozhodnutím nejpozději do 31. prosince 2003. Česká republika přistoupila k Smlouvě o EU ke dni 1. květnu 2004. Vzhledem k ustanovení článku 2 Aktu o podmínkách přistoupení České republiky a o úpravách smluv, na nichž je založena Evropská unie,¹²⁵ byla Česká republika a další nově přistupující státy povinny zajistit dosažení plného souladu s Rámcovým rozhodnutím ke dni přistoupení, tj. k 1. květnu 2004.

6.1 Transpozice do právního řádu České republiky

Transpozice Rámcového rozhodnutí o EZR byla v České republice provedena v zásadě ve dvou krocích. První krok zahrnoval přijetí odpovídající vnitrostátní právní úpravy, a to novely trestního zákona č. 537/2004 Sb. a novely trestního řádu č. 539/2004 Sb. Druhým krokem bylo vyloučení aplikace Evropské úmluvy o vydávání z roku 1957, včetně jejich dodatků, učiněním prohlášení podle článku 28 odst. 3 Evropské úmluvy o vydávání.

¹²⁵ Čl. 2 Aktu o podmínkách přistoupení České republiky, Estonské republiky, Kyprské republiky, Lotyšské republiky, Litevské republiky, Maďarské republiky, Republiky Malta, Polské republiky, Republiky Slovinsko a Slovenské republiky a o úpravách smluv, na nichž je založena Evropská unie: „Ode dne přistoupení se ustanovení původních smluv a aktů přijatých orgány Společenství a Evropskou centrální bankou přede dnem přistoupení stávají závaznými pro nové členské státy a uplatňují se v těchto státech za podmínek stanovených v uvedených smlouvách a v tomto aktu.“

6.1.1 Novelizace vnitrostátních právních předpisů

6.1.1.1 Novelizace trestního zákona

Za účelem transpozice Rámcového rozhodnutí do právního řádu České republiky byla nabytím účinnosti zákona č. 537/2004 Sb. dne 1. listopadu 2004 provedena novelizace § 21 trestního zákona. Podle § 21 odst. 2 je nyní umožněno předání občana České republiky na základě EZR jinému členskému státu Evropské unie k trestnímu stíhání nebo k výkonu trestu. Předání vlastního státního občana je však v souladu s § 403 odst. 2 trestního řádu¹²⁶ podmíněno vzájemností. V řízení o předání občana České republiky na základě EZR proto bude vždy zkoumáno, zda je tato podmínka splněna. Vzhledem k ustanovení § 376 odst. 1 trestního řádu¹²⁷ bude v těchto případech od státu, který EZR vydal, orgány České republiky vyžadováno prohlášení záruky vzájemnosti.

V některých členských státech, včetně České republiky, byla spornost souladu transponovaných ustanovení týkajících se předávání vlastních státních příslušníků s jejich ústavním pořádkem napadena před ústavními soudy a byla také jedním z hlavních důvodů opožděné transpozice Rámcového rozhodnutí do jejich vnitrostátních právních řádů. Analýza vybraných ústavních stížností bude provedena níže v kapitole osmé, věnované transpozici Rámcového rozhodnutí v některých členských státech.

6.1.1.2 Novelizace trestního řádu

Dne 1. listopadu 2004 nabytí účinnosti zákon č. 539/2004 Sb., kterým byl novelizován trestní řád. Tím byl proveden první krok k přijetí odpovídající vnitrostátní právní úpravy EZR. Česká republika však v přímém rozporu s Rámcovým rozhodnutím omezila použití ustanovení o EZR pouze na skutky spáchané ode dne 1. listopadu 2004, tj. ode dne účinnosti těchto novel trestního zákona a trestního řádu. V přechodních ustanoveních článku II odstavce 2 zákona č.

¹²⁶ § 403 odst. 2 trestního řádu stanoví: „Česká republika může předat vlastního občana jinému členskému státu Evropské unie pouze za podmínky vzájemnosti.“

¹²⁷ § 376 odst. 1 trestního řádu: „Není-li právní styk mezi Českou republikou a dožadujícím státem upraven mezinárodní smlouvou, orgány činné v trestním řízení České republiky vyhovějí takové žádosti, poskytne-li dožadující stát záruku, že vyhovějí obdobné žádosti orgánu České republiky.“

539/2004 Sb. bylo stanoveno: „Ustanovení oddílu třetího hlavy dvacáté páté¹²⁸ se nepoužijí pro trestné činy spáchané přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona. V těchto případech se postupuje podle ustanovení oddílu druhého hlavy dvacáté páté, ve znění tohoto zákona.“ Ohledně trestných činů spáchaných do 31.října 2004 tak byly orgány České republiky povinny postupovat podle obecných ustanovení trestního řádu o vydávání.

Evropská komise ve svých pravidelných zprávách o provádění Rámcového rozhodnutí několikrát podrobila některé členské státy, včetně České republiky, kritice a vyjádřila nespokojenost s provedením Rámcového rozhodnutí do jejich vnitrostátních právních řádů, konkrétně i ve vztahu k časovému omezení použití EZR.¹²⁹ Vzhledem ke kritickým výhradám ze strany Evropské komise a neochotě některých členských států vyhovět EZR vydanému Českou republikou ve vztahu k trestným činům spáchaným před 1. listopadem 2004, přijala Česká republika s účinností od 1. července 2006 zákon č. 253/2006 Sb., o změně trestního řádu a dalších souvisejících zákonů, který novelizoval předmětné ustanovení zákona č. 539/2004 Sb. Článek 2 odst. 2 zákona č. 539/2004 Sb., ve znění zákona č. 253/2006 Sb. tak dnes stanoví: „Ustanovení oddílu třetího hlavy dvacáté páté se nepoužijí na předání občana České republiky z České republiky do jiného členského státu Evropské unie, pokud spáchal trestný čin před dnem nabytí účinnosti tohoto zákona. V těchto případech se postupuje podle ustanovení § 391 až 402, ve znění tohoto zákona.“ Česká republika tak již dnes umožňuje předání vyžádaných osob bez zpětného časového omezení ve vztahu k spáchanému trestnému činu. Výjimka však zůstala zachována pro české státní příslušníky. V souvislosti s trestnými činy, které spáchali občané České republiky přede dnem 1. listopadu 2004, je možné provést vydání pouze na základě Evropské úmluvy o vydávání a jejích dvou protokolů, nikoli v rámci procedury předání na základě EZR. Pro doplnění lze uvést, že pro trestné činy spáchané českými státními příslušníky po 1. listopadu 2004 předání stále podléhá podmínce vzájemnosti.¹³⁰

¹²⁸ Hlava dvacátá pátá oddílu třetího trestního řádu je nazvána „Právní styk s cizinou“.

¹²⁹ Např. Zpráva Komise ze dne 23. února 2005 o provádění rámcového rozhodnutí Rady ze dne 13. června 2002 o evropském zatýkacím rozkazu a postupech předávání mezi členskými státy [SEK(2005)267]; Zpráva Komise ze dne 24. ledna 2006 o provádění rámcového rozhodnutí Rady ze dne 13. června 2002 o evropském zatýkacím rozkazu a postupech předávání mezi členskými státy (revidované znění) [SEK(2006)79].

¹³⁰ Blíže viz. v podkapitole 7.1.1.1 výše věnované novelizaci trestního zákona.

6.1.2 Vyloučení aplikace Evropské úmluvy o vydávání

Učinění prohlášení podle článku 28 odst. 3 Evropské úmluvy o vydávání z roku 1957, o vyloučení aplikace Evropské úmluvy o vydávání, bylo druhým krokem vedoucím k transpozici Rámcového rozhodnutí o EZR v České republice.¹³¹

Prohlášením byla vyloučena aplikace Úmluvy a jejich dodatkových protokolů vůči členským státům Evropské unie, které aplikují EZR. Tento krok byl nezbytný z toho důvodu, že Evropská úmluva o vydávání má jakožto mezinárodní smlouva ve smyslu článku 10 Ústavy České republiky¹³² přímo aplikovatelná ustanovení a přednost před vnitrostátní zákonnou úpravou. Ustanovení trestního řádu transponující Rámcové rozhodnutí o EZR by se jinak dostala do rozporu s Úmluvou, která by vzhledem k čl. 10 Ústavy měla mít přednost. Tím by ale Česká republika nesplnila požadavek řádného provedení Rámcového rozhodnutí do vnitrostátního řádu a dostala se do rozporu se závazky vyplývající z členství v Evropské unii.

Uplatňování Evropské úmluvy o vydávání není dotčeno ve vztahu k třetím státům a dále v případech, kdy mezi členskými státy nedochází k předání osob na základě EZR (např. v České republice pro trestné činy státních příslušníků spáchané před 1. listopadem 2004).

6.2 Úprava předávacího řízení v trestním řádu

Po novelizaci provedené zákonem č. 539/2004 Sb., transponujícím závazky České republiky vyplývající z Rámcového rozhodnutí o EZR, upravuje trestní řád předávání osob na základě EZR v hlavě dvacáté páté, oddíle třetím, v § 403 až § 422. Tato ustanovení se vztahují:

- na trestné činy, za které je možno uložit trest odnětí svobody či ochranné opatření spojené s omezením osobní svobody s horní hranicí nejméně 12 měsíců anebo, byla-li vyžádaná osoba již odsouzena, byl-li jí uložen trest

¹³¹ Podle tohoto ustanovení byly smluvní strany povinny informovat generálního tajemníka Rady Evropy o vyloučení působnosti Evropské úmluvy o vydávání, v případě že se vydávání mezi smluvními stranami uskutečňuje na základě jednotných právních předpisů. Samotný článek 28 odst. 3 Úmluvy umožňuje v případě přijetí jednotné legislativy o vydávání vyloučení aplikace Úmluvy i s jejími dodatky.

¹³² Čl. 10 Ústavy stanoví: „Vyhlášené mezinárodní smlouvy, k jejichž ratifikaci dal Parlament souhlas a jimiž je Česká republika vázána, jsou součástí právního řádu; stanoví-li mezinárodní smlouva něco jiného než zákon, použije se mezinárodní smlouva.“

odnětí svobody či ochranné opatření spojené s omezením osobní svobody v délce nejméně 4 měsíců;

- podle prohlášení jednotlivých členských států učiněných Radě Evropské unie je možné na základě EZR vyžádat hledané osoby pouze z metropolitních území členských států. Ve vztahu k zámořským či závislým územím se uplatní postup podle příslušných mezinárodních smluv o vydávání nebo postup bez smluvního základu podle právních ustanovení České republiky.
- na trestné činy spáchané bez jakéhokoliv časového omezení, s výjimkou trestných činů spáchaných státními příslušníky České republiky, v jejichž případě se příslušná ustanovení trestního řádu o předávání vztahují pouze na trestné činy spáchané po 1. listopadu 2004;¹³³
- až do 31. prosince 2008 Rakouská republika nepředává rakouské státní občany na základě EZR bez jejich vlastního souhlasu.¹³⁴ Vzhledem k ustanovení § 403 odst. 2 trestního řádu¹³⁵ tak může Česká republika do 31. prosince 2008 předávat své státní příslušníky na základě EZR do Rakouska rovněž jen s jejich souhlasem;
- v souladu s přechodným ustanovením článku II odst. 3 zákona č. 539/2004 Sb. se ustanovení § 403 až 422 nepoužijí pro předání osob z Francouzské republiky pro trestné činy spáchané před 1. listopadem 1993 a pro předání osob z Italské republiky a Rakouské republiky pro trestné činy spáchané před 7. srpnem 2002. V těchto případech se postupuje podle ustanovení § 383 až 390 trestního řádu o vydávání.

EZR není přímo vykonatelný na území jiného členského státu Evropské unie. Příslušný justiční orgán státu, na jehož území se vyžádaná osoba nachází, musí o jejím předání vždy přijmout rozhodnutí. Předpokladem vydání EZR v České republice je tedy existence pravomocného a vykonatelného vnitrostátního rozhodnutí, z něhož vyplývá možnost omezení osobní svobody vyžádané osoby. V §

¹³³ Článek II odst. 2 zákona č. 539/2004 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

¹³⁴ Od 1. ledna 2009 bude Rakouská republika předávat rakouské občany na základě EZR, kromě případů, kdy je žádáno o předání rakouského občana k výkonu trestu, pro trestné činy podléhající pravomoci rakouských orgánů nebo pro trestné činy spáchané mimo území vyžadujícího členského státu (viz. § 10 Instrukce Ministerstva spravedlnosti ze dne 24. srpna 2007, č.j. 66/2004-MO-J/155, o postupu soudů ve styku se členskými státy Evropské unie ve věcech trestních).

¹³⁵ § 403 odst. 2 trestního řádu: „Česká republika může předat vlastního občana jinému členskému státu Evropské unie pouze za podmínky vzájemnosti.“

405 odst. 2 písm. c) trestního řádu jsou tato rozhodnutí stanovena demonstrativně. Může jimi být:

- vykonatelný rozsudek ukládající trest odnětí svobody nebo ochranné ústavní léčení;
- příkaz k zatčení podle § 69 trestního řádu;
- mezinárodní zatýkací rozkaz dle § 384 trestního řádu;
- jiné vykonatelné rozhodnutí mající stejný účinek.¹³⁶

Trestní řád zavádí pro členské státy zúčastněné na předávacím řízení legislativní zkratky. Zkratkou „vyžadující stát“ označuje stát, justiční orgán kterého vydává EZR. Členský stát, na jehož území se osoba zdržuje a který bude EZR vykonávat, tedy předávat osobu vyžadujícímu státu, označuje jako „stát předávající“. Ten, kdo má být na základě EZR předáván, je trestním řádem označován obecně jako „osoba“, případně též podle účelu předání jako „obviněný“, resp. „odsouzený“.

6.2.1 Řízení o předání do České republiky

Zvláštní ustanovení trestního řádu upravující postup při předání osoby z předávajícího členského státu do České republiky jsou uvedena v § 405 až 407 trestního řádu. Podrobnosti postupu soudů při úkonech souvisejících s aplikací těchto ustanovení upravuje Instrukce Ministerstva spravedlnosti ze dne 24. srpna 2007, zejména v § 12 až 23.¹³⁷ Postup státních zástupců v řízení upravuje Pokyn obecné povahy nejvyššího státního zástupce ze dne 26. ledna 2005, poř.č. 1/2005, kterým se upravuje postup státních zástupců při výkonu působnosti státního zastupitelství v oblasti právního styku s cizinou v trestních věcech,¹³⁸ zejména v čl. 43 až 46.

K vydání EZR je příslušný v přípravném řízení soudce na návrh státního zástupce a v řízení před soudem předseda senátu.¹³⁹ V souladu s ustanovením § 26 odst. 1 trestního řádu je k vydání EZR v přípravném řízení příslušný soudce

¹³⁶ Např. usnesení o uložení ochranného ústavního léčení podle § 230 nebo § 239 trestního řádu.

¹³⁷ Pokud není v Instrukci stanoveno jinak, použijí se na základě ustanovení § 1 odst. 2 Instrukce, ustanovení instrukce Ministerstva spravedlnosti ze dne 23. února 2005, č.j. 81/2002-MO-J/142, o postupu soudů ve styku s cizinou ve věcech trestních, která byla publikována pod č. 14/2006 Sbírky instrukcí a sdělení Ministerstva spravedlnosti.

¹³⁸ Dále jen Pokyn nejvyššího státního zástupce.

¹³⁹ § 405 odst. 1 trestního řádu.

okresního soudu, v jehož obvodu je činný státní zástupce, který podal příslušný návrh na vydání EZR.

Návrh na vydání EZR může státní zástupce podat buď samostatně poté, co byl vydán příkaz k zatčení podle § 69 trestního řádu¹⁴⁰ nebo mezinárodní zatýkací rozkaz podle § 384 trestního řádu¹⁴¹ anebo zároveň s podáním návrhu na vydání příkazu k zatčení podle § 69 trestního řádu nebo mezinárodního zatýkacího rozkazu podle § 384 trestního řádu.

Jednou ze základních podmínek pro vydání EZR je skutečnost, že se osoba zdržuje s pravděpodobností blížící se jistotě v jiném členském státě a že je třeba jeho trvalé přítomnosti při trestním stíhání nebo výkonu trestu či ochranného opatření spojeného s omezením osobní svobody. Není-li však s určitostí známo místo pobytu hledané osoby, zejména zda-li se zdržuje na území některého z členských států, je vhodné, aby návrh na vydání EZR byl podáván současně s návrhem na vydání mezinárodního zatýkacího rozkazu podle § 384 trestního řádu.¹⁴²

Písemné vyhotovení EZR vyhotoví soud na formuláři podle vzoru uvedeném v příloze č. 1 vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 258/2006 Sb., kterou se stanoví vzor evropského zatýkacího rozkazu a vzor osvědčení o vydání příkazu k zajištění majetku nebo důkazního prostředku, která nabyla účinnosti dne 1. července 2006. Vzorek formuláře EZR podle této vyhlášky je uveden v Příloze č. 1 diplomové práce. Soud, který EZR vydal, jej doručí příslušnému orgánu předávajícího státu v úředním nebo v jednom z úředních jazyků předávajícího státu, případně v jiném jazyce, který je předávající stát ochoten přijmout.¹⁴³ Jazyky, v nichž jednotlivé členské státy přijímají EZR jsou uvedeny v příloze č.2 Instrukce Ministerstva spravedlnosti. Pokud v době vydání EZR není známo místo pobytu hledané osoby, opatří soud EZR

¹⁴⁰ § 69 odst. 1 trestního řádu: „Jestliže je dán některý z důvodů vazby (§ 67) a obviněného nelze předvolat, předvést nebo zadržet a zajistit tak jeho přítomnost u výsledku, vydá v přípravném řízení soudce na návrh státního zástupce a v řízení před soudem předseda senátu příkaz, aby byl obviněný zatčen.“

¹⁴¹ § 384 odst. 1 trestního řádu: „Zdržuje-li se obviněný v cizím státě nebo je-li důvodné podezření, že se v něm zdržuje, a je-li třeba ho vyžádat, vydá předseda senátu nebo soudce příslušného soudu mezinárodní zatýkací rozkaz. V přípravném řízení tak učiní na návrh státního zástupce.“

¹⁴² Čl. 43 odst. 1 Pokynu nejvyššího státního zástupce.

¹⁴³ Jednotlivé členské státy učinily Radě evropské unie prohlášení o tom, v jakých jazycích budou EZR akceptovat.

úředním překladem do anglického jazyka.¹⁴⁴ Ve vztazích k Rakousku a Slovensku není třeba EZR ani případné dodatkové informace opatřovat překladem.¹⁴⁵

Styk při doručování EZR je mezi zúčastněnými justičními orgány zásadně přímý. Členský stát však může v souladu s článkem 7 Rámcového rozhodnutí prohlásit za příslušný k doručování a přijímání EZR a k souvisejícímu písemnému styku svůj ústřední orgán. Od okamžiku připojení České republiky k SIS dne 1. září 2007 soud doručí EZR Policejnímu prezidiu České republiky (Národní centrála SIRENE Úřadu služby kriminální policie a vyšetřování; dále jen „SIRENE“) k pořízení záznamu v SIS za účelem zatčení a předání osoby, stejnopis EZR současně doručí Ministerstvu spravedlnosti. V případě známého pobytu vyžádané osoby doručí EZR příslušnému orgánu předávajícího státu v souladu s jeho právním řádem.¹⁴⁶ Pořízení záznamu v SIS za účelem zatčení a předání osoby, který obsahuje údaje uvedené v § 405 trestního řádu, má pro účely předávacího řízení stejné účinky jako EZR. Zároveň nahrazuje zaslání EZR předávajícímu státu.¹⁴⁷

V případě pomnutí důvodů pro vydání EZR nebo pokud se dodatečně zjistí důvody, pro které nelze osobu vydat,¹⁴⁸ je soud, který EZR vydal, povinen rozhodnout o jeho zrušení.

Osobu, kterou členský stát předal na základě EZR, převezmou policejní orgány a dodají ji bezodkladně soudu, který EZR vydal. Nejde-li o předání k výkonu trestu, předseda senátu je povinen osobu do 24 hodin od odevzdání vyslechnout a rozhodnout o její vazbě.¹⁴⁹ V případě, že osoba byla předána s výhradou, musí být výhradě vyhověno.¹⁵⁰

6.2.2 Postup předání z České republiky

Předávání osob z České republiky do jiných členských států na základě EZR je upraveno jednak v ustanoveních § 403, 404 a 404a trestního řádu týkajících se

¹⁴⁴ § 15 odst. 1 Instrukce Ministerstva spravedlnosti.

¹⁴⁵ § 15 odst. 2 Instrukce Ministerstva spravedlnosti.

¹⁴⁶ § 405 odst. 5 trestního řádu.

¹⁴⁷ § 404a trestního řádu. § 404a trestního řádu, jakož i další související ustanovení vstoupili v účinnost dnem spuštění SIS v České republice dne 1. září 2007. Do tohoto data doručoval soud EZR zásadně přímo příslušnému orgánu předávajícího státu. O doručení mohl ve vhodných či nutných případech požádat SIRENE nebo Ministerstvo spravedlnosti. Po vydání EZR neprodleně požádal SIRENE o zahájení pátrání po osobě a její zatčení.

¹⁴⁸ § 385 ve spojení s § 405 odst. 6 a § 384 odst. 6 trestního řádu.

¹⁴⁹ Blíže viz. § 405 odst. 6 ve spojení s § 387 trestního řádu.

¹⁵⁰ § 405 odst. 6 ve spojení s § 388 trestního řádu.

obecných aspektů předávacího řízení a dále v ustanoveních § 408 až 421 trestního řádu upravujících postup při předání osob z České republiky do vyžadujícího členského státu. Konkretizace postupu v souvislosti s aplikací těchto ustanovení upravuje jednak již výše zmíněná Instrukce Ministerstva spravedlnosti ze dne 24. srpna 2007, zejména v § 24 až 31, postup státních zástupců v řízení upravuje Pokyn nejvyššího státního zástupce ze dne 26. ledna 2005, zejména v čl. 47 až 57.

Orgánem příslušným k přijetí EZR je krajské státní zastupitelství podle místa pobytu nebo místa zadržení osoby, která má být předána (trestní řád tuto osobu označuje legislativní zkratkou „vyžádaná osoba“). O výkonu EZR rozhoduje krajský soud, v jehož obvodu působí příslušné krajské státní zastupitelství.¹⁵¹

6.2.2.1 Předběžné šetření

Krajské státní zastupitelství je rovněž příslušné k provedení předběžného šetření jako předpokladu pro rozhodnutí o výkonu EZR. V rámci předběžného šetření se zjišťuje, zda jsou splněny podmínky pro předání vyžádané osoby, a to zejména skutečnosti uvedené v § 409 odst. 3 nebo § 411 odst. 6 trestního řádu.

Státní zástupce je v rámci předběžného šetření povinen vyžádanou osobu vyslechnout¹⁵² a seznámit jí s obsahem EZR. Dále je povinen poučit jí o možnosti vyslovit souhlas se svým předáním a o možnosti vzdát se práva na uplatnění zásady speciality, jakož i o důsledcích z těchto souhlasů vyplývajících. Vyžádaná osoba musí být v řízení o předání zastoupena obhájcem, a to již v předběžném šetření, nejpozději před započítím výsledku.¹⁵³

Pokud výsledky předběžného šetření prokazují, že předání vyžádané osoby není možné, státní zástupce vrátí EZR příslušnému orgánu vyžadujícího členského státu. Důvody k vrácení vymezuje taxativně § 409 odst. 3 trestního řádu.

¹⁵¹ § 408 trestního řádu.

¹⁵² Pokud ji nevyslechl již v souvislosti s jejím výsledkem při zadržení podle § 410 trestního řádu.

¹⁵³ § 36 odst. 4 písm. c) trestního řádu per analogiam.

6.2.2.2 Rozhodnutí o předání

Po skončení předběžného šetření a pokud nedošlo k vrácení EZR podá státní zástupce soudu návrh na rozhodnutí o předání podle § 411 odst. 1 trestního řádu.¹⁵⁴

Může navrhnout:

- 1) rozhodnout o předání - má-li po provedeném předběžném šetření za to, že jsou splněny podmínky pro předání vyžádané osoby;
- 2) rozhodnout o předání s výhradou - má-li za to, že osobu je možno předat pouze s výhradou;¹⁵⁵
- 3) rozhodnout o předání s odkladem do doby, až bude pravomocně skončeno trestní stíhání nebo vykonání trestu – jestliže se proti vyžádané osobě vede v České republice trestní stíhání nebo jestliže vykonává trest pro jiný trestný čin, než pro který byl vydán EZR.¹⁵⁶
- 4) rozhodnout o zamítnutí předání podle § 411 odst. 3 trestního řádu z důvodu uvedených taxativně v § 411 odst. 6 trestního řádu - má-li za to, že nejsou splněny podmínky pro předání vyžádané osoby.¹⁵⁷

Příslušný krajský soud ve veřejném zasedání usnesením rozhodne o EZR do 60 dnů od zadržení vyžádané osoby. V případě zkráceného předávacího řízení je tato lhůta zkrácena na 10 dnů od učinění souhlasného prohlášení.¹⁵⁸ Tuto lhůtu lze za stanovených podmínek prodloužit. Zvláštní ustanovení týkající se běhu lhůt jsou uvedena v § 415 trestního řádu.

Proti rozhodnutí je přípustná stížnost, která má odkladný účinek. Vyžadující orgán je oprávněn být přítomen na veřejném zasedání a zásadně také klást vyžadující osobě otázky. Soud je povinen této žádosti vyhovět.¹⁵⁹ Osoba bude následně

¹⁵⁴ Vyslovení souhlasu s předáním do druhého členského státu má za následek tzv. zkrácené předávací řízení - § 413 trestního řádu. Po učiněném prohlášení soud postupuje přiměřeně podle § 411 trestního řádu. Blíže viz. § 413 a 411 trestního řádu.

¹⁵⁵ Podmínka návratu občana České republiky k výkonu trestu odnětí svobody (§ 411 odst. 7 trestního řádu); podmínka nového řízení v případě odsouzení v nepřítomnosti (§ 411 odst. 8 trestního řádu) nebo podmínka vrácení k výkonu trestu nebo jeho zbývající části (§ 411 odst. 10 trestního řádu).

¹⁵⁶ § 411 odst. 9 trestního řádu.

¹⁵⁷ Rámcové rozhodnutí o EZR stanoví obecnou povinnost členských států vyhovět EZR a vyžádanou osobu předat. Situace, kdy lze, resp. je nutno výkon EZR odmítnout, jsou stanoveny v článcích 3 a 4 Rámcového rozhodnutí. Důvody podle § 411 odst. 6 trestního řádu, pro které může krajský soud předání zamítnout, vycházejí z příslušných ustanovení Rámcového rozhodnutí.

¹⁵⁸ § 413 odst. 4 trestního řádu.

¹⁵⁹ § 411 odst. 2 trestního řádu.

neprodleně předána na území vyžadujícího členského státu, nejpozději však do 10 dnů od nabytí právní moci rozhodnutí o předání. Výjimky z této lhůty a související postup jsou upraveny v § 416 trestního řádu.

6.2.2.3 Předběžná a předávací vazba

Po přijetí rozhodnutí o předání je krajský soud na základě § 411 odst. 4 trestního řádu povinen vzít vyžádanou osobu do předávací vazby. Není přitom vázán důvody vazby podle § 67 trestního řádu. Jestliže se osoba v době rozhodování soudem již nacházela v tzv. předběžné vazbě, rozhodne o její přeměně na vazbu předávací. Proti rozhodnutí o vzetí do vazby a proti rozhodnutí o přeměně předběžné vazby na vazbu předávací je přípustná stížnost, která nemá odkladný účinek.¹⁶⁰

Do předběžné vazby může být vyžádaná osoba vzata rozhodnutím krajského soudu na návrh státního zástupce provádějícího předběžné šetření v případě existence důvodných obav z jejího útěku. Na rozdíl od předávací vazby je však pouze vazbou fakultativní. Z vazby musí být rozhodnutím státního zástupce propuštěna, pominou-li důvody vazby nebo pokud do 40 dnů od vzetí do předběžné vazby není doručen originál EZR příslušným orgánem vyžadujícího státu.¹⁶¹

6.3 Předávání občanů České republiky

V následující části bude podán stručný výklad stávající právní úpravy v oblasti předávání státních příslušníků České republiky na základě EZR. Ústavněprávním aspektům této otázky bude věnována pozornost v kapitole Evropský zatýkácí rozkaz ve světle nálezu Ústavního soudu České republiky.

Novela trestního zákona č. 537/2004 Sb., přijatá v souvislosti s transpozicí Rámcového rozhodnutí v České republice, přinesla zcela zásadní změnu ve znění ustanovení § 21 trestního zákona. Prolomila tak dosud v trestním zákoně tradičně uznávanou zásadu nevydávání vlastních státních příslušníků. Podle novelizovaného znění § 21 trestního zákona lze občana České republiky předat na základě EZR jinému členskému státu Evropské unie. Předání státního občana je však podle § 403

¹⁶⁰ § 411 odst. 5 trestního řádu a contrario.

¹⁶¹ § 410 ve spojení s § 396 trestního řádu.

odst. 2 trestního řádu umožněno v přímém rozporu s Rámcovým rozhodnutím pouze za podmínky reciprocity.¹⁶²

Státní občanství vyžádané osoby se posuzuje v souladu s platnou legislativou České republiky. Rozhodující je, jaké státní občanství má osoba v době rozhodování o jejím předání, nikoli v době spáchání trestného činu. Existence dvojího státního občanství přitom není na překážku uplatnění této výjimky.

Rámcové rozhodnutí o EZR počítá s předáváním osob v zásadě bez ohledu na jejich státní příslušnost. Česká republika však v rozporu s Rámcovým rozhodnutím umožňuje předání svých občanů pouze pro trestné činy spáchané po 1. listopadu 2004 a pouze za podmínky vzájemnosti.¹⁶³ Při nesplnění těchto podmínek je možno provést předání jinému členskému státu pouze na základě Evropské úmluvy o vydávání z roku 1957.

V řízení o předání z České republiky je skutečnost, zda vyžádaná osoba je občanem České republiky, jedním z kritérií ověřovaných státním zástupcem v rámci předběžného šetření. Pro trestné činy spáchané po 1. listopadu 2004 státní občanství zásadně není důvodem pro zamítnutí předání vyžádané osoby. Pouze v případě, že vyžadující členský stát žádá předání osoby k výkonu trestu odnětí svobody nebo ochranného opatření spojeného s omezením osobní svobody a pokud tato osoba učiní před příslušným soudem do protokolu prohlášení, že se odmítá podrobit výkonu tohoto trestu nebo ochranného opatření ve vyžadujícím státě, je soud povinen rozhodnout o zamítnutí předání.¹⁶⁴ V souladu s článkem 4 odstavec 6 Rámcového rozhodnutí tak trestní řád poskytuje ochranu vlastním státním příslušníkům odmítajícím podrobit se výkonu trestu, resp. ochranného opatření spojeného s omezením osobní svobody ve vyžadujícím státě. Členský stát je však v případě zmíněného odmítnutí výkonu EZR povinen provést výkon trestu nebo ochranného opatření. Navazující postup je v trestním řádě upraven v § 417. Vychází se tak ze z tradičně uznávané zásady „aut dedere aut punire“.¹⁶⁵ Poté, co bude příslušnému soudu (tj. soudu, který rozhodl o zamítnutí předání vyžádané osoby) orgánem vyžadujícího státu doručeno vykonatelné rozhodnutí, na jehož základě byl vydán

¹⁶² § 403 odst. 2 trestního řádu: „Česká republika může předat vlastního občana jinému členskému státu Evropské unie pouze za podmínky vzájemnosti.“

¹⁶³ Článek II odst. 2 zákona č. 539/2004 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

¹⁶⁴ § 411 odst. 6 písm. e) trestního řádu.

¹⁶⁵ „Vydát nebo potrestat.“

EZR, soud rozhodne o uznání tohoto rozhodnutí a přemění trest, který byl uložen, na trest, který by mohl uložit, pokud by o spáchaném činu rozhodoval.^{166, 167}

Pokud je EZR žádáno předání českého občana k trestnímu stíhání, není to samo osobě důvodem pro zamítnutí předání. Soud je však povinen podmínit jej v souladu s § 411 odst. 7 trestního řádu poskytnutím záruky navrácení občana do České republiky, pokud ten ve vyžadujícím státě nevysloví souhlas s výkonem trestu odnětí svobody nebo ochranného opatření spojeného s omezením osobní svobody ve vyžadujícím státě, pokud mu budou v rámci trestního stíhání uloženy. Další postup související s uznáním rozhodnutí a výkonem trestu navráceného státního občana je upraven v § 417 trestního řádu.¹⁶⁸ Jestliže vyžadující stát záruku neposkytne, soud předání státního občana zamítne.¹⁶⁹

Státním příslušníkům je dále poskytována ochrana v souvislosti s průvozem pro účely předání. O žádosti rozhoduje Nejvyšší soud. Jestliže je požadován průvoz státního občana pro účely výkonu trestu, resp. ochranného opatření, žádost zamítne. Pokud byla žádost vydána za účelem provedení trestního stíhání, povolí průvoz s výhradou ve smyslu předchozího odstavce.

6.4 Využití evropského zatýkacího rozkazu

Podle informací z Ministerstva spravedlnosti, Mezinárodního oboru trestního, české soudy vydaly v roce 2007 celkem 435 evropských zatýkacích rozkazů. K účinnému předání vyžádaných osob došlo v 66 případech. Na základě požadavků českých justičních orgánů bylo v zahraničí zadrženo 128 osob. Nejvíce osob bylo zadrženo na Slovensku (28), ve Velké Británii (27), v Německu (19), ve Španělsku (14) a v Belgii (6).¹⁷⁰

Z poskytnutých údajů vyplývá, že české justiční orgány obdržely v roce 2007 celkem 176 evropských zatýkacích rozkazů. Na základě EZR bylo na území České

¹⁶⁶ § 417 odst. 4 trestního řádu.

¹⁶⁷ Úprava této konverze uloženého trestu v trestním řádě byla České republice vytýkána v Zprávě Komise o provádění rámcového rozhodnutí Rady ze dne 13. června 2002 o evropském zatýkacím rozkazu a postupech předávání mezi členskými státy od roku 2005 ze dne 11. července 2007 [SEK(2007) 979].

¹⁶⁸ Viz výklad výše.

¹⁶⁹ Tato úprava je v souladu s čl. 5 odst. 3 Rámcového rozhodnutí.

¹⁷⁰ Viz: *Využití evropského zatýkacího rozkazu v roce 2007* [online]. 2008 [cit. 2008-11-2]. Dostupný z WWW: <http://web.mvcr.cz/archiv2008/rs_atlantic/policie/prezidium/79595.html>.

republiky zadrženo celkem 115 osob, 108 osob bylo účinně předaných do vyžadujících členských států. Z celkového počtu předaných osob celkem 81 vyslovilo souhlas se svým předáním. Průměrná délka předávacího řízení v těchto případech činila 60 dní. V případech, kdy vyžádaná osoba nevyslovila souhlas se svým předáním, činila délka předávacího řízení v průměru 83 dní. V 5 případech byl EZR vykonán ve vztahu k českému občanovi, resp. osobě s trvalým pobytem na území České republiky. V 1 případě české justiční orgány požadovaly poskytnutí záruky ve smyslu čl. 5 Rámcového rozhodnutí (tzv. předání s výhradou). Nejvíce zadržení bylo provedeno na základě požadavků Slovenské republiky a Spolkové republiky Německo.

Přehled údajů o využití EZR v České republice v roce 2007 je uveden v Příloze 2 diplomové práce.

Podle údajů dostupných SIRENE došlo v roce 2008 k celkem 255 případům zadržení osob uskutečněných na území České republiky, na které zahraniční justiční orgány vydaly EZR. V zahraničí bylo v roce 2008 zadrženo celkem 242 hledaných osob, na které byl českými justičními orgány vydán EZR. Přehled údajů o zadržených osobách na základě EZR v roce 2008 je uveden v Příloze 3 diplomové práce.¹⁷¹

6.5 Závěr

Členstvím v Evropské unii na sebe Česká republika přejala řadu z toho vyplývajících závazků a stala se spoluvůrcem jejího dalšího vývoje. V oblasti spolupráce mezi členskými státy v trestních věcech představuje EZR zásadní krok na cestě k volnému pohybu soudních rozhodnutí ve věcech trestních a ve vytváření prostoru svobody, bezpečnosti a práva. V České republice byla transpozice Rámcového rozhodnutí poznamenána mnoha obtížemi a výraznou ústavně-politickou debatou. K přijetí nezbytné vnitrostátní úpravy s určitým zpožděním nakonec došlo, svůj závazek však Česká republika splnila pouze částečně. Novela trestního řádu č. 253/2006 Sb. sice s účinností od 1. července 2006 přinesla zásadní posun, když nadále umožňuje předání osob pro trestné činy spáchané bez jakéhokoliv časového

¹⁷¹ Ministerstvo spravedlnosti, Mezinárodní obor trestní, ke dni zpracování diplomové práce nedisponuje zpracovanými statistickými údaji o využití EZR v České republice v roce 2008.

omezení, politická nevůle ale přetrvávala v úpravě předávání vlastních státních příslušníků. De lege ferenda by bylo vhodné novelizování trestního řádu a přijetí úpravy, která by plně odpovídala požadavkům Rámcového rozhodnutí a ním deklarované vysoké úrovni důvěry mezi členskými státy. Nedostatky v současné době přetrvávají především v otázce předávání občanů České republiky pro trestné činy spáchané před 1. listopadem 2004, kdy dodnes není předání umožněno. Další mezeru lze spatřovat v podmínění předání pro trestné činy spáchané po 1. listopadu 2004 zárukou vzájemnosti či v chybějící maximální lhůtě pro vydání rozhodnutí vyšších soudních instancí v řízení o EZR.

7. Evropský zatýkací rozkaz ve světle nálezu Ústavního soudu České republiky

V návaznosti na transpozici Rámcového rozhodnutí o EZR byly ústavní soudy některých členských států postaveny před otázkou posouzení konformity transpoziční legislativy s vnitrostátním ústavním pořádkem. Před tento úkol byl postaven i Ústavní soud České republiky. V této kapitole bude věnována pozornost rozboru nálezu Ústavního soudu ve věci návrhu na zrušení některých ustanovení trestněprávních předpisů transponujících závazky České republiky vyplývající z Rámcového rozhodnutí. V následující kapitole budou analyzovány rozhodnutí ústavních soudů některých dalších členských států.

Česká republika provedla transpozici Rámcového rozhodnutí o EZR přijetím novely trestního zákona č. 537/2004 Sb. a novely trestního řádu č. 539/2004 Sb. Poslanecká sněmovna potřebným počtem hlasů přehlasovala veto prezidenty republiky, který argumentoval jejich protiústavností a dne 24. září 2004 uvedené novely přijala. Účinnost nabyly dne 1. listopadu 2004. Skupina poslanců a senátorů se následně obrátila na Ústavní soud České republiky s návrhem na zrušení některých ustanovení této transpoziční legislativy pro údajný rozpor s Listinou základních práv a svobod. Jmenovitě se jednalo o návrh na zrušení § 21 odst. 2 trestního zákona a na zrušení § 403 odst. 2, § 411 odst. 6 písm.e), § 411 odst. 7 a § 412 odst. 2 trestního řádu ve znění provedených novelizací.¹⁷² Navrhovatelé spatřovali rozpor s čl. 1, čl. 4 odst. 2, čl. 14 odst. 4 a čl. 39 Listiny.¹⁷³

¹⁷² § 21 odst. 2 trestního zákona: „Občan České republiky může být předán jinému členskému státu Evropské unie pouze na základě evropského zatýkacího rozkazu.“;

§ 403 odst. 2 trestního řádu: „Česká republika může předat vlastního občana jinému členskému státu Evropské unie pouze za podmínky vzájemnosti.“;

§ 411 odst. 6 písm.e) trestního řádu: „Soud zamítne předání vyžádané osoby pouze tehdy, jestliže tato osoba je státním občanem České republiky nebo má v České republice trvalý pobyt, její předání se vyžaduje k výkonu trestu odnětí svobody nebo ochranného léčení nebo ochranné výchovy a osoba před příslušným soudem do protokolu prohlásí, že se odmítá podrobit výkonu tohoto trestu nebo ochranného opatření ve vyžadujícím státě; toto prohlášení nelze vzít zpět.“;

§ 411 odst. 7 trestního řádu: „Je-li předáván státní občan České republiky nebo osoba, která má trvalý pobyt v České republice, do vyžadujícího státu k trestnímu stíhání, soud podmíní předání tím, že tato osoba bude vrácena k výkonu trestu odnětí svobody nebo ochranného léčení nebo ochranné výchovy do České republiky, pokud jí bude uložen takový druh trestu nebo ochranného opatření a tato osoba po vynesení rozsudku ve vyžadujícím státě nevysloví souhlas s výkonem trestu nebo ochranného opatření ve vyžadujícím státě. Takto soud postupuje pouze v případě, že vyžadující stát poskytl

Navrhovatelé ve svém návrhu označili dva základní důvody spatřované protiústavnosti:

1. napadená ustanovení umožňují předání českých státních občanů do jiných členských států Evropské unie k provedení trestního stíhání v rozporu s čl. 14 odst. 4 Listiny, podle něhož občan nesmí být nucen k opuštění své vlasti;
2. napadená ustanovení, zejména § 412 odst. 2 trestního řádu, tím že nijak nedefinují uvedená trestní jednání, u kterých je vyloučena podmínka přezkoumávání oboustranné trestnosti, jsou porušením zásady „nullum crimen sine lege, nulla poena sine lege“ uvedené v čl. 39 Listiny.

Napadenou úpravou mělo dle navrhovatelů dojít k narušení státoobčanského vztahu mezi státem a občanem. Namítali, že čl. 14 odst. 4 Listiny zakazuje nucení k opuštění vlasti bezvýjimečně, jiný výklad by znamenal interpretaci contra legem. Zároveň upozornili na skutečnost, že vláda České republiky původně s návrhy novel předložila i návrh na novelizaci čl. 14 Listiny, vložením odstavce 5, který měl znít: „Občan může být předán členskému státu Evropské unie k trestnímu stíhání nebo k výkonu trestu odnětí svobody, pokud to vyplývá ze závazků České republiky jako členského státu Evropské unie, které nelze omezit ani vyloučit.“ Návrh novely Listiny byl ale zamítnout a novelizace trestněprávních předpisů proběhla bez původně navrhované ústavní změny.

Ústavní soud protiústavnost napadených ustanovení neshledal a svým nálezem Pl. ÚS 66/04 ze dne 3. května 2006 návrh na zrušení ustanovení trestního zákona a trestního řádu zamítl.

V otázce posouzení souladu napadených ustanovení s čl. 14 odst. 4 Listiny, Ústavní soud argumentuje, že z čl. 1 odst. 2 Ústavy,¹⁷⁴ ve spojení s principem

záruku, že osobu předá do České republiky k výkonu trestu nebo ochranného opatření. Není-li vyžadujícím státem záruka poskytnuta, soud předání vyžádané osoby zamítne.“;

§ 412 odst. 2 trestního řádu: vyjmenovává trestné činy, u kterých je prolomena zásada oboustranné trestnosti.

¹⁷³ čl.1: „Lidé jsou svobodní a rovní v důstojnosti i v právech. Základní práva a svobody jsou nezadatelné, nezczizitelné, nepromlčitelné a nezrušitelné.“;

čl.4 odst. 2: „Meze základních práv a svobod mohou být za podmínek stanovených Listinou základních práv a svobod (dále jen "Listina") upraveny pouze zákonem.“;

čl.14 odst. 4: „Každý občan má právo na svobodný vstup na území České a Slovenské Federativní Republiky. Občan nemůže být nucen k opuštění své vlasti.“;

čl.39: „Jen zákon stanoví, které jednání je trestným činem a jaký trest, jakož i jaké jiné újmy na právech nebo majetku, lze za jeho spáchání uložit.“

¹⁷⁴ Čl. 1 odst. 2 Ústavy: „Česká republika dodržuje závazky, které pro ni vyplývají z mezinárodního práva.“

spolupráce mezi členskými státy, vyplývá ústavní princip, podle kterého mají být domácí právní předpisy, včetně Ústavy, interpretovány souladně s principy evropské integrace a spolupráce komunitárních orgánů a orgánů členského státu. V případě existence několika interpretací Ústavy (jejíž součástí je Listina) je přitom nutno volit výklad, který podporuje realizaci závazku, který převzala Česká republika v souvislosti se svým členstvím v Evropské unii. Pojem „nucení k opuštění vlasti“ podle čl. 14 odst. 4 Listiny přitom nemůže být vykládán tak, že neumožňuje ani časově omezené předání občana do jiného členského státu za účelem jeho trestního stíhání pro trestný čin spáchaný na území tohoto státu, pokud je poskytnutá garance, že po skončení trestního řízení bude, na vlastní žádost, předán zpět do České republiky k výkonu trestu. Jsou-li totiž čeští občané poživateli výhod, spojených s členstvím České republiky v Evropské unii a se statutem evropského občanství, je přirozené, že s výhodami s tím spojenými je nutno akceptovat též jistou míru odpovědnosti. Časově omezené předání občana k trestnímu řízení v jiném členském státě, podmíněné jeho následným předáním do vlasti, není nucením k opuštění vlasti ve smyslu čl. 14 odst. 4 Listiny.¹⁷⁵

K porušení čl. 14 odst. 4 Listiny by došlo v tom případě, pokud by občan byl předán k trestnímu stíhání do státu, kde by standardy trestního řízení nespĺňovaly požadavky kladené na trestní řízení českým ústavním pořádkem. Současný standard ochrany základních práv uvnitř Evropské unie podle Ústavního soudu nezavdává žádné důvody domnívat se, že tento standard má nižší kvalitu než ochrana poskytovaná v České republice. Všechny členské státy jsou signatáři Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a svobod, z které rovněž vychází znění Listiny základních práv a svobod. Občan proto nemůže být významněji dotčen na svých právech, je-li o jeho skutku rozhodováno v rámci trestního řízení vedeného v jiném členském státě. Právo na ochranu občana ze strany státu tak není v případě umožnění jeho předání jinému členskému státu Evropské unie na základě EZR nijak dotčeno.¹⁷⁶

Ústavní soud pak v bodě 95 nálezu podává shrnutí své argumentace: „Není proto opodstatněné tvrzení, že by vnitrostátní úpravou Evropského zatýkácího rozkazu byl narušen vztah mezi občanem a státem. Občan předaný k trestnímu řízení do členského státu Evropské unie zůstává, i v době trvání trestního řízení, pod

¹⁷⁵ Bod 61, 71 a 72 Nálezu Ústavního soudu.

¹⁷⁶ Bod 85 a 86 Nálezu Ústavního soudu.

ochranou českého státu. Evropský zatýkací rozkaz umožňuje toliko časově omezené předání občana pro jeho stíhání v členském státě Unie, pro konkrétně vymezený skutek, přičemž po skončení tohoto trestního řízení mu nic nebrání vrátit se zpět (event. k výkonu trestu na území České republiky). ... V případě, kdy by předáním občana došlo k porušení ústavního pořádku, k předání občana nedojde.“

Ve věci posouzení souladu napadených ustanovení, zejména § 412 odst. 2 trestního řádu, s principem legality uvedeným v čl. 39 Listiny, Ústavní soud rovněž neshledal protiústavnost. Soud se neztotožnil s argumentací navrhovatelů, podle kterých je protiústavnost § 412 odst. 2 trestního řádu dána absencí definování trestných činů, nevyžadujících oboustrannou trestnost. Soud vyšel ze skutečnosti, že zmíněné ustanovení trestního řádu není ustanovením hmotněprávním, v případě kterého by se jednalo o porušení čl. 39 Listiny, ale ustanovením procesněprávním. Samotné předání na základě EZR není uložením trestu ve smyslu čl. 39 a čl. 40 Listiny. Osoby podezřelé ze spáchání trestného činu a předané podle EZR tak nebudou stíhány pro trestnou činnost podle § 412 odst. 2 trestního řádu, ale trestní řízení bude vedeno pro trestné činy vymezené v hmotném právu vyžadujícího členského státu. Dotčený výčet trestných činů navíc obecně odpovídá jednáním, která jsou trestná i podle českého práva, byť tomu nemusí přesně odpovídat název příslušného trestného činu, stejně jako podle práv ostatních členských států, neboť vychází z hodnot obecně sdílených v rámci celé Evropské unie.¹⁷⁷ Princip legality podle čl. 39 Listiny dle Soudu nevyžaduje trvat na zásadě oboustranné trestnosti jako na nezbytné součásti předávacího procesu. Samotné opuštění podmínky přezkoumávání oboustranné trestnosti ve vztazích mezi členskými státy, které mají dostatečnou úroveň vzájemného sblížení hodnot a vzájemné důvěry, které jsou demokratickými režimy dodržujícími principy rule of law a jsou vázány povinností dodržovat princip legality, není porušením tohoto principu podle čl. 39 Listiny.¹⁷⁸

Při řešení otázky souladu napadených ustanovení s čl. 39 Listiny se Soud dále zabýval otázkou principu teritoriality jako legitimního hlediska umožňujícího státu uplatňovat svou trestní jurisdikci. Princip teritoriality umožňuje státu uplatnit svou jurisdikci nejen pro trestné chování realizované na jeho území, ale i v případě, že k jednání došlo mimo jeho území, ale následky takového jednání zasáhly jeho

¹⁷⁷ Bod 101 až 103 Nálezu Ústavního soudu.

¹⁷⁸ Bod 107 a 108 Nálezu Ústavního soudu.

teritorium. Podle čl. 4 odst. 7 Rámcového rozhodnutí může vykonávající justiční orgán odmítnout výkon EZR tehdy, pokud jde o trestný čin, který byl spáchán zcela nebo zčásti na území vykonávajícího členského státu. Článek 4 odst. 7 Rámcového rozhodnutí sice nebyl výslovně do českého právního řádu transponován, v souladu s principem ústavně konformní interpretace ale musí český justiční orgán vzít na zřetel důvěru českých státních občanů v to, že jejich jednání na území České republiky je regulováno českým trestním právem. Podle § 377 trestního řádu¹⁷⁹, interpretovaného ve smyslu čl. 4 odst. 7 Rámcového rozhodnutí, tedy nebude český občan předán do jiného členského státu pro podezření ze spáchání trestného činu, který měl být spáchán na území České republiky, kromě případů, kdy, s ohledem na zvláštní okolnosti spáchání trestného činu, bude třeba dát přednost provedení trestního stíhání ve vyžadujícím státě, a stíhání v členském státě je v daném případě vhodnější než na území České republiky.¹⁸⁰

Ústavní soud připouští, že za výjimečných okolností by mohlo dojít k situaci, kdy by aplikace EZR mohla být v rozporu s ústavním pořádkem (zejména v případě tzv. distančních deliktů). Existence takové hypotetické a málo pravděpodobné situace ale není, dle názoru Soudu, důvodem pro zrušení napadených ustanovení. Odkázal přitom na svou dřívější judikaturu, podle které: „teoreticky lze samozřejmě každé ustanovení právního předpisu aplikovat nesprávně, tedy v rozporu s ústavními předpisy, což samo o sobě nemůže být důvodem pro zrušení takto eventuálně nesprávně aplikovatelného předpisu.“ nebo „Je-li právní předpis způsobilý mít vícero výkladů, přičemž jen některý z nich je protiústavní, je nutné zvolit výklad ústavně konformní.“¹⁸¹

Na závěr lze zmínit, že svá odlišná stanoviska k nálezu zveřejnili soudkyně Eliška Wagnerová a Vlasta Formánková a soudce Stanislav Balík.¹⁸²

¹⁷⁹ § 377 trestního řádu: „Žádosti orgánu cizího státu nelze vyhovět, jestliže by jejím vyřízením byla porušena Ústava České republiky nebo takové ustanovení právního řádu České republiky, na kterém je třeba bez výhrady trvat, anebo jestliže by vyřízením žádosti byl poškozen jiný významný chráněný zájem České republiky.“

¹⁸⁰ Bod 109 až 112 Nálezu Ústavního soudu.

¹⁸¹ Bod 114 a 115 Nálezu Ústavního soudu.

¹⁸² Blíže viz Nález Ústavního soudu.

8. Transpozice Rámcového rozhodnutí o evropském zatýkacím rozkazu v některých členských státech Evropské unie

Rámcové rozhodnutí o EZR svou podstatou zasahuje do několika mimořádně citlivých otázek. V zájmu vytvoření prostoru svobody, bezpečnosti a práva a zavedení systému volného pohybu soudních rozhodnutí ve věcech trestních přináší zásadní změny v oblasti tradičního vydávání osob a prolamuje několik uznávaných zásad extradičního řízení. Tato jeho mimořádní povaha byla taky důvodem jeho opožděného provedení v některých členských státech Evropské unie a předmětem posouzení ústavnosti transponující národní legislativy před ústavními soudy.

Podle článku 34 Rámcového rozhodnutí byly členské státy povinny provést transpozici Rámcového rozhodnutí do vnitrostátních právních řádů nejpozději do 31. prosince 2003, deset nově přistupujících států k 1. květnu 2004. Pouze šestnáct z nich však dodržela stanovený termín, konkrétně Belgie, Kypr, Dánsko, Irsko, Finsko, Litva, Maďarsko, Polsko, Portugalsko, Slovinsko, Španělsko, Švédsko a Velká Británie. K 14. květnu 2005 vstoupil jako poslední v platnost transpoziční předpis Itálie a předávací řízení zavedené Rámcovým rozhodnutím tak našlo uplatnění ve všech tehdejších členských státech. Nicméně, v některých členských státech se transpoziční legislativa stala předmětem řízení o posouzení ústavnosti před národními ústavními instancemi. Jako problematická se ukázala především otázka možnosti předávání vlastních občanů.

V této kapitole bude dále podán bližší rozbor rozhodnutí ústavních soudů Polska, Německa a Kypru, kde soudy rozhodly o protiústavnosti vnitrostátních předpisů a dále specifickým případem Belgie. V několika jiných členských státech (např. Česká republika, Španělsko, Portugalsko, atd.) soudy naopak potvrdily vnitrostátní ustanovení, která povolují předávání státních příslušníků.

8.1 Polsko

Transpozice Rámcového rozhodnutí o EZR byla v Polsku provedena novelizací zákona č. 557/1997 Dz.U., trestní řád. K doprovodné změně Ústavy nedošlo, jelikož zákonodárce dospěl k přesvědčení, že protiústavní konflikt

provedenou novelizací trestního řádu dán nebude. Polský Ústavní tribunál však ve svém rozhodnutí P 1/05 ze dne 27. dubna 2005¹⁸³ dospěl k jinému názoru a prohlásil protiústavnost článku 607t polského trestního řádu¹⁸⁴ s článkem 55 odst. 1 Ústavy¹⁸⁵ v rozsahu, v jakém umožňuje vydání občana Polské republiky do členského státu Evropské unie na základě EZR.

Řízení před Ústavním tribunálem bylo zahájeno na podnět gdaňského oblastního soudu, který rozhodoval o předání polské občanky na základě EZR vydaného Nizozemím. Jako klíčové se jeví vyřešení otázky rozdílu mezi pojmy „extradice“ a „předání“, a tedy zda je předání na základě EZR institutem odlišným od vydání osob, tj. extradice nebo jen jeho zvláštní formou. Polská Ústava totiž v článku 55 odst. 1 zakazovala „extradici“ polského občana; napadené ustanovení trestního řádu mluvilo o „předání“.

Tribunál odmítl definovat ústavní pojem „extradice“ za pomoci zákonné definice uvedené v trestním řádě. Ve své úvaze dospěl, vzhledem k řadě podstatných obsahových rozdílů mezi nimi, k závěru o odlišnosti obou těchto institutů, jejich podstata a smysl však dle Tribunálu zůstává zachována. Předání na základě EZR je tak podle názoru Tribunálu jen zvláštní formou extradice, čl. 55 odst. 1 Ústavy o zákazu vydání polského občana se proto vztahuje i na předávací řízení. Možnost předání státních občanů na základě EZR navíc Ústavní tribunál považuje za institut s tíživějšími následky než je tomu v případě tradiční extradice a je zde o to větší důvod pro ochranu státních občanů a zachování zákazu jejich předání. Zákaz vydávání vlastních státních občanů při nezměněném znění Ústavy je proto dle rozhodnutí Ústavního tribunálu zachován nezávisle na závazcích Polské republiky vyplývajících z její členství v Evropské unii. Soud zároveň vyjádřil právo polského občana na trestní řízení vedené před polskými soudními instancemi.

Tribunál současně rozhodl o pozbytí účinnosti předmětného čl. 607t trestního řádu po 18 měsících ode dne vyhlášení rozhodnutí.¹⁸⁶ Po tuto přechodnou dobu bylo předání polských občanů umožněno podle dosavadní, byť protiústavní úpravy.

¹⁸³ Rozhodnutí v německém znění je dostupné na adrese:

<http://www.trybunal.gov.pl/eng/summaries/documents/P_1_05_DE.pdf>.

¹⁸⁴ Podle tohoto ustanovení bylo v případě vydání EZR k stíhání osoby, která je polským státním občanem nebo požívá v Polsku právo azylu, možné její předání pouze za podmínky jejího navrácení na území Polska po skončení trestního stíhání ve vyžadujícím členském státě.

¹⁸⁵ Čl. 55 odst. 1 Ústavy Polské republiky stanoví: „Extradice polského občana je zakázána.“

¹⁸⁶ Předmětné ustanovení trestního řádu zůstalo v platnosti až do 6. listopadu 2006.

K novelizaci čl. 55 Ústavy Polské republiky a polského trestního řádu došlo v září 2006, s účinností od 7. listopadu 2006.¹⁸⁷ Na základě těchto novel je dnes již umožněno předání polských státních občanů na základě EZR. Ústava však předání podmiňuje oboustrannou trestností činu a tím, že v důsledku předání nebudou porušeny základní lidská a občanská práva předávané osoby. Trestní řád pak předání státních příslušníků umožňuje pod podmínkou poskytnutí záruky navrácení občana k výkonu uloženého trestu do Polské republiky.

Orgánem příslušným k vydání a vykonání EZR je místně příslušný obvodní soud.

8.2 Německo

Národní transpoziční legislativa se dostala před ústavní soud také v Spolkové republice Německo. Rámcové rozhodnutí o EZR tu bylo transponováno přijetím zákona ze dne 21. července 2004 (BGB I S. 1748), účinném od 23. srpna 2004. Zákon novelizoval obecný zákon o mezinárodní pomoci ve věcech trestních vložením speciálních ustanovení týkajících se EZR (zejména § 78 až 83i). Možnost vydávat vlastní občany umožňovalo znění článku 16 odst. 2 Základního zákona (Ústava SRN) na základě změny provedené ještě v roce 2000 v souvislosti s mezinárodními závazky Německa. Podle tohoto ustanovení je vydání německého občana zásadně zakázáno. Odchylnou úpravu pro vydání do členských států Evropské unie nebo mezinárodnímu trestnímu tribunálu může stanovit zákon, za podmínky dodržování zásad právního státu ve vyžadujícím státě.

Ústavní stížnost byla podána Mamounem Darkazanim, německým a současně syrským státním občanem, který měl být vydán na základě EZR do Španělska pro účely trestního stíhání pro podezření z účasti na zločinném spolčení a z trestného činu terorismu. Justiční úřad v Hamburku vydal povolení k jeho vydání s podmínkou, že po případném uložení trestu odnětí svobody bude mít možnost k návratu do Německa za účelem výkonu trestu. Následně Mamoun Darkazanli napadl věc stížností před ústavním soudem.

¹⁸⁷ Novelty vstoupily v platnost až 26. prosince 2006, působí však retroaktivně od 7. listopadu 2006.

Spolkový ústavní soud ve svém rozhodnutí BVerfG, 2 BvR 2236/04 ze dne 18. července 2005¹⁸⁸ prohlásil za nicotný německý zákon o transpozici Rámcového rozhodnutí o EZR. Protiústavnost zákona spatřoval jednak v nedodržení garancí právního státu, kterou č. 16 odst. 2 Základního zákona podmiňuje možnost vydání a dále v zákonem vyloučené možnosti soudního přezkumu rozhodnutí o předání.

Článek 16 Základního zákona je dle soudu vyjádřením zvláštního vztahu mezi občanem a svobodným demokratickým zřízením, kterého je součástí a z kterého nemůže být zásadně vyloučen. Cílem práva na ochranu před vydáním není únik před spravedlivým potrestáním, ale to, aby občané nebyli proti své vůli přemísťováni do nejistoty cizích právních systémů. Samotná možnost vydání německého občana neporušuje ústavněprávní principy za předpokladu, že jsou dodrženy garance podle čl. 16 odst. 2 Základního zákona. Je přitom povinností zákonodárce se v těchto situacích přesvědčit, zda jiné státy respektují zásady právního státu a dále musí dbát o to, aby byl zásah do práva občana nebýt vydán prováděn přiměřeným a šetrným způsobem. Transponováním Rámcového rozhodnutí v podobě, v jaké byl napaden před ústavním soudem však byly tyto garance zajištěny nedostatečným způsobem. Jak zdůrazňuje ve své argumentaci, samotná existence evropského standardu ochrany lidských práv v Evropské úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod a příslušného sankčního mechanismu není dostatečnou zárukou a bez přijetí odpovídajících záruk i na vnitrostátní úrovni nemůže být ústavněkonformním důvodem pro zásah do základních práv.¹⁸⁹ Podle soudu Rámcové rozhodnutí poskytuje dostatečný prostor pro přijetí úpravy konformní s ústavními požadavky na ochranu základních práv, je proto třeba, aby zákonodárce našel způsob, který tyto standardy zajistí. Práva občanů jsou přitom chráněny zvláště u jednání s významným vnitrostátním vztahem, kdy k jednání, pro které je žádáno předání na základě EZR, došlo na německém státním území.

Dalším důvodem zrušení transpozičního zákona byla v rozporu s čl. 19 odst. 4 Základního zákona,¹⁹⁰ chybějící soudní přezkoumatelnost rozhodnutí o povolení předání. Absence možnosti soudního přezkumu je porušením práva na účinnou právní ochranu před akty moci veřejné zasahující do základních práv dotčené osoby.

¹⁸⁸ Rozhodnutí je dostupné z WWW:

<<http://www.bundesverfassungsgericht.de/entscheidungen.html>>.

¹⁸⁹ Srovnej opačnou argumentaci Ústavního soudu České republiky výše v kapitole 7.

¹⁹⁰ Čl. 19 odst. 4 Základního zákona: „Je-li někdo poškozen ve svých právech orgánem veřejné moci, přísluší mu právo na soudní ochranu.“

Ústavní soud tak z těchto důvodů prohlásil transpoziční zákon za nicotný, do doby přijetí nové právní úpravy bylo předávání německých občanů na základě EZR nepřijatelné.

Nový zákon k provedení Rámcového rozhodnutí byl přijat 29. června 2006 s účinností od 2. srpna 2006 (Europäisches Haftbefehlsgesetz - BGBI. 2006 I, s. 1721). Zákon novelizoval § 78 až 83k zákona o mezinárodní právní pomoci v trestních věcech. Dodržuje obvyklou terminologii v německém právu, podle níž je „předávání“ ve smyslu Rámcového rozhodnutí označeno výrazem „vydávání“. Zákon rozlišuje mezi rozhodnutím o přípustnosti žádosti o vydání a rozhodnutím o samotné žádosti a o povolení vydání. K přezkumu přípustnosti žádosti o vydání jsou příslušné vrchní zemské soudy (Oberlandesgerichte) na žádost vykonávajícího justičního orgánu. Příslušným pro rozhodnutí o povolení vydání, pokud jde o žádosti o vydání předložené vystavujícím justičním orgánem členského státu, je vykonávající justiční orgán (Generalstaatsanwaltschaften). Před rozhodnutím vrchního zemského soudu o přípustnosti žádosti o vydání rozhoduje vykonávající justiční orgán o tom, zda zamýšlí uplatnit překážky pro vydání povolení. Rozhodnutí o neuplatnění překážek pro vydání povolení musí být odůvodněno. Toto rozhodnutí podléhá přezkoumání vrchním zemským soudem. Příslušným k vydání EZR jsou státní zastupitelství při zemských soudech nebo zemské soudy.

8.3 Belgie

Specifickým případem posouzení ústavnosti transpoziční legislativy představuje Belgické království. V rámci řízení o žalobě proti vnitrostátní legislativě transponující Rámcové rozhodnutí belgický ústavní soud předložil předběžné otázky týkající se platnosti Rámcového rozhodnutí ESD.

V Belgii bylo Rámcové rozhodnutí transponováno zákonem ze dne 19. prosince 2003. Nezisková organizace Advocaten voor de Wereld podala k ústavnímu soudu Belgie žalobu s návrhem na jeho zrušení pro rozpor s článkem 10 a 11 belgické Ústavy. Soud řízení přerušil a rozhodl o předložení předběžných otázek

ESD.¹⁹¹ Otázky se týkaly posouzení souladu Rámcového rozhodnutí s čl. 34 odst. 2 písm.b) Smlouvy o EU, podle kterého lze rámcová rozhodnutí vydávat pouze za účelem sblížení právních předpisů členských států (navrhovatelé namítali, že záležitosti týkající se mezinárodní spolupráce v trestních věcech, včetně matérie EZR, by měly být upraveny mezinárodní smlouvou, a ne pouze rámcovým rozhodnutím) a posouzení souladu odstranění prověřování oboustranné trestnosti pro vybrané kategorie trestných jednání s čl. 6 odst. 2 Smlouvy o EU,¹⁹² zejména se zásadou legality v trestních věcech, rovnoprávnosti a nediskriminace.

Velký senát ESD ve svém rozsudku ze dne 3. května 2007, C_303/05¹⁹³ neuznal argumentaci žaloby organizace *Advocaten voor de Wereld* a došel k závěru o souladu Rámcového rozhodnutí se Smlouvou o EU. ESD odmítá, že by Rámcové rozhodnutí nebylo vydáno v souladu s čl. 34 odst. 2 písm. b) Smlouvy o EU za účelem sblížení právních předpisů, přičemž uvádí: „Vzájemné uznávání zatýkáčích rozkazů vydaných v jednotlivých členských státech podle práva dotčeného státu vydání vyžaduje sblížení právních předpisů členských států týkajících se justiční spolupráce v trestních věcech a, konkrétněji, pravidel týkajících se podmínek, postupů a účinků předávání mezi vnitrostátními orgány. Je-li pravda, že evropský zatýkáč rozkaz mohl být rovněž předmětem smlouvy, do posuzovací pravomoci Rady spadá, aby dala přednost právnímu nástroji rámcového rozhodnutí, jakmile jsou, jako v projednávaném případě, splněny podmínky pro přijetí takového aktu.“¹⁹⁴

Co se týče druhé předběžné otázky, ani zde neshledal porušení ustanovení Smlouvy o EU: „...odstraňuje-li čl. 2 odst. 2 rámcového rozhodnutí ověřování oboustranné trestnosti u kategorií trestných činů uvedených v tomto ustanovení, jejich definice a použitelné tresty i nadále spadají do pravomoci práva členského státu vystavení, které, jak je ostatně uvedeno v čl. 1 odst. 3 téhož rámcového

¹⁹¹ Pravomoc ESD k posouzení předběžné otázky týkající se platnosti a výkladu Rámcového rozhodnutí vyplývá z čl. 35 Smlouvy o EU a příslušného prohlášení Belgie o uznání této pravomoci.

¹⁹² Čl. 6 odst. 2 Smlouvy o EU: „Unie ctí základní práva zaručená Evropskou úmluvou o ochraně lidských práv a základních svobod podepsanou v Římě dne 4. listopadu 1950 a ta, jež vyplývají z ústavních tradic společných členským státům, jako obecné zásady práva Společenství.“

¹⁹³ Rozsudek je dostupný z WWW:

<<http://curia.europa.eu/jurisp/cgi-bin/form.pl?lang=CS&Submit=rechercher&numaff=C-303/05>>.

¹⁹⁴ Bod 29 a 41 Rozsudku.

rozhodnutí, musí ctít základní práva a obecné právní zásady zakotvené v článku 6 EU a, v důsledku toho, zásadu legality trestných činů a trestů.¹⁹⁵

8.4 Kypr

Transpozice Rámcového rozhodnutí o EZR byla předmětem posuzování i před Nejvyšším soudem Kyprské republiky. Dne 7. listopadu 2005 přijal rozhodnutí, kterým prohlásil předávání občanů Kypru za rozporné s Ústavou Kyprské republiky a zavázal kyperskou vládu provést změnu Ústavy. Podle soudu Ústava neposkytuje žádnou možnost pro zatčení občana za účelem jeho předání do jiného členského státu. Není proto možný žádný výklad, který by byl konformní s Ústavou Kyprské republiky a zároveň byl v souladu se závazky vyplývajícími z Rámcového rozhodnutí.

Novela Ústavy vstoupila v platnost dne 28. července 2006. Nový článek 11 Ústavy ale stanovil možnost předání státních příslušníků pouze pro trestné činy spáchané po dni přistoupení Kypru do Evropské unie, tedy po 1. květnu 2004.

Orgánem příslušným k vydání EZR je soudce příslušného okresního soudu nebo soud, který rozhodl o uložení trestu nebo ochranného opatření. Vykonávajícím orgánem je soudce okresního soudu příslušný podle místa, kde se hledaná osoba zdržuje nebo pokud se má za to, že se tam zdržuje a soudce okresního osudu Nikósie v případě, že není známo místo pobytu hledané osoby.

¹⁹⁵ Bod 53 Rozsudku.

Závěr

Trestněprávní problematika je tradičně považována za jeden z nejvýznamnějších pilířů a projevů státní suverenity. Výkon trestní jurisdikce nad jednotlivci a zvláště nad vlastními státními občany je jakožto významný projev státní moci oblastí států osobitě chráněnou. S ohledem na vzniklé potřeby zvýšené kooperace států při potlačování nadnárodní kriminality, se dnes stále více prosazují postupy směřující k zefektivnění stávajících procedur a nástrojů v boji se závažnou kriminalitou, které by byly způsobilé úspěšně reagovat na její progresivní vývoj.

V prostoru Evropské unie je požadavek těsné trestněprávní spolupráce členských států vyvolán nutností vytvořit fungující prostředí svobody, bezpečnosti a práva, chránící společný trh a vytvářející podmínky pro jeho rozvoj v souladu s cíly zakládajících smluv. Spolupráce v trestních věcech patří podle stávající právní úpravy k neodevzaným pravomocím, má mezivládní mezinárodněprávní povahu respektující pravomoc jednotlivých členských států vykonávat trestní suverenitu na svém území. Skutečnost, že oblast trestního práva zůstává v pravomoci členských států, potvrdil několikrát ve své rozhodovací praxi i Evropský soudní dvůr. V přesně vymezených oblastech ale členské státy předávají stále více své suverenity i v oblasti trestní jurisdikce do rukou Evropských společenství a Evropské unie. Vývoj v této oblasti se zdá být nezadržitelný, o čemž svědčí i text návrhu Smlouvy o Ústavě pro Evropu a z něho vycházející znění Lisabonské smlouvy, která předpokládá zařazení spolupráce v trestních věcech mezi sdílené pravomoci a plnou komunitarizaci třetího pilíře. Počítá s tím, aby v pravomoci Evropské unie bylo nadále též přijímání pravidel a postupů k uznání všech druhů rozsudků a soudních rozhodnutí, přijímání předpisů o minimálním standardu lidských práv jednotlivců v trestním řízení, úprava práv obětí trestných činů a v jiných specifických oblastech trestního řízení. Byť se návrh Smlouvy o Ústavě pro Evropu setkal s odmítnutím v některých členských státech a nejistá je i budoucnost Lisabonské smlouvy, snaha orgánů Evropské unie posilovat instrumenty unijní spolupráce v trestních věcech tak, jak byla načrtnuta v návrhu Ústavní smlouvy a později v textu Lisabonské smlouvy, je zřejmá.

Přijetí Rámcového rozhodnutí o evropském zatýkacím rozkazu představuje důležitý krok ve vzájemné spolupráci členských států. Je prvním konkrétním

opatřením v oblasti trestního práva k provedení zásady vzájemného uznávání, na který později navázala řada dalších instrumentů. Je jedním z milníků v realizaci zásady vzájemného uznávání a systému volného pohybu rozhodnutí justičních orgánů v trestních věcech. V porovnání se systémem tradiční extradice přináší řadu progresivních prvků, zejména zavedení povinnosti předání až na stanovené výjimky, povinnosti předávat vlastní státní příslušníky, odstranění principu přezkoumávání oboustranné trestnosti u vybraných kategorií trestných činů, zavedení přímého styku justičních orgánů, odstranění administrativní fáze vydávacího řízení nebo stanovení lhůt pro rozhodování.

Provedení Rámcového rozhodnutí do právních řádů členských států se setkala s výraznou diskusí na ústavní, trestní, politické i společenské úrovni. Po určitých peripetiích, které provázely prvotní období existence evropského zatýkacího rozkazu, je dnes úspěšně uplatňován ve všech dvaceti sedmi členských státech. Z informací o dosavadním, byť krátkém, období jeho používání, lze zkonstatovat, že naplňuje svůj účel zjednodušit a urychlit spolupráci mezi členskými státy a učinit postih pachatelů trestných činů účinnějším pro dosažení vysoké úrovně ochrany občanů Evropské unie, hlavního cíle třetího pilíře a prokazuje příznivý dopad v oblasti předávacího řízení a boje proti trestné činnosti.

Vstupem do Evropské unie se Česká republika zavázala přejímat závazky plynoucí z členství v tomto společenství. Povinnost provádět Rámcové rozhodnutí o evropském zatýkacím rozkazu měla Česká republika ode dne svého přistoupení dne 1. května 2004, splnila ji však až dne 14. ledna 2005, a to pouze částečně, kdy bylo generálnímu tajemníkovi Rady Evropy doručeno prohlášení o vyloučení aplikace Evropské úmluvy o vydávání z roku 1957, jako jedna z podmínek nezbytných pro transpozici Rámcového rozhodnutí. Posun přinesla až novela trestního řádu č. 253/2006 Sb., která s účinností od 1. července 2006 umožnila předání osob pro trestné činy spáchané bez jakéhokoliv časového omezení. Nedostatky ale setrvaly i nadále v případě předávání českých státních občanů. Pro trestné činy jimi spáchané před 1. listopadem 2004 je předání na základě evropského zatýkacího rozkazu vyloučeno, po tomto datu je přípustné pouze za podmínky vzájemnosti. V tomto ohledu lze spatřovat zásadní deficit a porušení závazků náležité transpozice Rámcového rozhodnutí podle čl. 34 odst. 2 písm. b) Smlouvy o EU.

Řízení o evropském zatýkacím rozkazu je založeno na vysoké úrovni důvěry mezi členskými státy, respektování základních lidských práv a je přínosem pro zabezpečení náležitého postihu pachatelů trestných činů. Současné potřeby evropské společnosti a stupeň dosažené integrace se více neobejdou bez zvýšené míry kooperace v oblasti trestního práva. Evropský zatýkací rozkaz je na cestě vytváření jednotné evropské trestněprávní politiky jedním z prvních úspěšných průkopníků.

Seznam zkratek

ESD	Evropský soudní dvůr;
EZR	Evropský zatýkací rozkaz;
Instrukce Ministerstva spravedlnosti	Instrukce Ministerstva spravedlnosti ze dne 24. srpna 2007, č.j. 66/2004-MO-J/155, o postupu soudů ve styku se členskými státy Evropské unie ve věcech trestních;
Listina	Listina základních práv a svobod, vyhlášena usnesením předsednictva ČNR ze dne 16.12.1992 jako součást ústavního pořádku České republiky pod č. 2/1993 Sb., ve znění ústavního zákona č. 162/1998 Sb.;
Pokyn nejvyššího státního zástupce	Pokyn obecné povahy nejvyššího státního zástupce ze dne 26. ledna 2005, poř.č. 1/2005, kterým se upravuje postup státních zástupců při výkonu působnosti státního zastupitelství v oblasti právního styku s cizinou v trestních věcech;
Rámcové rozhodnutí	Rámcového rozhodnutí Rady ze dne 13. června 2002 o evropském zatýkacím rozkazu a postupech předávání mezi jednotlivými členskými státy (2002/584/JVV).
Schengenská prováděcí úmluva	Úmluva, kterou se provádí Schengenská dohoda ze dne 14. června 1985 o postupném zrušení kontrol na společných hranicích, ze dne 19. června 1990;
SIRENE	Národní centrála SIRENE Úřadu služby kriminální policie a vyšetřování;
SIS	Schengenský informační systém;
Smlouva o ES	Smlouva o založení Evropských společenství;
Smlouva o EU	Smlouva o Evropské unii;
trestní řád	Zákon o trestním řízení soudním (trestní řád) č. 141/1961 Sb., ve znění pozdějších předpisů;

trestní zákon	Trestní zákon č. 140/1961 Sb., ve znění pozdějších předpisů;
Úmluva	Evropská úmluva o vydávání ze dne 13. prosince 1957;
Ústava	Ústava České republiky ze dne 16.12.1992 č. 1/1993 Sb., ve znění ústavních zákonů č. 347/1997 Sb., č. 300/2000 Sb., č. 395/2001 Sb., č. 448/2001 Sb. a č. 515/2002 Sb.;

Použitá literatura

Monografie

1. CÍSAŘOVÁ, Dagmar. a kol. *Trestní právo procesní*. 4. vyd. Praha : Linde, 2006. 871 s. ISBN 80-7201-594-X
2. FENYK, Jaroslav, KLOUČKOVÁ, Světlana. *Mezinárodní justiční spolupráce v trestním řízení*. 2. aktualizované a doplněné vydání. Praha : Linde, 2005. 1019 s. ISBN 80-7201-527-3
3. FENYK, Jaroslav, Svák, Ján. *Europeizace trestního práva*. Bratislava : Bratislavská vysoká škola práva, 2008. 233 s. ISBN 978-80-88931-88-1
4. KAMLACH, Milan, REPÍK, Bohumil. *Mezinárodní spolupráce v trestním a občanskoprávním řízení*. Praha : Panorama, 1990, 347 s. ISBN 80-7038-145-0
5. KLOKOČKA, Vladimír, WAGNEROVÁ, Eliška. *Ústavy států Evropské unie*. Díl druhý. 2. vydání. Praha : Linde, 2005. 335 s. ISBN 80-7201-556-7
6. KLOKOČKA, Vladimír, WAGNEROVÁ, Eliška. *Ústavy států Evropské unie*. Díl první. 2. vydání. Praha : Linde, 2004. 795 s. ISBN 80-7201-466-8
7. KMEC, Jiří. *Evropské trestní právo: mechanismy europeizace trestního práva a vytváření skutečného evropského trestního práva*. 1. vyd. Praha : C.H.Beck, 2006. 217 s. ISBN 80-7179-535-6
8. MALENOVSKÝ Jiří. *Mezinárodní právo veřejné – jeho obecná část a poměr k jiným právním systémům, zvláště k právu českému*. 5. vyd. Brno: Doplněk, 2008. 551 s. ISBN 978-80-7239-218-6
9. NOVOTNÝ, Oto, VANDUCHOVÁ, Marie. a kol. *Trestní právo hmotné – I. Obecná část*. 5. vyd. Praha : ASPI, a.s., 2007. 556 s. ISBN 978-80-7357-261-7
10. PIKNA, Bohumil. *Mezinárodní terorismus a bezpečnost Evropské unie: (právní náhled)*. Praha : Linde, 2006. 407 s. ISBN 80-7201-615-6
11. PIKNA Bohumil. *Vnitřní bezpečnost a veřejný pořádek v evropském právu: oblast policejní a justiční spolupráce*. 3. vyd. Praha : Linde, 2006. 479 s. ISBN 80-7201-619-9

12. POLÁK, Přemysl. *Rámcová rozhodnutí a zásada vzájemného uznávání rozhodnutí v trestních věcech*. 1. vyd. Praha : LexisNexis CZ, 2007. 94 s. ISBN 978-80-86920-15-3
13. POTOČNÝ, Miroslav, ONDŘEJ, Jan. *Mezinárodní právo veřejné: zvláštní část*. 5. vyd. Praha : C.H. Beck, 2006. 511 s. ISBN 80-7179-536-4
14. ŠÁMAL, Pavel. a kol. *Trestní řád: komentář. Díl II, (§ 180 až § 471)*. 5. vyd. Praha : C.H.Beck, 2005. 1433-2846 s. ISBN 80-7179-405-8
15. ŠÁMAL, Pavel, PÚRY, František a RIZMAN, Stanislav. *Trestní zákon: komentář. Díl I, (§ 1 až § 90)*. 6. vyd. Praha : C.H.Beck, 2004. 721 s. ISBN 80-7179-896-7
16. ŠPICAR, Přemysl. *Vývoj, institucionální rámec a instrumenty III. pilíře Evropské unie*. 1. vyd. Praha : Justiční akademie ČR, 2005. 100 s. Bez ISBN
17. ŠTURMA, Pavel, NOVÁKOVÁ, Jana, BÍLKOVÁ, Veronika. *Mezinárodní a evropské instrumenty proti terorismu a organizovanému zločinu*. 1. vyd. Praha : C. H. Beck, 2003. 362 s. ISBN 80-7179-305-1
18. TICHÝ, Luboš a kol. *Dokumenty ke studiu evropského práva*. 3. přepracované vydání. Praha : Linde, 2006. 910 s. ISBN 80-7201-573-7
19. TICHÝ, Luboš, RAINER, Arnold, SVOBODA, Pavel, ZEMÁNEK, Jiří, KRÁL, Richard *Evropské právo*. 3. vyd. Praha : C.H. Beck, 2006. 879 s. ISBN 80-7179-430-9
20. VITORINO, António, BLEKXTOON, Rob, BALLEGOOIJ, Wouter van. *Handbook on the European arrest warrant*. Hague : Asser Press, 2005. ISBN 90-6704-181-5. *The principle of reciprocity*, s. 71-81.

Sborníky

1. BALÁŽ, Pavel. *K niektorým trestnoprávnym aktivitám na vytvorenie európskeho trestného práva*. In *Vzťahy a interakcia vnútroštátneho práva, medzinárodného práva a európskeho práva z hľadiska krajín Vyšehradském tvorby po ich vstupe do Európskej únie*. Trnava : Trnavská univerzita, 2006, s. 106-110.

2. KRATOCHVÍL, Vladimír. Tendence ke komunitarizaci evropského práva, její projevy a prosazování v trestním právu hmotném a procesním ČR. In *Evropský kontext vývoje českého práva po roce 2004*. Brno : Masarykova univerzita, 2006, s. 93-113.
3. PAVLÍČEK, Václav. Ústavní princip suverenity a evropská integrace. In *Europeizace národních právních řádů*. Praha : Univerzita Karlova v Praze – Právnická fakulta, 2000, s. 40-51.
4. ŠIMOVČEK, Ivan. Garancie procesních práv v trestnom konaní v rámci Európskej únie. In *Vzťahy a interakcia vnútroštátneho práva, medzinárodného práva a európskeho práva z hľadiska krajín Vyšehradským tvorky po ich vstupe do Európskej únie*. Trnava : Trnavská univerzita, 2006, s. 99-105.

Články

1. BALAŠ, Vladimír. Aplikace mezinárodních smluv uzavíraných v rámci III. pilíře. *Právní fórum*. 2004, č. 1, s. 8-14.
2. BANASKIEWICZ, Boleslaw. Ústavní judikatura nového členského státu EU vůči výzvám evropské integrace: zkušenosti ústavního tribunálu Polské republiky. *Jurisprudence*. 2005, č. 7, s. 3-14.
3. ERRERA, Roger. Extradice a lidská práva. *EMP*. 1998, č. 7, s. 3-11.
4. FENYK, Jaroslav. Mechanismus ochrany finančních zájmů Evropských společenství v České republice. *Acta Universitatis Carolinae. Iuridica*. 2005, č. 2, s. 113-122.
5. FENYK, Jaroslav. Projekt modelového trestního práva Corpus Juris a právo na spravedlivý proces. *Acta Universitatis Carolinae. Iuridica*. 2006, č. 1, s. 35-43.
6. FILIP, Jan. BVerfG - eurozatykač ano, ale právněstátně transponovaný. *Právní zpravodaj*. 2005, č. 9, s. 12-16.
7. FILIP, Jan. Evropský zatýkací rozkaz před ústavními soudy. *Časopis pro právní vědu a praxi*. 2005, č. 2, s. 155-162 .
8. FILIP, Jan. Evropský zatýkací rozkaz a rozhodování ústavních soudů. *Právní zpravodaj*. 2005, č. 8, s. 1-7.

9. GRIVNA, Tomáš. Zásada ne bis in idem v souvislosti s volným pohybem osob po teritoriu Evropské unie. *Acta Universitatis Carolinae. Iuridica*. 2006, č. 1, s. 45-64.
10. HŮLKA, Štěpán. Evropský zatýkáací rozkaz a rozhodnutí Spolkového ústavního soudu SRN. *Jurisprudence*. 2005, č. 6, s. 32-35.
11. JIROUSEK, Adam. Německý zákon o evropském zatykači protiústavní – dočasný stop předávání německých občanů do členských států Evropské unie. *Jurisprudence*. 2005, č. 7, s. 38-43.
12. KLOUČKOVÁ, Světlana. Evropský zatýkáací rozkaz. *Acta Universitatis Carolinae. Iuridica*. 2005, č. 2, s. 91-113.
13. KLOUČKOVÁ, Světlana. Evropský zatýkáací rozkaz. *Státní zastupitelství*. 2004, č. 1, s. 2-9.
14. KLOUČKOVÁ, Světlana. Přínos Úmluvy o vzájemné pomoci ve věcech trestních mezi členskými státy Evropské unie ze dne 29.5. 2000 a jejího Protokolu ze dne 16.10 2001. *Trestní právo*. 2005, č. 11, s. 8-10.
15. Kolektiv autorů. Obecné zásady práva Společenství. Zásada ne bis in idem. *Judikatura Evropského soudního dvora*. 2006, č. 4, s. 259-269.
16. Kolektiv autorů. Rozsudky, kterých se hovoří. *Judikatura Evropského soudního dvora*. 2005, č. 4, s. 354-366.
17. KRÁL, Richard. K přezkumu ústavnosti českých předpisů transponujících, popř. implementujících komunitární či unijní akty. *Právní rozhledy*. 2005, č. 6, s. 218-220.
18. KÜHN, Zdeněk. K přezkumu ústavnosti českých aktů implementujících evropské právo nejen ve vztahu k tzv. eurozatykači. *Trestněprávní revue*. 2005, č. 3, s. 57-62.
19. KYSELA, Jan, KÜHN, Zdeněk. Aplikace mezinárodního práva po přijetí tzv. euronovely Ústavy ČR. *Právní rozhledy*. 2002, č. 7, s. 301-312.
20. KYSELA, Jan. K dalším důsledkům přijetí tzv. euronovely Ústavy ČR. *Právní rozhledy*. 2002, č. 11, s.525-534.
21. KYSELA, Jan. Rok 2004 ve vývoji vybraných institutů českého ústavního práva – 1. část. *Právní rozhledy*. 2005, č. 12, s. 423-430.
22. LYČKA, Martin. Rozsah aplikace zásady ne bis in idem v Schengenském prostoru. *Jurisprudence*. 2006, č.8, s. 36-41.

23. MALENOVSKÝ, Jiří. K nové doktríně Ústavního soudu ČR v otázce vztahů českého, komunitárního a mezinárodního práva. *Právní rozhledy*. 2006, č. 21, s. 774-783.
24. MALENOVSKÝ, Jiří. Postavení mezinárodních smluv o lidských právech v českém právu po 1. červnu 2002. *Právník*. 2002, č. 9, s. 917-932.
25. MARŠÁLKOVÁ, Zuzana. Jak daleko sahá omezení orgánů ČR po vstupu do EU ve světle nálezu Ústavního soudu ve věci nařízení vlády o cukerných kvótách? *Právní rozhledy*. 2006, č. 15, s. 553-561.
26. MARŠÁLKOVÁ, Zuzana, BŘÍZA, Petr. Vztah rámcových rozhodnutí a mezinárodních smluv. *Právní rozhledy*. 2006, č. 20, s. 742-750.
27. NEVRKLOVÁ, Jana, MOLEK, Pavel. Problém konformity při interpretaci právních norem. *Právní rozhledy*. 2006, č. 2, s. 47-55.
28. NOVOTNÁ, Jaroslava. Několik poznámek k novelizaci trestního práva procesního v oblasti justiční spolupráce v souvislosti s přístupem České republiky do Evropské unie. *Trestní právo*. 2004, č. 7, s. 13-17.
29. NOVOTNÁ, Jaroslava. Opatřování rozkazů pro trestní řízení v současné a zejména budoucí sjednocené Evropě. *Trestněprávní revue*. 2005, č. 4, s. 8-94.
30. NOVOTNÁ, Jaroslava. Per aspera ad astra při nové úpravě mezinárodní justiční spolupráce v trestních věcech. *Trestněprávní revue*. 2006, č. 9, s. 253-259.
31. PEERS, Steve. Mutual Recognition and Criminal Law in the European Union: Has the Council Got It Wrong? *Common Market Law Review*. 2004, č. 1, s. 5-36.
32. PIPEK, Jiří. Evropská spolupráce v trestním právu. *Právník*. 1999, č. 3, s. 267-276.
33. PIPEK, Jiří. Proces sjednocování spolupráce v trestním řízení a trestního práva procesního v Evropě. *Právník*. 1999, č. 6, s. 541-567.
34. POLÁK, Přemysl a FENYK, Jaroslav. Etiologie projevů trestního práva v Evropské unii. *Acta Universitatis Carolinae. Iuridica*. 2005, č. 2, s. 7-45.
35. POLÁK, Přemysl. Evropský zatýkací rozkaz. *Právní fórum*. 2004, č. 2, s. 76-81.
36. POLÁK, Přemysl. Meze možností právní úpravy justiční spolupráce v trestních věcech rámcovým rozhodnutím. *Právní rozhledy*. 2004, č. 17, s. 630-635.
37. POMAHAČ, Richard. Evropský soudní dvůr: Evropský zatýkací rozkaz a požadavek oboustranné trestnosti. *Trestněprávní revue*. 2007, č. 6, s. 173-175.

38. ŠÁMAL, Pavel. Nad tzv. euronovelou TrZ provedenou zákonem č. 537/2004 Sb.. *Právní zpravodaj*. 2004, č. 11, s. 11-13.
39. ŠLOSARČÍK, Ivo. Možnost harmonizovat trestní právo členský států prostřednictvím komunitárního práva – případ politiky ochrany životního prostředí. *Jurisprudence*. 2005, č. 8, s. 45-48.
40. ŠPICAR, Přemysl. K povinnosti eurokonformního výkladu českého práva a k rozšíření jeho dopadu na oblast III. pilíře Evropské unie. *Trestněprávní revue*. 2005, č. 10, s. 253.
41. ŠPICAR, Přemysl. K výkladu § 403 odst. 2 TrŘ (požadavek vzájemnosti při předávání občanů ČR). *Trestněprávní revue*. 2007, č. 8, s. 213-215.
42. TOMÁŠEK, Michal. Existuje „evropské trestní právo“? *Trestněprávní revue*. 2004, č. 5, s. 143.
43. TOMÁŠEK, Michal. Porušuje evropský zatykač lidská práva? *Právní rádce*. 2004, č. 6, s. 67.
44. TOMÁŠEK, Michal. Soudcovská tvorba ochrany základních práv a svobod v procesu europeizace trestního práva. *Acta Universitatis Carolinae. Iuridica*. 2006, č. 1, s. 7-33.
45. WOUTERS, Jan, NAERT, Frederik. Of arrest warrants, terrorist offences and extradition deals: An appraisal of the EU's main criminal law measures against terrorism after „11 September“. *Common Market Law Review*. 2004, č. 41, s. 915-935.
46. ZEMAN, Pavel. Eurojust – evropská instituce pro justiční spolupráci. *Acta Universitatis Carolinae. Iuridica*. 2005, č. 2, s. 73-90.
47. ZEMÁNEK, Jiří. Eurokonformní výklad rámcového rozhodnutí – povinnost nebo nepřijatelný soudcovský aktivismus?. *Jurisprudence*. 2005, č. 8, s. 37-40.
48. ZEMÁNEK, Jiří. Evropskoprávní meze přezkumu ústavnosti transpozice rámcového rozhodnutí o eurozatykači. *Právní rozhledy*. 2006, č. 3, s. 90-95.
49. ZEMÁNEK, Jiří. Otevření ústavního pořádku komunitárnímu právu potvrzeno, nikoli však nekontrolovatelné. *Jurisprudence*. 2006. č. 5, s. 47-51.
50. ZEMÁNEK, Jiří. Volný pohyb soudních rozhodnutí v EU: vzájemná důvěra a ústavní perspektiva v oblasti základních práv. *Jurisprudence*. 2007, č. 1, s. 25-31.

Judikatura

1. Nález Ústavního soudu České republiky sp. zn. Pl. ÚS 50/04 ze dne 8. března 2006.
2. Nález Ústavního soudu České republiky sp. zn. Pl ÚS 66/04 ze dne 3. května 2006.
3. Nález Ústavního tribunálu Polské republiky sp. zn. P 1/05 ze dne 27. 4. 2005.
Dostupný z WWW:
<http://www.trybunal.gov.pl/eng/summaries/documents/P_1_05_DE.pdf>.
4. Rozsudek Evropského soudního dvora ve věci C-105/03 Maria Pupino ze dne 16. 6. 2005. Dostupný z WWW: <<http://curia.europa.eu/jurisp/cgi-bin/form.pl?lang=CS&Submit=rechercher&numaff=C-105/03>>.
5. Rozsudek Evropského soudního dvora ve věci C_303/05 Advocaten voor de Wereld ze dne 3. května 2007. Dostupný z WWW:
<<http://curia.europa.eu/jurisp/cgi-bin/form.pl?lang=CS&Submit=rechercher&numaff=C-303/05>>.
6. Rozsudek Spolkového ústavního soudu SRN BVerfG, 2 BvR 2236/04 ze dne 18. července 2005. Dostupný z WWW:
<<http://www.bundesverfassungsgericht.de/entscheidungen.html>>.
7. Usnesení Nejvyššího soudu č. 54/1995 Sb. rozh. tr. ze dne 21. května 2004.

Elektronické zdroje

1. *European Judicial Network : Ejn Document Database* [online]. c2008 [cit. 2008-10-09]. Dostupný z WWW: <<http://www.ejn-crimjust.europa.eu/documents.aspx?doclink=Y&country>>.
2. *Podnět Republiky Slovinsko, Francouzské republiky, České republiky, Švédského království, Slovenské republiky, Spojeného království a Spolkové republiky Německo za účelem přijetí rámcového rozhodnutí Rady 2008/.../SVV o výkonu rozhodnutí vynesných v nepřítomnosti, kterým se mění rámcové rozhodnutí 2002/584/SVV o evropském zatýkacím rozkazu a postupech předávání mezi členskými státy, rámcové rozhodnutí 2005/214/SVV o uplatňování zásady*

- vzájemného uznávání peněžitých trestů a pokut, rámcové rozhodnutí 2006/783/SVV o uplatňování zásady vzájemného uznávání příkazů ke konfiskaci a rámcové rozhodnutí 2008/.../SVV o provádění zásady vzájemného uznávání rozsudků ve věcech trestních, které ukládají trest odnětí svobody nebo opatření spojená se zbavením svobody, za účelem jejich výkonu v Evropské unii* [online]. 2008 [cit. 2008-06-20]. Dostupný z WWW: <http://eur-lex.europa.eu/Result.do?code=52008IG0226%2801%29&Submit=Hledat&RechType=RECH_celex&_submit=Hledat>.
3. *Rekodifikace trestního práva procesního : Věcný záměr trestního řádu* [online]. 2008 [cit. 2008-11-19]. Dostupný z WWW: <<http://portal.justice.cz/ms/ms.aspx?j=33&o=23&k=4980&d=281460>>.
 4. *Sdělení Komise Radě a evropskému Parlamentu - Prostor svobody, bezpečnosti a práva: zhodnocení programu z Tampere a budoucí směr vývoje {SEC(2004)680 a SEC(2004)693}* [online]. 2004 [cit. 2008-07-27]. Dostupný z WWW: <<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2004:0401:FIN:CS:PDF>>.
 5. ŠLOSARČÍK, Ivo. *Justiční a policejní spolupráce ve Smlouvě zakládající Ústavu pro Evropu* [online]. [cit. 2008-10-15]. Dostupný z WWW: <http://www.europeum.org/doc/arch_eur/ISlosarcik_justicni_a_policejni_spoluprace.pdf>.
 6. *Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod* [online]. 2008 [cit. 2008-12-15]. Dostupný z WWW: <<http://www.echr.coe.int/NR/rdonlyres/82E3CE7F-5D3D-46EB-8C13-4F3262F9E20B/0/CzechTch%C3%A8que.pdf>>
 7. *Využití evropského zatýkacího rozkazu v roce 2007* [online]. 2008 [cit. 2008-11-2]. Dostupný z WWW: <http://web.mvcr.cz/archiv2008/rs_atlantic/policie/prezidium/79595.html>.
 8. ZEMÁNEK, Jiří, MONNET, Jean. *Vnitrostátní účinky právních aktů Evropské unie (včetně mezinárodních smluv) uzavíraných dle Smlouvy o EU a možnosti kontroly jejich ústavnosti Ústavním soudem ČR RM 01/12/05* [online]. [cit. 2008-12-15]. Dostupný z WWW: <www.mzv.cz/servis/soubor.asp?id=26934>
 9. *Zpráva Komise o provádění rámcového rozhodnutí Rady ze dne 13. června 2002 o evropském zatýkacím rozkazu a postupech předávání mezi členskými státy od roku 2005 [SEK(2007) 979]* [online]. 2007 [cit. 2008-06-20]. Dostupný z WWW:

- <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52007DC0407:CS:NOT>.
10. *Zpráva Komise založená na článku 34 rámcového rozhodnutí Rady ze dne 13. června 2002 o evropském zatýkacím rozkazu a postupech předávání mezi členskými státy [SEK(2005) 267] [online]. 2005 [cit. 2008-06-20]. Dostupný z WWW: <<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52005DC0063:CS:HTML>>.*

Seznam příloh

Příloha č. 1: Formulář EZR

Příloha č. 2: Využití EZR v České republice v roce 2007.

Příloha č. 3: Počet zadržených osob na základě EZR v roce 2008.

Příloha č. 1: Formulář EZR

Podle vzoru uvedeném v příloze č. 1 vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 258/2006 Sb., kterou se stanoví vzor evropského zatýkacího rozkazu a vzor osvědčení o vydání příkazu k zajištění majetku nebo důkazního prostředku.

Příloha č. 2: Využití EZR v České republice v roce 2007.

Zdroj: Mezinárodní obor trestní Ministerstva spravedlnosti

1. Česká republika - vykonávající stát

Celkový počet EZR obdržených justičními orgány ČR v roce 2007	176
Celkový počet osob zadržených na základě EZR v ČR	115
Celkový počet účinně předaných osob	108
Počet předaných osob, které vyslovily souhlas se svým předáním	81
Odmítnutí výkonu EZR	
Případy, ve kterých justiční orgány ČR odmítly výkon EZR	11
Důvody odmítnutí	(1) jednání není trestným činem podle práva ČR; (2) český státní občan – jednání spáchané před 1.11.2004; (3) osoba je stíhána pro stejný skutek, pro jaký je vydán EZR; (4) vyžádaná osoba je českým státním občanem a EZR byl vydán za účelem výkonu trestu/ochranného opatření
Délka předávacího řízení	
Průměrná délka předávacího řízení v případě, že osoba vyslovila souhlas se svým předáním (od zadržení do rozhodnutí o předání vyžádané osoby – v dnech)	60
Průměrná délka předávacího řízení v případě, že osoba nevyslovila souhlas se svým předáním (od zadržení do rozhodnutí o předání vyžádané osoby - v dnech)	83
Počet případů, kdy justiční orgány ČR nerespektovaly 90-denní lhůtu pro rozhodnutí o výkonu EZR podle čl. 17 odst. 4 Rámcového rozhodnutí	24

V kolika z těchto případů byl informován Eurojust	16
Počet případů, kdy justiční orgány ČR nerespektovaly 10-denní lhůtu pro předání podle čl. 23 odst. 2 Rámcového rozhodnutí	5
V kolika z těchto případů byla osoba přepuštěna na svobodu, podle čl. 23 odst. 5 Rámcového rozhodnutí	0
Státní občané, osoby s trvalým pobytem v ČR	
Počet případů, kdy justiční orgány ČR vykonaly EZR ve vztahu k státnímu občanovi nebo osobě s trvalým pobytem v ČR	5
V kolika z těchto případů justiční orgány ČR vyžadovaly záruku podle čl. 5 odst. 3 Rámcového rozhodnutí	0
Počet případů, kdy justiční orgány ČR vyžadovaly dodatečné záruky podle čl. 5 odst. 1 nebo čl. 5 odst. 2 Rámcového rozhodnutí	1

2. Česká republika - vydávající stát

Celkový počet EZR vydaných v ČR v roce 2007	435
Počet EZR odeslaných přes Interpol	0
Počet EZR odeslaných přes SIS	0
Počet účinně předaných osob z celkového počtu EZR vydaných v roce 2007	66

Příloha č. 3: Počet zadržených osob na základě EZR v roce 2008.

Zdroj: SIRENE

(i) Počet zadržených osob na území České republiky na základě EZR vydaných zahraničními justičními orgány

Počet zadržení celkem	255
Počet zadržení pomocí a prostřednictvím SIS	241
Počet zadržení ve státech, které prozatím nejsou k SIS připojeny, ale EZR aplikují	14

Zadržení uskutečněna pomocí a prostřednictvím SIS na základě zahraničních záznamů dle čl. 95 Schengenské prováděcí úmluvy, u nichž zahraniční justiční orgány vydaly EZR:

Pro zahraniční stát	Počet zadržení
Slovensko	106
SRN	79
Francie	15
Rakousko	11
Polsko	10
Belgie	8
Litva	4
Itálie	3
Maďarsko	3
Estonsko	1
Švédsko	1
Celkem	241

Zadržení osob, na které byl vydán EZR státy, které nejsou připojeny k SIS:

Pro zahraniční stát	Počet zadržení
Velká Británie	6
Rumunsko	6
Bulharsko	2
Celkem	14

(ii) Počet osob zadržných v zahraničí na základě EZR vydaných českými justičními orgány

Počet zadržných celkem	242
Počet zadržných pomocí a prostřednictvím SIS	191
Počet zadržných ve státech, které prozatím nejsou k SIS připojeny, ale EZR aplikují	51

Zadržných uskutečněna pomocí a prostřednictvím SIS na základě zahraničních záznamů dle čl. 95 Schengenské prováděcí úmluvy:

Stát	Počet zadržných
SRN	50
Španělsko	36
Slovensko	35
Rakousko	17
Francie	16
Itálie	12
Nizozemí	6
Polsko	5
Belgie	4
Maďarsko	2
Estonsko	1
Island	1
Lotyšsko	1
Portugalsko	1
Řecko	1
Slovinsko	1
Švýcarsko	2
Celkem	191

Počet zadržných osob v státech, které nejsou připojeny k SIS:

Stát	Počet zadržných
Velká Británie	44
Irsko	5
Bulharsko	2
Celkem	51

Resumé

The European Arrest Warrant

The purpose of my thesis is to describe and analyse the Framework Decision on the European Arrest Warrant (2002/584/JHA), explain its principles and application rules, analyse its transposition into the Czech Republic legal order and to certain other European Union member States, outline basic characteristic and historical development in the area of the international judicial cooperation in criminal matters with a view to extradition and to present practical use and application of the European Arrest Warrant between the European Union member states.

The thesis is composed of eight chapters. Chapter One is introductory and deals with the institute of international judicial cooperation in criminal matters, its basic forms and legal regulation in the Czech Republic.

Chapter Two defines the term extradition as one of the fundamental forms of international judicial cooperation in criminal matters and explains its basic principles and application rules.

Chapter Three characterises the framework decision as one of the Third Pillar legal instruments. The chapter is subdivided into five parts. Part One provides general definition of the legal instruments of the Third Pillar. Part Two focuses on the legal definition of the framework decision in accordance with Article 34 Subsection 2 Paragraph (b) of the European Union Treaty. Indirect effect of the framework decision and respective judgement of the European Court of Justice in Case Maria Pupino is explained in the following part. Part Four examines mutual relations between the framework decision and international treaties. Conclusions of the Chapter are drawn in the last part.

Chapter Four looks at the extradition from the historical point of view. Chapter is subdivided into three parts, each of them dealing with different frames of cooperation, from instruments adopted within the Council of Europe, European Political Cooperation and Schengen Cooperation and within the European Union to the adoption of the Framework Decision on the European Arrest Warrant.

Chapter Five concentrates on analysis of the Framework Decision on the European Arrest Warrant. The chapter consists of six parts. Part One provides the definition of the European Arrest Warrant. Part Two focuses on its application rules and principles. Part Three explains the surrender procedure and related questions. Relation of the European Arrest Warrant to other legal instruments is explained in the following part. Part Six summarizes the Chapter and provides an outline of the practical application of the European Arrest Warrant within the European Union.

Chapter Six concentrates on the transposition of the Framework Decision in the Czech Republic. Chapter is composed of five parts. National transposing legislation is examined in the beginning of the chapter. Surrender procedure is analysed in part Two. Part is subdivided into two sections, dealing with surrender to and from the Czech Republic. Part Three looks at surrender of Czech nationals under the European Arrest Warrant. Use of the European Arrest Warrant in the Czech Republic is presented in part Four. The last part summarizes basic aspects of the chapter and points out main drawbacks of Czech legislation transposing the Framework Decision.

Chapter Seven is the analysis of the Czech Constitutional Court Judgement concerning the constitutionality of the Czech legislation transposing the Framework Decision on the European Arrest Warrant.

Chapter Eight is subdivided into four parts, each of them providing an outline of the transposition of the Framework Decision in some member states, namely in Poland, Germany, Belgium and Cyprus. Chapter analyses in particular the approach of the national Courts to the question.

Conclusions are drawn in the following chapter of the thesis which provides summary and valuation of the European Arrest Warrant. As the first measure applying the principle of mutual recognition to foreign judicial decisions and judgments in criminal matters, it has been a key development in the creation of a European Area of Freedom, Security and Justice.

Key words:

European Arrest Warrant, International Judicial Cooperation in Criminal Matters,
Extradition

Klíčová slova:

evropský zatýkáací rozkaz, mezinárodní justiční spolupráce v trestních věcech,
extradition